

EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EGE SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

JOURNAL OF EGE SOCIAL SCIENCE

3/2 - Temmuz | July, 2022

İZMİR

e-ISSN: 2651-4982

Ege Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yayınları

**EGE
SOSYAL BİLİMLER
DERGİSİ**

JOURNAL OF EGE SOCIAL SCIENCE

Cilt: 3

Sayı: 2

Temmuz, 2022

İZMİR

EGE SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ (ESBD) Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından yılda iki defa (Ocak ve Temmuz) elektronik olarak yayınlanan akademik, hakemli, bilimsel bir dergidir.

JOURNAL OF EGE SOCIAL SCIENCES is an academic, peer-reviewed, scientific journal published electronically twice a year (January and July) by the Ege University Institute of Social Sciences.

e-ISSN 2651-4982

Grafik düzenlemeler - Teknik İşler

Graphic Desing - Technical works

Ender ÖZBAY

<https://avesis.ege.edu.tr/ender.ozbay/>
(E-mail: ozbayender@gmail.com)

Elektronik Yayınlanma Tarihi (DergiPark) | Date of Electronic Publication (on DergiPark)

31.12.2022

Yazıların hukuksal, ahlakî, fikirsel sorumluluğu yazarına aittir. Yazarın görüş ve söylemleri Ege Sosyal Bilimler Dergisi'ni temsil etmez.

The legal, ethical and ideational responsibility of the articles belong to the authors. The opinions and discourses of the authors do not represent the Journal.

EGE SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

JOURNAL OF EGE SOCIAL SCIENCE

e-ISSN 2651-4982

Sahibi | Owner

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü adına | *On behalf of Ege Un. Institute of Social Sciences*

Prof. Dr. Mustafa MUTLUER (Enstitü Müdürü | *Institute Director*)

Yazı İşleri Müdürü | Managing Director

Koray KULEYİN (Enstitü Sekreteri | *Institute Secretary*)

Editörler | Editors

Arş. Gör. Dr. Ender ÖZBAY - Dr. Öğr. Üyesi Aytekin ERDOĞAN

Yayın Kurulu | Editorial Board

Prof. Dr. Mustafa MUTLUER, Prof. Dr. Atilla SİLKÜ,
Doç. Dr. Saniye UYSAL ÜNALAN, Prof. Dr. Eşref ABAY,
Prof. Dr. Gözde EMEKLİ, Prof. Dr. Ziynet ÖNDOĞAN,
Doç. Dr. Mehmet KUYURTAR, Prof. Dr. İ. Pelin DÜNDAR,
Prof. Dr. Müjde KER DİNÇER, Prof. Dr. A. Ayşen KAYA,
Prof. Dr. Nevin KOYUNCU, Prof. Dr. G. Nazan GÜNAY,
Doç. Dr. Şerife ÇAĞIN, Dr. Öğr. Üyesi Ece Nüket ÖNDOĞAN,
Prof. Dr. Faruk YÜCEL, Prof. Dr. Aysun DOĞAN,
Prof. Dr. Zuhâl ÖZEL SAĞLAMTİMUR, Prof. Dr. F. Belma FİRLAR,
Prof. Dr. Semra DAŞCI, Prof. Dr. Nadim MACİT, Prof. Dr. Dilek YEŞİLTUNA,
Prof. Dr. Mehmet Ali KAYA, Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan Şemseddin YAĞMUR,
Prof. Dr. Adnan TÜRKSOY, Doç. Dr. Serap ÖZDÖL KUTLU,
Prof. Dr. Selami FEDAKAR, Prof. Dr. Zeki KAYMAZ, Prof. Dr. Ali EROL,
Prof. Dr. Metin EKİCİ, Prof. Dr. Mehmet Öcal ÖZBİLGİN,
Doç. Dr. Sıtkı Bahadır TUTU, Doç. Dr. Aygöl UÇAR,
Prof. Dr. Ali Osman KARATAY, Prof. Dr. Siret HÜRSOY

Adresi | Adress: Ege Üniversitesi Kampüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zemin kat, 35100, Bornova-İzmir-Türkiye. **Tel:** 0090 232 311 2017. **E-Mail:** sosbilen@mail.ege.edu.tr

İnternet Sayfası (Açık Erişim) | Internet Page (Open Access)

DergiPark
AKADEMİK

<https://dergipark.org.tr/>

Akademik Danışma Kurulu | Academic Advisory Board

Prof. Dr. Eşref ABAY (Ege Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Mikail ACIPINAR (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayşe AYDIN (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Doç. Dr. Nur BALKIR (American International University, Kuveyt)
Prof. Dr. Yücel BULUT (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Şerife ÇAĞIN (Ege Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Aylin ÇANKAYA (Celal Bayar Üniversitesi, Manisa)
Prof. Dr. Semra DAŞCI (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Aysun DOĞAN (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. İ. Pelin DÜNDAR (Ege Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Hatice Harika DURGUN (Celal Bayar Üniversitesi, Manisa)
Prof. Dr. Metin EKİCİ (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Gözde EMEKLİ (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Ali EROL (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Selami FEDAKAR (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. F. Belma FİRLAR (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. G. Nazan GÜNAY (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Siret HÜRİSOY (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Ayşe Ceyda ILGAZ BÜYÜKBAYKAL (İstanbul Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Elvan KARAMAN (İstanbul Ayyansaray Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Osman KARATAY (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Mehmet KAŞKA (Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta)
Prof. Dr. A. Ayşen KAYA (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Mehmet Ali KAYA (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Müjde KER DİNÇER (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Nevin KOYUNCU (Ege Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Filiz Künüroğlu (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet KUYURTAR (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Nadim MACİT (Ege Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Evrim MAYATÜRK AKYOL (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa MUTLUER (Ege Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Özlem NEMUTLU (Celal Bayar Üniversitesi, Manisa)
Doç. Dr. Pelin ÖNDER EROL (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Ziyet ÖNDOĞAN (Ege Üniversitesi, İzmir)
Dr. Öğr. Üyesi Ece Nüket ÖNDOĞAN (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Mehmet Öcal ÖZBİLGİN (Ege Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Serap ÖZDÖL KUTLU (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Mustafa ÖZEL (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniv., İstanbul)
Prof. Dr. Zuhale ÖZEL SAĞLAMTİMUR (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Serdar ÖZTÜRK (Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir)
Prof. Dr. Atilla ŞİLKÜ (Ege Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Olca SÜRGEVİL DALKILIÇ (Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Ebru TALAY (Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Ahmet TALİMCİLER (Bakırçay Üniversitesi, İzmir)
Dr. Öğr. Üyesi Günay Serap TEKİNSAV SÜTCÜ (Ege Üniversitesi, İzmir)
Dr. Öğr. Üyesi Cevat TOSUN (Hitit Üniversitesi, Çorum)
Prof. Dr. Adnan TÜRKSOY (Ege Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Sıtkı Bahadır TUTU (Ege Üniversitesi, İzmir)
Doç. Dr. Aygül UÇAR (Ege Üniversitesi, İzmir)
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe USLU POOYANI (Düzce Üniversitesi)
Doç. Dr. Saniye UYSAL ÜNALAN (Ege Üniversitesi, İzmir)
Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan Şemseddin YAĞMUR (Ege Üniv., İzmir)
Prof. Dr. Dilek YEŞİLTUNA (Ege Üniversitesi, İzmir)
Prof. Dr. Faruk YÜCEL (Ege Üniversitesi, İzmir)

İÇİNDEKİLER | CONTENTS

ARAŞTIRMA MAKALELERİ | RESEARCH ARTICLES

Analyzing F. Scott Fitzgerald’s Short Fictions from the Perspective of New Historicism: *Flappers And Philosophers And Tales From The Jazz Age*

F. Scott Fitzgerald’in Kısa Kurmacalarının Yeni Tarihçilik Perspektifinden İncelenmesi: Flappers And Philosophers ve Tales From The Jazz Age

Gökçen UZUNKÖPRÜ 81-91

Orta Çağ Bizans Kentleşmesi Ve Kentsel Canlanmanın Ekonomik Dinamikleri

Urbanization of Medieval Byzantine and Urban Revival in Terms of Economic Perspective

Hüseyin Hakan GAZİOĞLU 93-101

An Ecocritical Reading of Lydia Millet’s “Zoogoing”

Lydia Millet’in Öyküsü “Zoogoing”in Eko-Eleştirel Analizi

Gamze AR 103-111

Smyrna’dan Kadifekale’ye İzmir Temalı Posta Pulları Üzerine Bir Değerlendirme

An Evaluation on Postage Stamps whit the Theme of Izmir, from Smyrna to Kadifekale

Serkan AYCİL 113-127

Türkçe’de Georges Simenon

Georges Simenon in Turkish

Ahu Selin ERKUL YAĞCI 129-140

**ANALYZING F. SCOTT FITZGERALD'S SHORT FICTIONS FROM THE
PERSPECTIVE OF NEW HISTORICISM: *FLAPPERS AND PHILOSOPHERS*
AND *TALES FROM THE JAZZ AGE***

* * *

**F. SCOTT FITZGERALD'IN KISA KURMACALARININ YENİ TARİHÇİLİK
PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ: *FLAPPERS AND PHILOSOPHERS* VE
*TALES FROM THE JAZZ AGE***

Gökçen UZUNKÖPRÜ¹

ABSTRACT

Francis Scott Fitzgerald, who had a profound effect on American Literature of the 1920s, wished for making his readers feel the time he lived in every aspect for better or for worse. Therefore, besides fiction, his works include the reflection of real events. New Historical approach, which overtly points to historical and cultural context on the texts differently from the conventional conception of history, helps to read Fitzgerald's works in the same manner. That movement, which was introduced by Stephen Greenblatt in the 1980s, pursues a goal of scrutinizing the text by looking at the culture of the era. In this article, in the light of New Historicism it is aimed to unveil how the hegemonic ideology and culture of Fitzgerald's time shape his and his characters' identities and dreams. Accordingly, in Fitzgerald's books *Flappers and Philosophers* and *Tales from the Jazz Age*, it will be scrutinized in terms of how the identities of the characters are on the way of shaping and eventually shaped without coercing in the direction of current hegemonic power.

Keywords: F. Scott Fitzgerald, Power, Ideology, North, South, Self-Identity, Dream

¹ Öğr. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, İstanbul. (English Instructor, Yıldız Technical University; PhD Candidate, Ege University, American Culture and Literature.)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6618-842X> • e-Mail: gokcen.guloren@gmail.com

This article was generated from MA Thesis titled "RE-READING HISTORY OF F. SCOTT FITZGERALD'S SHORT FICTIONS: *FLAPPERS AND PHILOSOPHERS* and *TALES FROM THE JAZZ AGE*" which was completed at Dokuz Eylül University, Graduate School of Social Sciences, Department of American Culture and Literature and supervised by Assistant Professor Hatice Nuray Önder.

ÖZ

1920'lerin Amerikan Edebiyatı'nı derinden etkileyen Francis Scott Fitzgerald, yaşadığı dönemi iyi ya da kötü her yönüyle okurlarına hissettirmek istemiştir. Bu sebeple eserlerinde kurgunun yanı sıra gerçek olayların yansımalarına da yer vermiştir. Geleneksel tarih anlayışından farklı olarak metinlerdeki tarihsel ve kültürel bağlamlara açıkça vurgu yapan Yeni Tarihsel yaklaşım, Fitzgerald'ın eserlerinin de aynı şekilde okunmasına olanak sağlar. Stephen Greenblatt tarafından 1980'lerde ortaya atılan bu akım, metni dönemin kültürüne bakarak irdelemeyi hedefler. Bu makalede, Yeni Tarihselcilik ışığında, Fitzgerald'ın yaşadığı dönemin hegemonik ideolojisi ve kültürünün kendisinin ve karakterlerinin kimliklerini ve hayallerini nasıl şekillendirdiğini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda Fitzgerald'ın *Flappers and Philosophers* ve *Tales from the Jazz Age* kitaplarında karakterlerin kimliklerinin nasıl şekillenme yolunda olduğu ve nihayetinde mevcut hegemonik güç doğrultusunda zorlama olmaksızın nasıl şekillendiği mercek altına alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: F. Scott Fitzgerald, İktidar, İdeoloji, Kuzey, Güney, Öz Kimlik, Rüya

Introduction

History and literature have made a great impact on each other throughout the years. Notwithstanding the different disciplines they belong to, literature has contained the overtones of history, and history has been discovered through literature, which became the main concern for the idea of New Historicism. This engagement is of great importance to understand the cultural context of the texts. American Literary historian Stephan Greenblatt, as one of the founders of New Historicism, described it as a tendency “to delve as deeply as possible into the creative matrices of particular historical cultures and at the same time to understand how certain products of culture could seem to possess a certain independence” (Greenblatt & Gallagher, 2000, 16). A text is seen as a component and epitome of culture. Culture, history, and text are in motion, and the creation of a text and social matters have interacted with each other, and thus any works of art could be historicized. The historical moment of literary works and turning them to “a historically informed base” has wide coverage in New Historicism (Hamilton, 2003, 151). Hereby, New Historicism for Louis A. Montrose has livened literary texts up “by the historicity a/texts, I mean to suggest the cultural specificity, the social embedment, of all modes of writing - not only the texts that critics study but also the texts in which we study them”².

1. Power and New Historicism

Michel Foucault, who has a great impact on New Historicists, believed that power, which is led by hegemonies³ including the elite or ruling class, could easily change the people's perception without the need for any pressure. Therefore, hegemonic power does not need to shape people's behavior by force but by discourse and ideology. Discourse implicitly has an impact on human ideology who adopts its canon as a “natural thing to do and thus a free autonomous decision” and accordingly, “literature is accepted as actively involved in the making of history through its participation in discursive practices”

² (Montrose, 2013, 20)

³ The term hegemony is “the dominance of one group over another, often supported by legitimating norms and ideas” which is rooted in “a Greek term” translated as “dominance over”. (Rosamond, <https://www.britannica.com/topic/hegemony>).

(Bertens, 2001, 179). That hegemonic power is used “as an ideological weapon and army of metaphors” striving to convince and “manipulate rather than coerce” and thus, humans have no alternatives to shape their own subjectivity because they aren't even aware of feeling the discrepancy (Brannigan, 1998, 5). Self-fashioning of the human subject interpellated by the ideological and discursive power has been a field of study to the core for Stephan Greenblatt and the other founders of New Historicism.

New Historicism and historical background of the 1920s has set light to analyze interpellated identities in the characters in F. Scott Fitzgerald's short fictions –*Tales from the Jazz Age* and *Flappers and Philosophers*, and in what way they formulated their subjectivity according to the ideology of hegemonic power. For Fitzgerald, a writer could be wise enough insofar as he addressed the young generation contemporarily:

“The wise writer, I think, writes for the youth of his own generation, the critic of the next and the schoolmasters of ever afterward. Granted the ability to improve what he imitates in the way of style, to choose from his own interpretation of the experiences around him what constitutes material, and we get the first-water of genius” (Fitzgerald, 1996, 34).

He ornamented his work with eloquent details and nuances from his real life. Much of the significance of the fictions is rooted in its exploration of the American dream, which is the ideal by which equality of opportunity, is available to any American, allowing the highest aspirations and goals to be achieved. Therefore, American Dream had a big reputation in American society because of the 1920s flourishing economy. “The rejection of tradition and the celebration of the new” with the remark of Fitzgerald was that the 1920s refused to die “outmoded” and “old” (Currell, 2009, 1). For him, the 1920s or “*the Jazz Age* was an age of an art and excess” or “boom years filled with new pleasures” (Tate, 2007, 6). Although Fitzgerald was seen as against capitalism as a Bohemian writer, he and his characters, who were assimilated selves of the bourgeoisie culture, reflected well the age of glamor and exuberance. Therefore, his characters fashioned their self under the dominant ideology of capitalist hegemony. The hegemonic ideology was so deeply ingrained in the society that after a while people began to believe it to be the only truth they should adopt as if it were their own. As Stephan Greenblatt and Catherine Gallagher put forward that “for the critique of the subject! seemed a reduction of the complexity of human history: the subjects were mere epiphenomena of specific interpellations of dominant ideological structures” (Greenblatt & Gallagher, 2000, 66).

2. New Self and Dream

At the beginning of the 19th century, North Americans were so under the effect of Victorian thrift and productivity that they used money incorruptly and in a controlled way. Nevertheless, with the emergence of financial prosperity during the 1920s, secularized and thrifty bourgeoisie culture changed. When World War I ended, the bells of prosperity tolled heavily throughout America. As the war was turning Europe and the other countries into the ashes, America was moving on flaming. Having an active role in industrial development and towards the end of the war paved the way for America to living its most affluent and prosperous time. Providing satisfaction in leisure and consumption, industrial efficiency and the increase of consumer products gained prominence.

During the twenties aka Roaring Twenties, merchants and advertisers transformed America into a nation of desire. Then, how did America have an appetite for material wealth, while once having “self-restraint and control over [such] appetites and emotions” as Susman stated. (Susman, 2003, 41)? Puritans having “self-restraining and self-corrective” traits were in a struggle for abstaining from worldly pleasures and had “the ideal of the God-centered life, the doctrine of calling or vocation, and the conviction that all of life is God's” (Ellis, 1888, 254). Therefore, Puritans' spiritual principles which emphasized forgoing worldly pleasures and leading a simple life aimed to get closer to God. “Puritanism has become identified with a particular set of attitudes toward success in a material sense,

a sign of salvation (the Protestant ethic) stressing industry, thrift, achievement of wealth” (Susman, 2003, 42). American economy and life turned into more capital centered and secular than unworldly taking on just “language of the Protestant ethic called the more modern economic terms ‘labor’ and ‘capital’ ‘hard work’ and ‘self-denial’ and praised the savings bank depositor as the hero of civilization” (43). In time, Puritanical values underwent a change and enabled some very critical perspectives to the new order e.g., frugality, material wealth, tenacity which were the motives to set up American character and ideology on the basis of a modern capitalist system and were the chief pillars of maintaining economic and social order. Thus, subversion of capitalism was contained, which “helped to consolidate the ruling of the nation and promoted the social development”⁴. With the industrial and technological development, consumer culture and an expansive middle class broke out, then purchasing power increased correspondingly.

Enlarging corporations, the stock market, industrial power, the growth of consumer products became more of an issue by enabling satisfaction in leisure and consumption. Changing the self to the machine of spending without hesitating, the power of crass consumerism had the power of spirituality over a barrel just as Greenblatt and Foucault pointed out that an episteme determines each epoch and its breaking point reveals another episteme, discourses, social practices, and power relations (Greenblatt, 1981, 57). During Victorian Era, consumer loans, the financial situation of the ordinary people with average income was managed on a “cash-and-carry basis” yet during the twenties new generation habitually got into the debt “for restaurant meals or new shoes” (Calder, 1999, 22). “The inconceivably large expansion of credit” was in the forefront to replace the “golden age of thrift” with the age of irrepressible greed (22). “By the 1920s, when the artfulness of merchants and advertisers had made America truly a land of desire, very few could practice the Victorian precepts of thrift” such as breaking the habit of saving money beforehand to buy something (207). Materialism and consumerism of American hegemony became the dominant ideological structures and were used as a trump card to interpellate the Victorian North and rustic South. Fitzgerald’s characters in his short fictions *Tales from the Jazz Age* and *Flappers and Philosophers* couldn’t help accommodating their identities to commodified selves unawaresly. Salvation didn’t stand upon the Puritan spiritual values or Victorian way of life by living thriftily or winning God’s favor anymore. Then, money was the only God to find happiness and release. Furthermore, God was the one who could be convinced with bribe as it was stated in the story “The Diamond as Big as The Ritz” in *Tales from The Jazz Age*. Fitzgerald’s characters fashioned their identity and led the people around them to formulate their selves under the effect of the dominant ideology. As Greenblatt and his inspirer, Foucault remarked the ideological structures of power were adopted everywhere and the human subject, who fancied to be independent, convinced to be so, became “the ideological product of the power relations in a particular society” (Greenblatt, 1980, 256). The process of transition of the self is on the horns of a dilemma. The South in Fitzgerald’s works is symbolized as a fallen civilization that remained between the past of Southern plantation aristocracy and the present of the Northern commodified civilization and there was an endless conflict between the old and young generation. Fitzgerald’s father character in the story “Mr. Icky” in *Flappers and Philosophers* complained that his sons Charles and his daughter became a part of such formulated selves by the power of materialism as Currell wrote about African Americans in Harlem Renaissance “based in the North and associated with the urban, the modern, and the future rather than the past” of the agrarian South, but the story clearly shows that the same situation also affects this society. (Currell, 2009, 61). Given this situation, Mr. Icky’s children wished to leave their father’s rural land which they find “plough and rot” and to move to the urbanized spaces e.g. the shopping square Piccadilly Circus and the land of “life” and “jazz” (Fitzgerald, 1920, 262). They prefer to consume enjoying the life in the concrete jungle rather than work in a farm and produce, so they ignored their father Mr. Icky’s efforts to engage them in the soil as it was understood through the lines;

⁴ (Jie-xiu, Yong-hui and Xiao-juan 618).

“The farmers may be the backbone of the country, but who wants to be backbone?” (262). As a matter of fact, they chose to be a part of the materialist and consumer culture estranging themselves to their past just as New Historicist Stephen Greenblatt and Catherine Gallagher stated, “the subjects were merely epiphenomena of specific interpellations of dominant ideological structures” (Greenblatt & Gallagher, 2000, 66). Therefore, they become “a fugitive ‘true’ self a part of ‘ideological apparatus’ through which subjects are interpellated” (Greenblatt & Gallagher, 2000, 65). Northern capitalism projected the discourses to manipulate modern society. As Fitzgerald said: “in any case, the Jazz Age now raced along under its own power, served by great filling stations full of money” (Fitzgerald, 1996, 9).

The ideological apparatuses of capitalist and consumer-based power have penetrated every part of life. The human self wants to “be autonomous” in every decision and is “believed to be so” and they are deprived of freedom becoming an ideological product of the relations of power which stands for the materialist and consumer culture of Northern capitalism in American society (Greenblatt, 1980, 256). For instance, in *Flappers and Philosophers*, flapper girl Ardita’s beloved Curtis Carlyle's obsession with being rich and materialism was reflected well in the story “The Offshore Pirate” as follows:

“He wanted to have a lot of money and time and opportunity to read and play, and the sort of men and women around him that he could never have—the kind who, if they thought of him at all, would have considered him rather contemptible; in short he wanted all those things which he was beginning to lump under the general head of aristocracy, an aristocracy which it seemed almost any money could buy except money made as he was making it” (Fitzgerald, 1920, p. 11).

Happiness therefore depended on transient and tangible things, in contrast to the rural Southern culture, a Victorian approach to money management, or Puritan spiritual beliefs focused on forgoing worldly pleasures and living modestly in order to reach God.

3. Commodified Dreams

All fugitive and transitory things lied at the heart of people’s happiness changing the rustic Southern culture and the North once having Victorian way of money management with simple life based upon Puritan values to attain to God. However, simplicity and frugality changed into the worldly pleasures and show off. God now in “Diamond as Big as the Ritz” of *Tales from the Jazz Age* could be convinced with “offering a bribe” and then “the simple piety prevalent in Hades [the hometown of John] has the earnest worship of and respect for riches” (Fitzgerald, 1922, 158). Accordingly, they shaped their own identity and were unknowingly molded by forces, they also led other selves to shape their identities according to the exuberant materialist, the consumerist ideology of the industrial North. In the “Offshore Pirate” in *Flappers and Philosophers*, Carlyle from Tennessee expressed this idea in such a way that: “courage to me meant ploughing through that dull gray mist that comes down on life –not only overriding people and circumstances but overriding the bleakness of living. A sort of insistence on the value of life and the worth of transient things” (Fitzgerald, 1920, 19). Furthermore, in the story, Mr. Icky of *Flappers and Philosophers*, the character Mr. Icky was ragging on the same concern since his sons Charles, Peter, and his daughter were insistent on abdicating the responsibility of farming which would be inherited from their father by becoming the formulated selves of capitalism “based in the North and associated with the urban, the modern and the future rather than the past” of the agrarian South (Currell, 2009, 61).

They seemingly did not want to follow in their father's footsteps and live a pastoral lifestyle rested on production. They preferred to be a member of the consumerist and materialist society, thereby differentiating themselves from their roots. Then, Southern people “migrated literally and metaphorically from the Old South to the Urban Meccas of the North” (Ogren, 1989, 139). By assuming “themselves much more as consumers” than producers and “not to save but to spend and spend” because they were “overwhelmed by the massive power of modern merchandising” (Calder, 1999, 25; Susman, 2003, 111).

4. Women’s Changing Priorities

During the First World War, men were enlisted in the army and women compensated the labor demand in the industry, which directly became grounds for gaining the right to vote in 1920. The definition of the "modern woman" unleashed plenty of new needs and "social norms." (Currell, 2009, 27). It is clear that women's contributions to the economy and society profoundly affected consumer culture. “Enjoying the freedom that came from having an independent source of income, many working-class women created a new culture for themselves which centered on consumption and mass entertainment” (27). The name “Flappers” refers to young women in their twenties. Flappers undermined the old roles of Victorian women with the modern way of life by embracing certain behaviors such as smoking, drinking, and dancing jazz “wearing their galoshes loose, enabling them to ‘flap’ around their ankles” (McNeese, 2010, 87). In terms of social life and consumption society, they felt freer as indicated by Currell:

“Flapper style entailed a minimum of undergarments, short skirts, filmy fabrics, and sheer hosiery as bobbed hair (a release from the weight of tradition) represented female daring and eroticism and... smoking, drinking and cosmetics” (Currell, 2009, 29).

The analysis of social problems, oppressed communities, and structures that wielded power such as the school, the church in the time interval is the main concern to New Historicism. As Catherine Gallagher, one of the creators of New Historicism stated that:

“Power cannot be equated with economic or state power, that its sites of activity, and hence of resistance, are also in the micro-politics of daily life...people and phenomena that once seemed wholly insignificant, indeed outside of history: women, criminals, the insane, sexual practices and discourses, fairs, festivals, plays of all kinds.”⁵

With the aim of disseminating the capitalist culture, women were introduced as the means of advertisement and became a part of the micro-politics of life to interpellate people's identities by changing their looks and lifestyles. In the story “Bernice Bobs Her Hair” from *Flappers and Philosophers*, Marjorie was well-known for having "affairs with more than one boy” and despising the "dainty brains" of women that were characteristic of Victorian women. (Fitzgerald, 1920, 97-106). For Marjorie, Beatrice who is Marjorie's cousin, tending to carry out the conventional roles of Victorian women seen as a kind of "hopeless" in her look e.g., with her straggly eyebrows, dress, etc. (97-106). Although the story ends differently, since she was left behind by Marjorie and her friends because of her old style, she started to change her look and lifestyle as indicated in the following lines: “I've decided, began Bernice without preliminaries, ...if you'll tell me why your friends aren't—aren't interested in me I'll see if I can do what you want me to” (105). Furthermore, in “the Camel’s Back” of *Tales from the Jazz Age*, Betty Medill was “a typical flapper and [taking] well in the movies besides, her father gives her three hundred a month to dress on, and she has tawny eyes and hair and feather fans of five colors” (Fitzgerald, 1922, 26). Betty was always more interested in a material fad than

⁵ (Gallagher, 1989, 39).

marrying her ex-fiancé, Perry. As Hoxie Fairchild points out in *The Romantic Quest* “the dominance of man’s creative will over the material world” caused them to be the ones whose happiness depended on a piece of rags and luster (Fairchild, 1931, 200).

5. Inevitable Corruption

With the Wolfstead Act (the Prohibition Act of Alcohol production and consumption) in 1919, the American government aimed at mainly the working class of the society rather than the uppers since “impoverished workers, deprived of the supportive influences traditionally offered by religion and small-town life, were more likely to resort to criminal activities, alcohol-fueled violence or, worst of all, Marxist doctrines as outlets for their frustration” (Palmer, 2006, 8). Primarily, the government’s purpose was to force workers to work soberly, which was to the employers’ benefit by interfering in people’s private life. In addition, “in politics and business, in labor unions and employers’ associations, in public services and private industries, prohibition was the golden grease through which organized crime insinuated itself into a position of incredible power in the nation” (Currell, 2009, 178). The prohibition ignited the illegal actions among the society and officers and therefore, society was more prone to do illegal actions such as bootlegging, speakeasy, stealing, etc. Fitzgerald’s characters Key and his friend in the story “May Day” of *Tales from the Jazz Age* and Dalrymple in “Dalrymple Goes Wrong” of *Flappers and Philosophers* who were the veterans of World War I were destitute of the government’s help because the government vetoed the policy of Veteran Bonus⁶ under the guise of economic contraction by stating that “the nation could not afford the financial drain of long-term bonus payments” (Palmer, 2006, 48). However, President Warren G. Harding promised veterans with these statements: “a generous country will never forget the services you rendered” in his inaugural speech (48). In “Dalrymple Goes Wrong” when Dalrymple went back to his country at the end of the war his prize was a set of decoration of honor but, “when the shouting died he realized that for a month he had been the house guest of the mayor, that he had only fourteen dollars in the world and that the name that will live forever in the annals and legends of this state was already living there very quietly and obscurely” (Fitzgerald, 1920, 137). He understood that doing good for the country or society meant nothing but misery and oblivion. Then he was gradually haunted by irresistible ideas of transformation, and crushed by the juggernaut of money power:

“A great protest swelling into revolt surged up in him. Ideas half-forgotten, chaotically perceived and assimilated, filled his mind. Get on—that was the rule of life—and that was all. How he did it, didn't matter. You had to cut corners that was all. Pull—relationship—wealthy marriages—” (Fitzgerald, 1920, 142-143). *Happiness was what he wanted - a slowly rising scale of gratifications of the normal appetites - and he had a strong conviction that the materials, if not the inspiration of happiness, could be bought with money”* (145).

He and the others like him had been encouraged and blessed with heroic deeds on the eve of the World War, which was now displaced by the criminal acts, the unification policy was taken over by the discrimination policy in line with the capitalist interests. Therefore, for Dalrymple “evil” used to mean a kind of “dirty hue”, yet now, he understood that “evil is only a manner of hard luck or heredity-and-environment or being found out” (145). Illegalization so bored through everyday life that the characters worked closely with the corrupt people. Then, because they viewed happiness as a type of item that could be purchased with money, they became closer to engaging in illicit activities in an effort to get wealthy in the quickest possible manner. Illegal activities “led to the proliferation of hotel and restaurant ballrooms” that were even infringed by the executors of the law itself. (Currell, 2009,

⁶ The World War Adjusted Compensation Act (43 Stat. 121), known as the Bonus Bill, created a benefit plan for World War I veterans as additional compensation for their military service. (Delaney <https://www.encyclopedia.com/history/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/bonus-bill-1924>).

77). A remarkable piece of evidence was “the gangsters bankrolled speakeasies as music and dance became a way of attracting customers as well as covering illegal activities” (77). In the story “Offshore Pirate” of *Flappers and Philosophers*, once “the ragtime⁷ craze hit the country” Curtis Carlyle believed that he was throwing away “the golden years of his life gibbering round a stage” since he was occupied with reaching the luxury of highlife as far in advance as possible (Fitzgerald, 1920, 11). Then, he and his friends discovered the quickest way to become wealthy, and they were “fugitives from justice” stealing a bag of mud –Florida Mud (another word for a drug usually referring to opium) rather than wasting their youth in “the Winter Garden and the Midnight Frolic” which were reputed clubs in the 1920s (8). According to Sinclair Lewis, “the commodity fetishism and materialism of the era turned culture into an adornment and advertisement for capitalist values” (Currell, 2009, 53). Therefore, they turned into “a fugitive ‘true’ self a part of ‘ideological apparatus’ through which subjects were interpellated” (Greenblatt & Gallagher, 2000, 65). With the help of capitalist progress, plutocratic and consumerist politics brought an unusual and obfuscated consumerist ideology that was inwardly unstable and disrupting.

6. Gender Perception

The 1920s is seen as a turning point in gender, color, and class inequality. During WWI, women took over manufacturing jobs previously held by men, paving the way for new opportunities and social norms. They earned their own money in addition to participating in the labor force. They gained the right to vote in 1878 as a part of their struggle for suffrage and had great roles in political power and job opportunities. The "new woman" was called a flapper and vilified by previous generations. Thus, according to Currell, they played a significant role in the modern culture of "consumption" and "mass entertainment." (Currell, 2009, 27). They explored their free will and personalities as a result of the postwar progress and wealth, and in order to embrace new ways of life, they rejected their Victorian mothers' traditional ideas of womanhood. Fitzgerald portrayed women in their twenties as follows: “This was the generation whose girls dramatized themselves as flappers, the generation that corrupted its elders and eventually overreached itself less through lack of morals than through lack of taste” (Fitzgerald 6).

They took to the stage with "showy costumes, diamonds, and gold teeth" after achieving economic independence (Currell, 2009, 79). They were enthralled by the music, which inspired them to write songs and dance invigoratingly, symbolizing their "independence unheard outside the ghetto, brothel, or vaudeville show." (79). Their performances of blues and jazz were so directly linked to the emergence of more liberated sexual identity and the declaration of an unorthodox rebelliousness. Flappers could be identified with “pretty, bob cut haired, impudent, superbly assured, as worldly-wise, briefly clad, sexually assertive”; dancing, drinking, smoking were among their favorite activities (113). Marcia was a cabaret girl in the story “Head and Shoulders,” for example, “on the stage she thought she would feel better”. “This was her dance—and she always felt that the way she did it wasn't suggestive any more than to some men every pretty girl is suggestive” and such dance was “a kind of acrobatic stunt” for her rather than showcasing her body (Fitzgerald, 65-62). On the other hand, Sally Carrol in the story “Ice Palace”, as a Southern flapper girl, believed that Victorian women were constrained in their domestic positions, referring to them as “glorified domestics” and "men [were] the center of every mixed group" (Fitzgerald, 1920, 44). Then, as she expressed “when you look at them, they all fade out they were nothing” from their status as "glorified domestics" who "seemed the essence of spiritless conversationality” (44).

The twenties' young men and women, the majority of whom were Flappers, embodied a more individualistic side of society. They had freedom of expression, consumerism, and moral corruption.

⁷ Ragtime is a type of popular music, developed by African American musicians in the early 1900s, with tunes that are not on regular beats. (Cambridge Academic Content Dictionary <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ragtime>).

Women refused to live in the "Victorian ideologies of separate spheres and the passive or virginal female" who preferred to be confined with male dominance, as Currell renders those women in Georgia O'Keeffe's *Skyscraper Aesthetic* (Currell, 2009, 156). On the other hand, some young men were reluctant to marry and start a family. In *Flappers and Philosophers*, when one of the flapper characters Ardita in the "Offshore Pirate" talked about her family, she regarded them as "wild" because they were trying to enforce the conventional women roles. The particular reason for this circumstance was that "they tried to marry [her] off", but she found "courage" and when one of the flapper characters Ardita in the "Offshore Pirate" spoke about her family in *Flappers and Philosophers*, she described them as "crazy" because they were attempting to impose traditional women's roles on her, e.g. "they tried to marry [her] off," but she found "courage" and that was enough for her to gain self-reliance "as a rule of life, and something to cling to always, [she] began to build up this enormous faith in [her]self" (Fitzgerald, 1920, 19).

7. Conclusion

The study aimed to examine Fitzgerald's short stories *Tales from the Jazz Age* and *Flappers and Philosophers* in light of New Historicist theories. New Historicism has been a phenomenon since the 1980s, shaking the stereotypical sense of history at its heart. This study enables the readers and researchers who will study in this field to see that a text can be a reflection of culture. Culture, tradition, and text are all in motion, and the creation of a text and social issues overlap, therefore any piece of art can be historicized. According to Stephen Greenblatt, the self is portrayed as a sense of personal order, a distinctive mode of address to the world, a structure of bounded desires, and elements of deliberate shaping of identity by culture. (Greenblatt, 1980, 1). Fitzgerald's characters ideally represented the impulsive identity of American society in the 1920s and during the Roaring Twenties, the power and glamour of wealth and appearance had a profound impact on Fitzgerald's characters. The corruption of the 1920s was conceived as dim, bourgeoisie, and mechanic. Capitalism drew the characters' attention to the American Dream, which seemed to promise independence, self-fulfillment, and happier life but instead resulted in dissatisfaction. Following the World War I, Victorian money management was replaced by a flow of mass-produced commodities and hedonistic spending appetite, resulting in the dispersion of family ties. For twenties' men and women, therefore, commodity fetishism and hedonistic lifestyle take precedence over family relations. As Greenblatt points out, the prevalent philosophy and theory of the time fashioned the subjectivity of the human self without being noticed, resulting in a new perspective and identity of the individual in the world of capitalistic order. Characters were oblivious of their changed behavior and conditions because the world in which they lived embraced the capitalistic hegemony's realities, philosophy, and moral principles as if their own. Adoption of crass consumerist and materialist ideology, as well as certain criminal acts, is aided by ideological state apparatuses through their surroundings, radio, education, television, and works of art, among other things. As a result, they lost their subjectivity due to identity assimilation based on wealth and material objects, which were replaced by intellectual and spiritual inheritance then the characters were unable to find contentment as they were captives of their formulated selves' insatiable desires. In this way, this thesis allows the spirit of the time to be read not only in history books but also in texts written under the hegemonic influence of the time.

BIBLIOGRAPHY

- Brannigan, J. (1998). *New historicism and cultural materialism*. New York: St. Martin's Press. Print.
- Bertens, H. (2001). *Literary theory: The basics*. London: Routledge.
- Calder, L. (1999). *Financing the American Dream: A Cultural History of Consumer Credit*. Princeton University Press. Print.
- Cambridge Academic Content Dictionary, "Ragtime". n.d. Web. Accessed 09 September 2018. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ragtime>.
- Currell, S. (2009). *American Culture in the 1920s*. Edinburgh: Edinburgh Univ. Press. Print.
- Delaney, D. G. "Bonus Bill". n.d. Web. Accessed 01 September 2018. <https://www.encyclopedia.com/history/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/bonus-bill-1924>.
- Ellis, G. E. (1888). *The Puritan Age and Rule in the Colony of the Massachusetts Bay, 1625-1685*. Massachusetts: Applewood Books. Print.
- Fairchild, H. (1931). *The Romantic Quest*. New York: Columbia University Press. Print.
- Fitzgerald, F. S. (1996). "Echoes of the Jazz Age". *The Jazz Age Essays*. (pp: 3– 14). Editor E. L. Doctorow. New York: New Directions.
- Fitzgerald, F. S. (1920). *Flappers and Philosophers*. New York: Charles Scribner's Sons. Print.
- Fitzgerald, F. S. (1922). *Tales from the Jazz Age*. New York: Charles Scribner's Sons. Print.
- Fitzgerald, F. S. & Baughman J. (1996). *F. Scott Fitzgerald on Authorship*. Univ of South Carolina Press. Print.
- Gallagher, C. (1989). *The New Historicism* (H. A. Veaser, Ed.). New York: Routledge.
- Greenblatt, S. J. (1980). *Renaissance self-fashioning: From more to Shakespeare*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Greenblatt, S. (1981). "The Invisible Bullets: Renaissance, Authority, and its Subversion. *Glyph 8*: (40-61).
- Greenblatt, S. & Gallagher C. (2000). *Practicing New Historicism*. Chicago: The University of Chicago Press. Print.
- Hamilton, P. (2003). *Historicism: The New Critical Idiom*. London: Routledge.
- Jie-Xiu, L., Yong-Hui, M., & Xia-Juan, Y. (2014). Power, Subversion, and Containment: A New Historicist Interpretation of The Virginian. *US-China Foreign Language*, 12(7), 614-619. doi:10.17265/1539-8080/2014.07.012
- Mcneese, T. (2010). *World War I and the Roaring Twenties, 1914-1928*. New York: InfoBase Publishing.

- Montrose, L. A. (2013). *Professing the Renaissance: The Poetics and the Politics of the Culture*. In 1362721819 996944260 H. A. Veese (Author), *The new historicism*. London: Taylor and Francis.
- Ogren, K. J. (1989). *The Jazz Revolution: Twenties America and the Meaning of Jazz*. New York: Oxford University Press.
- Palmer, N. (2006). *The Twenties in America: Politics and History*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Rosamond, B. "Hegemony". 17.05.2016. Web. Accessed 09 April 2018. <https://www.britannica.com/topic/hegemony>.
- Susman, W. (2003). *Culture as History: The Transformation of American Society in the Twentieth Century*. New York: Smithsonian Institution.
- Tate, M. J. 2007. *Critical Companion to F. Scott Fitzgerald: A Literary Reference to His Life and Work*. New York: Facts on File.

Yazar tarafından potansiyel bir çıkar çatışması bildirilmemiştir.

ORTA ÇAĞ BİZANS KENTLEŞMESİ VE KENTSEL CANLANMANIN EKONOMİK DİNAMİKLERİ

* * *

URBANIZATION OF MEDIEVAL BYZANTINE AND URBAN REVIVAL IN TERMS OF ECONOMIC PERSPECTIVE

Hüseyin Hakan GAZİOĞLU¹

ÖZ

Geç antik çağdan erken Orta çağlara geçiş, Bizans devleti tarihinde bir dönüm noktası olarak işaretlenir. Özellikle Bizans topraklarına yapılan Arap istilaları yanı sıra belirli dönemlerde tekrar ortaya çıkan salgınlar ve depremler gibi çeşitli doğal afetler Bizans imparatorluğunda önemli sosyal, ekonomik ve politik değişikliklere neden olmuştur. Bu fenomenler aynı zamanda geç antik dönem *polis*inin bir devamı olan Erken Bizans dönemi kentlerinin peyzajını, yapısını ve fonksiyonlarını etkilemiş, yeni bir kent kavramının ve Orta çağ kentleşmesinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Geç antik ve erken Bizans dönemi kentlerinin Orta çağ standartlarına evrilmesi, savaş koşullarında geç antik tarımsal üretim modu ve ekonomik modelinin parçalanması sonucunda gerçekleşmiş görünür. Yedinci yüzyılın fenomenleri imparatorluğun büyük toprak sahipliğine dayalı tarımsal karakterini küçük üretici ağırlıklı tarımsal modele dönüştürürken aynı zamanda tarımsal fazlalığın antik kent ya da polis bakımına yönlendirildiği kır-kent ilişkisini bozmuştur. Bu aynı zamanda ticarete ve para hacminde yaşanan büzülmenin nedenlerinden biri olarak görünür. Kentler imparatorluğun ekonomik ve mali yönetiminde antik dönemden itibaren sürdürdüğü aracılık rollerini kaybetmişlerdir. Bu durum antik kent örgütlenmesinin sona ermesine neden olmuştur. Yedinci yüzyılın ortasından itibaren Bizans kentleri imparatorluğun savunma sistemi ile birleştirilmiş, bazı kentler bölgesel askeri sistem içerisinde önem kazanmıştır. Onuncu yüzyıla kadar Bizans kentlerinin fiziksel ve sosyal karakteri imparatorluğun müdahalesi ile şekillenmiştir. Bu dönemde kentlerin varlığı imparatorluğun politik ve ekonomik tercihlerine bağlı olmuş, idari merkezlerde bulunan ordu ve kilise personeli ticaret ve üretime talep yaratarak kentsel gelişmenin itici unsurları olmuşlardır. Bu açıdan onuncu yüzyıla kadar kentler devlet inisiyatifine dayalı bir kurtarılmaya tanık olmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Orta çağ Kentleşmesi , Kastron, Bizans Kenti, Ekonomi.

¹ Doktorant, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bizans Sanatı Anabilim Dalı.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2262-9462> • e-Mail: hakangazioglu@hacettepe.edu.tr

Bu makale Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde, Doç Dr. Sercan YANDIM AYDIN danışmanlığında yapılmış ve 2017 yılında kabul edilen *Bizans Karanlık Çağında Polisin Sonu, Ekonomik Düzen: Amorium Örneğinde Ortaçağ Bizans Kentleşmesi* adlı Yüksek Lisans Tezinden türetilmiştir.

ABSTRACT

The transition from late antiquity to the early middle ages marks a turning point in the history of the Byzantine state. In particular, Arab invasions on Byzantine lands, as well as various natural disasters such as epidemics and earthquakes that reappear in certain periods caused important social, economic, and political changes in the Byzantine empire. These phenomena also affected the landscape, structure, and functions of the early Byzantine period cities, which were a continuation of the late antique period police, and led to the emergence of a new city concept and Medieval urbanization. The evolution of late antique and early Byzantine cities to medieval standards seems to have taken place as a result of the fragmentation of the late antique agricultural mode of production and economic model under war conditions. The phenomena of the seventh century transformed the agricultural character of the empire based on large landownership into a small producer-dominated agricultural model, while also disrupting the rural-urban relationship where agricultural surplus was directed to the care of the ancient city or police. This also appears to be one of the reasons for the shrinkage in trade and money volume. The cities lost their intermediary role in the economic and financial management of the empire, which they had maintained since ancient times. This situation caused the end of the ancient city organization. From the middle of the seventh century, Byzantine cities were united with the defense system of the empire, and some cities gained importance in the regional military system. Until the tenth century, the physical and social character of Byzantine cities was shaped by the intervention of the empire. During this period, the existence of cities depended on the political and economic preferences of the empire, and the army and church personnel in the administrative centers became the driving factors of urban development by creating demand for trade and production. The economic role of the state as the primary moneymaker and collector promoted urban development through regional governments. Payments made by the state to the regional personnel increased the demand for agriculture and crafts, and domestic trade and markets began to develop at the regional level. In this respect, until the tenth century, cities witnessed a state initiative-based liberation. On the other hand, the state's large-scale housing policy emerges as an important factor in the early stages of urban development. The central government built cities and castles for the immigrants they settled in the destroyed and deserted regions of Anatolia and the Balkans. In the ninth century, urban development became widespread across the empire. Thanks to the financial reform made in this period, the increase in the circulation of money stimulated the commercial life of the cities. The strengthening of the big landowning classes with the tenth century is marked as a new stage in the development of Byzantine cities. The gradual decrease in the weight of small producers and villagers in agriculture in favor of large land ownership enabled agricultural production to be concentrated in large farms, while this situation enabled some cities to develop as commercial centers and product exit points, and brought the revival of the urban economy.

Keywords: *Medieval Urbanism, Castron, Byzantine City, Economy.*

Giriş

Yedinci ve sekizinci yüzyıllarda Bizans devletinin yaşadığı sürekli savaş durumu beşinci yüzyıldan itibaren kademeli olarak antik karakterini kaybeden geç antik kentinin sonunu getirmiştir (Haldon, 1993, 120). Bu dönemde antik kent ile teritoryumu arasındaki bağlantı kırılmış, Bizans tarımsal üretim koşullarının değişmesi tarımsal fazlalıkları kentlerdeki kamusal işlere yatıran büyük toprak sahibi elitleri kent bakımı için gereken finans kaynaklarından mahrum bırakmıştır. Bu durum antik kent peyzajının giderek silinmesinin yanında kentlerde ticaret ve para hacmindeki düşüşün nedeni olarak görünür. Bu nedenle değişen sosyo-ekonomik yapı savaş koşullarıyla birlikte Bizans kentinin küçük, surlu ve kırsal ağırlıklı bir Orta çağ kasabasına dönüşmesine neden olmuştur (Bakirtzis, 2008, 378; Harvey, 2002, 21-25; Dagron, 2002, 398).

Erken Orta çağ boyunca Bizans kentleri tahkim edilmiş alanlara ya da akropolislere doğru küçülmüş, ticaret, para dolaşımı ve nüfus büyük ölçüde azalmıştır. İmparatorluğun farklı bölgelerinden gelen arkeolojik veriler kentlerin fiziksel, demografik ve ekonomik küçülmelerinin imparatorluk genelinde yaşanan bir fenomen olduğunu gösterir. Bu dönemde imparatorluk merkezi Konstantinopolis I. Konstantinos surlarına çekilmiş, antik anıtlar, tiyatro ve hamamlar terkedilmiştir.² Benzer biçimde Thessalonike altıncı yüzyıl sonundan itibaren küçülmüş, üst kent boşaltılmıştır (Bakirtzis, 2007, 105). Sardes akropolisine doğru küçülmüş, konut bölgesi sur duvarları içerisine alınmış ve savunma ağırlıklı bir kaleye dönüşmüştür (Foss, 2002, 618). Pergamon kriz döneminde daha güvenli bir alan için onuncu yüzyıl sonuna kadar terkedilmiştir (Rheidt, 2002, 631). Atina diğer kentler gibi akropolisine çekilmiş, küçük bir Orta çağ kasabası görüntüsüne evrilmiştir (Kazanaki-Lapa, 2002, 640-41). Kısaca imparatorluğun tüm bölgelerinde kentler merkezlerine çekilmiş, özellikle yerelde bulunan kentler korunaklı yerleşim birimlerine ya da kaleye dönüşmüştür.

Ortaçağ Kenti: *Kastron*

Bu dönemde Bizans kentleri ayrıntılı sur ve kule sistemleri ile savunma ağırlıklı bir fonksiyon üstlenmiştir. Her kentte güçlendirilmiş bir akropolis düşman saldırısında son savunma hattı olarak önem kazanmıştır (Bouras, 2002, 379). Sivil ve askeri idare akropolis içerisine yerleşmiş, kentin kontrolü buradan sağlanmıştır. Yerleşimler güvenli olarak görülen sur içine ya da sur eteğine çekilmiş, Sardes veya Korint gibi örneklerde yerleşmeler akropolis etrafında küçük birimlere ayrılmıştır (Dagron, 2002, 401; Bouras, 2002, 508). İşgal sırasında köylünün sığınması ya da uzayan kuşatma dönemlerinde tarım yapılabilmesi için kent içerisinde sur duvarları boyunca boş araziler bırakılmıştır (Bouras, 2002, 508). Orta çağ Bizans kenti için karakteristik olan bu özellikler büyük ve küçük ölçekli tüm kentler için benzerlik gösterir. Bu açıdan bölgesel düzeyde küçük kentler ya da *kastron* büyük kentlerin basit bir tekrarı biçimindedir (Bakirtzis, 2008, 382). Diğer yandan *kastron* bir kent peyzajından çok kale ya da kasaba görüntüsüne sahiptir. Çoğu durumda *kastron* ile büyük ölçekli *chorionu* ayırmak zordur. Harvey'e göre *kastron* ile *chorion* arasında ekonomik bir fark yoktur. İkisi de aynı mali kategoriye bağlı tarımsal topluluklardır ve *kastron* halkının çoğu köy topluluğunun üyeleridir (Harvey, 2002, 201). Bu durumda *kastron* surlu bir köy veya askeri-idari fonksiyonlara sahip olduğu ölçüde surlu bir kasaba olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle stratejik noktalarda bulunan kasabalar ordu hareketi için bir karargah görevi üstlenmiştir (Dagron, 2002, 401; Laiou&Morrison, 2007, 131). Bu tip yerleşimler askeri

² Konstantinopolis imparatorluk merkezi olmasına rağmen yedinci yüzyıl krizinin ekonomik etkilerinden kendisini kurtaramamıştır. Magdalino'nun belirttiğine göre sekizinci yüzyıl ortasında Konstantinopolis'te bulunan bir Frank elçisi raporunda kentteki kiliselerinin çoğunun aydınlatması olmadığını hatta bir kısmının çatısız olduğunu yazmıştır (Magdalino, 2002, 531).

ve dini fonksiyonlarla ilişkili olarak kırsaldan gelen fazlalıkların talep edildiği tüketim merkezlerine dönüşmüş, belirli oranlarda ticaret ve zanaat aktivitesine sahip olmuştur (Haldon, 2007, 147; Harvey, 2002, 202). Bu durum aynı zamanda erken Orta çağda kentsel gelişmenin katalizörü olarak devletin idari fonksiyonlarının önemini gösterir.

Kentsel Canlanma

Erken Orta çağda kentsel işlevlerini büyük ölçüde kaybeden Bizans kentleri sekizinci yüzyıl yarısından itibaren devlet inisiyatifine dayalı kurtarılmaya tanık olmuştur (Harvey, 2002, 207; Bouras, 2002, 501; Cameron, 2006, 206). V. Konstantinos döneminde (741-775) Konstantinopolis yeniden imar edilmiş, Isaura Hanedanlığı boyunca yapılan imar ve yenileme faaliyetleri ile kent eski politik ve ekonomik önemini tekrar kazanmıştır.³ Aynı dönemde bölgesel kentler devletin askeri ve idari sistemi içerisinde stratejik önemleri veya pazar olanaklarına sahip olmaları ölçüsünde kademeli olarak gelişmeye başlamışlardır. Devletin temel para çıkarıcı ve toplayıcı olarak ekonomik rolü bölgesel yönetimler aracılığıyla kentsel gelişimi teşvik etmiştir.⁴ Bölge personeline devletin yaptığı ödemeler tarıma ve zanaata dönük talebi arttırmış, bölgesel düzeyde iç ticaret ve pazarlar gelişmeye başlamıştır (Harvey, 2002, 207; Lightfoot, 2012, 183). Bu dönemde Nikea (İzmit), Amorium (Afyon), Nikomedia (İzmit), Prussa (Bursa), Ankyra (Ankara), Thessalonike (Selanik) gibi eski kentler askeri ve idari fonksiyonlarıyla önemli merkezler olarak ön plana çıkmışlardır (Harvey, 2002, 25; Lightfoot, 2012, 184). Diğer yandan devletin büyük ölçekli iskan politikası kentsel gelişmenin erken dönemlerinde önemli bir faktör olarak işaretlenir. *Patrik Nikephorus Kroniği*'nde V. Konstantinos'un Suriye ve Theodosiopolis'ten (Erzurum) getirilen Suriyeli ve Ermeni mülteciler için yeni kentler kurduğunu yazar (Ostrogorsky, 1959, 62). Merkezi yönetim Anadolu ve Balkanların tahrip edilmiş ve çölleşmiş bölgelerine yerleştirdiği göçmenler için kent veya kaleler inşa etmiştir. Ostrogorsky'e göre devlet Sırp göçmenler için Bithynia'da Gordoserbon kentini kurmuştur. *Theophanes kroniği* imparatoriçe Irene'nin (797-802) 784 yılında Trakya ziyareti sonrasında Beroea ve Ankhilau kentlerinin yeniden yapılmasını emrettiğini belirtir. Aynı kroniğe göre Ankyra, Thebasa (Konya-Karapınar) ve Andrasos I. Nikephorus döneminde (802-811) tekrar imar edilmiştir (Ostrogorsky, 1959, 63).

Dokuzuncu yüzyılda kentsel gelişme imparatorluk genelinde yaygınlık kazanmıştır. Theophilos döneminde yapılan mali reform sayesinde para dolaşımının artması kentlerin ticari yaşamını canlandırmıştır (Dagron, 2002, 401; Saradi, 2008, 321; ODB, 1991, 466). Arkeolojik kazı alanlarından gelen veriler bu dönemde ekonomik genişlemenin Anadolu ve Balkanlarda kent sayısını

³ Konstantinopolis'in kurtarılmasına ilişkin ilk bulgular V. Konstantinos dönemine aittir. İmparator 740 yılında depremde zarar görmüş Hagia Irene Kilisesi ve kent surlarını yaptırmış, 766 yılında Valens su kemerini tamir ettirmiştir. 746 yılında kent nüfusunu azaltan veba döneminde Hellas ve Yunan adalarından getirilen çok sayıda Yunan göçmeni kentte yerleştirerek kenti nüfuslandırmıştır. (Ousterhout, 2008, 337; Magdalino, 2002, s. 532). Konstantinopolis'in imparatorluğun politik merkezi olması kentin kısa sürede ve bölgelerden daha hızlı kurtarılmasını sağlamıştır. Özellikle ikona kırıcı (*ikonoklast*) imparatorlar IV. Leo, VI. Konstantinos ve V. Leo dönemlerinde kent sürekli bir imar ve onarım faaliyetine tanık olmuştur. Theophilos döneminde (829-842) büyük saraya ek yapılmış, Haliç ve deniz surları restore edilmiştir. Aynı zamanda Theophilos döneminde Haliç bölgesinde kentin ticari yaşamı yoğunlaşmıştır. Bkz. Ousterhout, 2008, 337.

⁴ Bu konuda iyi bilinen örneklerden biri Amorium'dur. Kent yedinci yüzyılda *anatolikon themasının* merkezi olarak hem değişen kentsel fonksiyonları hem de devlet idaresinin kent gelişime etkisi göstermesi açısından oldukça önemlidir. Amorium askeri ve idari fonksiyonları sayesinde önem kazanmış, kentteki asker varlığı mal ve hizmetler için yapılan ödemeler biçiminde yerel ekonominin canlanmasını sağlamıştır. Kent askeri öneminin yanında giderek tarım ve zanaat ürünlerinin talep edildiği büyük bir pazar niteliği kazanmıştır. (Iverson, 2007, 31; Lightfoot, 2012, 180).

ve nüfusu arttırdığını gösterir. Atina bu dönemde kurtarılmış, kentin para hacmi ve nüfusu artmıştır (Kazanaki-Lappa, 2002, 641). Kherson Theophilos reformları sonrasında para basımını arttırmış ve kent uluslararası ticarete bir odak noktası olarak gelişmeye başlamıştır (Bortoli&Kazanski, 2002, 662). Benzer şekilde Korint'te Theophilos döneminden itibaren parasal aktivite ve ticaret hızlanmıştır (Sanders, 2002, 650). Thebes'te tarımsal üretimin artışına bağlı olarak ticaret ve ekonomi büyümüştür. Sardes aynı yüzyılda kriz dönemi etkisinden kurtulmuş ve genişleme sürecine girmiştir (Foss&Scott, 2002, 618). Özellikle tarımsal üretimin yoğunlaşması ile ticaret rotaları üzerinde bulunan Thessalonike⁵, Attaleia (Antalya), Trapezus (Trabzon), Sinope (Sinop), Korint, Melitene (Malatya), Smyrna (İzmir), Efesos (Efes), Theodosiopolis gibi kentler bölgelerinde tarımsal ürünün çıkış noktası olarak önem kazanmışlardır (Harvey, 2002, 212-213; Haldon, 2007, 139; Treadgold, 1988, 42). Artan ticari aktiviteye ilişkin olarak dokuzuncu yüzyıl başlarında Gregory Depolites Efesos limanında çok sayıda ticaret gemisinin varlığından bahsetmiştir. Benzer şekilde *Theophanes Kroniği*'nde Efesos'un ticari olanaklarının geliştiğini yanı sıra Nikea'nın zengin ve kalabalık bir nüfusa sahip olduğunu yazılmıştır (Ostrogorsky, 1959, 63). Bu dönemde Konstantinopolis imparatorluğun en büyük pazarı ve tüketim merkezi olarak görünür. Çoğu durumda bölgeler arası ticaretin canlanmasını güdüleyen merkezin iaşesi ve bürokrasinin talepleri olmuştur. Mısır ve Suriye'nin kaybı sonrasında Konstantinopolis'in tahıl ihtiyacı Thessalonike, Trakya çevresi, Efesos ve Batı Karadeniz sahillerinden karşılanmıştır. Merkezin tarımsal ürün ve hayvan talebi Nikomedia, Prussa, Nikea, Pyla (Pile) yanı sıra İç Anadolu bölgesinden sağlanmıştır (Laiou, 2002b, 702; Harvey, 2002, 208) Magdalino'nun belirttiğine göre Arap tarihçi El-Mesudi Konstantinopolis limanlarında farklı ticari ürünleri taşıyan çok sayıda gemi bulunduğunu yazmıştır (Magdalino, 2002, 532). Dolayısıyla devlet bölgesel idari mekanizmaları yanında kendi talepleri ile bölgesel düzeyde kentsel gelişmenin itici gücü olmuştur.

Bizans kentlerinin canlanması onuncu yüzyılda hızlı bir sürece girmiştir (Bouras, 2002, 501). Dokuzuncu yüzyıl yarısından itibaren devletin sürdürdüğü fetihçi politika kent gelişiminin lehine olmuştur. Bu yüzyıllarda sosyal ve ekonomik bir güç olarak ortaya çıkan aristokrasi, büyük toprak sahibi bir grup olarak güçlendiği ölçüde tarımsal üretimin dengesini pazar odaklı hale getirmiştir. Onuncu yüzyıl boyunca büyük çiftliklerde giderek yoğunlaşan tarımsal üretim kent ticari yaşamını ve para dolaşımını büyük oranda arttırmıştır. Bu dönemde aristokrasinin kent ve kıra yatırım yapmaya hazır olması on birinci yüzyılda özellikle Balkanlarda pek çok kentin ticaret ve zanaatta uzmanlaşmasını sağlamıştır. Korint, Atina, Thebes ve Yunanistan'ın çeşitli bölgelerinde manifaktür üretimi giderek gelişmiştir (Dagron, 2002, 402). Özellikle Thebes on birinci yüzyıl yarısından itibaren ipek üretim merkezi olarak gelişmiş, on ikinci yüzyıla doğru uluslararası pazarlarla bağlantılı hale gelmiştir Louvi-Kizi, 2002, 631; Haldon, 2007, 140; Saradi, 2008, 322). Korint yüzyılın sonunda Venedik mallarının toplandığı bir merkez olmanın yanında tekstil, metal ve cam üretiminin geliştiği zanaat ve ticaret kenti görünümünü kazanmıştır (Saradi, 2008, 322; Sanders, 2002, 650). Benzer şekilde Thessalonike doğu ve batı ticaret yollarıyla bağlantılı olarak çok sayıda yerli ve yabancı tüccarın faaliyette olduğu Balkanların ticari merkezidir (Saradi, 2008, 322; Dagron, 2002, 402; Runciman, 1987, 140). Diğer yandan Anadolu'da Konstantinopolis taleplerine bağlı ticaret artışı vardır. Karadeniz sahil kentleri, Attaleia, Marmara ve Trakya kentleri ticari kapasitelerini arttırmış yanı sıra uzak mesafe ticaret gelişme göstermiştir. İç Anadolu bölgesinde kentleşme ticaret rotaları ile bağlantılı olarak

⁵ Bakirtsiz'in aktardığına göre geç dokuzuncu ve erken onuncu yüzyıllarda Ioannes Kaminiates Thessalonike limanının kent gelişiminde oldukça önemli bir rol oynadığını belirtmiştir. Aynı zamanda Kaminiates kent agorasının kentin ticari merkezi olarak geliştiğini belirtir. Diğer yandan kentin zanaat aktivitesi bu dönemde canlanmıştır. Kentte altın, gümüş, kıymetli metaller, cam, kurşun, kereste, yün, keten, ipekli dokuma ticareti yapılır. Konstantinopolis'in ana caddesi Mese caddesine benzer bir cadde olarak Leophoros caddesinde iki yönlü olarak çeşitli zanaat atölyeleri ve dükkanlar vardır (Bakirtsiz, 2007, 103-110).

devam etmiş, bu bölgede yünlü dokuma üretimine dayanan manifaktür gelişmeye başlamıştır (Harvey, 2002, 212).

Onuncu ve on birinci yüzyıllarda Bizans kentlerinde yoğunlaşan ticaret ve zanaat aktivitesi kısa zamanda kentsel nüfusun imparatorluk genelinde artış göstermesini sağlamıştır.⁶ Bu dönemde kırsal ve terkedilmiş olan bölgeler yerleşime açılmış, mevcut kent yerleşimleri sur dışına çıkmıştır (Harvey, 2002, 210; Bouras, 2002, 501-503). On birinci yüzyıl çeyreğinde Pergamon'a tekrar yerleşilmeye başlanması bunu doğrular (Rheidt, 2002, 625). Sardes'ta yerleşim akropolisin dışına doğru gelişme göstermiştir (Harvey, 2002, 211). Aynı dönemde genişleyen Atina'da eski Roma surlarının bulunduğu kentin en uzak bölgesinde bu döneme ait yapı kalıntıları vardır. Çoğu manastır ve kilise olan bu yapıların finansmanı yerel aristokrasidir (Kazanaki-Lappa, 2002, 642). Pek çok kentte feodal aristokrasinin gelişmesi ile kent gelişimi hızlanmıştır. Aristokrasi kilise, manastır veya hayır kurumları baniliği yanında yeni *kastra* ve kale yaparak kentleşme sürecine katkı koymuştur (Harvey, 2002, 207). On birinci yüzyıl yarısından itibaren merkezi otoritenin giderek zayıflaması ile aristokrasi bölgelerde lider olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde *thema* sisteminin çözülmesine paralel olarak büyük toprak sahibi yerel aileler bölgesel kent idaresini elde etmiş, *kastra* feodal aristokrasinin kendi topraklarını idare merkezine dönmüştür (Saradi, 2008, 323; Harvey, 2002, 207; Kazhdan&Upstein, 1990, 24). Öte yandan on birinci yüzyıl son çeyreği Anadolu kentleri için bir kırılma noktası olarak işaretlenir. Selçuklu işgali sonrasında Anadolu kentlerinde gelişme durmuş, nüfus azalmıştır (Harvey, 2002, 245; Dagron, 2002, 401). 1071 yılında Anadolu kaybedilmiş, merkez ile Anadolu kentleri arasında süren ticari aktivite sona ermiştir. Bu dönemde Trakya ve Balkan kentleri merkezin işesinde daha fazla öne çıkmış, bu bölgelerde ekonomik gelişme ve buna bağlı olarak kentleşme devam etmiştir (Runciman, 1987,143-45; Dagron, 2002, 401; Bouras, 2002, 504). Laiou ve Morrison'un aktardığına göre Arap coğrafyacı El-İdrisi 1154 yılında Balkan kentlerinden yüksek nüfuslu ticaret kentleri olarak bahsetmiştir. El-İdrisi sadece Mora yarımadasında elliye yakın kentin ismini yazmıştır (Laiou&Morrison, 2007, 131). Bu kentler arasında Korint, Sparta, Patras, Methone, Argos, Nafplion tarımsal ürünün çıkış limanları olmanın yanında ticaret ve zanaat aktivitesi açısından gelişmişlerdir (Harvey, 2002, 214).

Sonuç

Yedinci yüzyılın savaş koşulları ve buna eşlik eden ekonomik bozulma nedeniyle idari ve mali fonksiyonlarını kaybeden kentler, sekizinci yüzyılda idari sistemin yeniden organize edilmesi sonrasında bölgesel askeri sistem ile bütünleştirilmişlerdir. Sekizinci yüzyıl ortasında bölgesel *thema* sistemiyle bağlantılı olarak bazı kentler yeniden önem kazanmış ve belirli ölçülerde kentsel canlanmayı deneyimlemişlerdir. Bu dönemde *thema* bölgesi içerisinde kentler stratejik ve ekonomik önemlerine göre idari hiyerarşiye ayrılmış, hiyerarşide ilk sırada bulunan kent, *thema* komutanı *strategosun* ikamet ettiği yer olarak *thema* merkezini oluşturmuştur. Benzer şekilde *thema* bölgesinin daha küçük kentleri *strategostan* sonra gelen görevlilerce alt merkezler olarak yerleşilmiş, tüm kentlerde askeri ve idari sistem aynı şekilde kurgulanmıştır (Iverson, 2012, s. 1). Bu tip kentlerin temel amacı öncelikle koruma sağlamaktır. Bu nedenle çoğu kent bir kale biçiminde yeniden yapılmış ya da daha iyi koruma sağlamak için alanları küçültülerek sur ve kule sistemleri ile güçlendirilmiştir. Bu durum kent olarak adlandırılan neredeyse tüm yerleşimlerde kırsal ve kentsel alan arasındaki ayrımın azalmasına neden olmuştur. Askeri ve idari merkezler dışındaki yerleşimler kasaba ya da güçlendirilmiş büyük ölçekli köylerden farklı değildir. Kentsel gelişmenin ilk aşaması devletin askeri ve idari fonksiyonlarına bağlı olarak

⁶ On bir ve on ikinci yüzyıllarda Bizans ekonomisinin gelişmesi nüfus artışını beraberinde getirmiştir. Bu dönemde Konstantinopolis'in nüfusunun 400 bine ulaştığı, imparatorluğun ikinci büyük kenti Thessalonike'nin 150 bin, Balkanlarda ticaret merkezleri olarak gelişen Korint, Thebes, Monemvasia gibi kentlerin nüfusunun 20-25 bin aralığında olduğu tahmin edilir. Bkz. Laiou & Morrison, 2007, s. 131.

bölgesel idari merkezlerde yanı sıra pazar ve liman olanaklarına sahip kentlerde meydana gelmiştir. Özellikle asker ve kilise personelinin ihtiyaçları kentsel canlanmayı teşvik etmiştir. Dokuzuncu yüzyılda devletin ekonomik genişlemesiyle birlikte kentlerde para hacmi ve ticari aktivitenin artması tarımsal üretimde ve demografide artış yaşanmasını sağlamıştır. Onuncu yüzyılda feodal aristokrasinin ortaya çıkışı kentsel gelişmeyi hızlandırmış, kentler giderek bölgesel üretim merkezleri olarak gelişmiştir. Bu dönemde kentsel patronaj değişmiş, kilise ve aristokrasinin etkisine bağlı olarak kamusal yapılar özel kuruluşlara; manastır, kilise ve hayır kurumu yapılarına evrilmiştir (Ousterhout, 2008, 337; Bakirtzis, 2008, 380). On birinci yüzyılda özel kişi ve kuruluşların finansmanı kentsel gelişmede devlet finansmanından daha büyük rol oynamıştır. Feodal aristokrasinin tarımsal üretimde hakim duruma gelmesi tarımsal üretimin artışına bağlı olarak özellikle Balkan kentlerinin ticaret ve zanaatta uzmanlaşmasını sağlamıştır (Harvey, 2002, 208). Aynı dönemde merkezi otoritenin zayıflaması sonucunda çoğu bölgesel merkezde politik ve ekonomik bir güç olarak feodal aristokratik yapılar kent yönetimlerini almıştır. Bu dönemde bölgesel kentler büyük toprak sahiplerinin ekonomik çıkarlarını konsolide ettiği yönetim birimlerine dönüşmüştür. Büyük toprak sahiplerinin kontrolünde olan kentler giderek merkezi otoriteden bağımsızlaşmış ve özerklik kazanmıştır. Özellikle Anadolu'da Selçuklu işgali sırasında devletin parçalanması otoritesi köylünün feodal güçlerin himayesine sığınmalarına neden olmuştur (Saradi, 2008, 223). Malazgirt savaşı sonucunda Anadolu'nun kaybedilmesi Bizans hakimiyetinden çıkan bölgelerde kentsel gelişmeyi sona erdirmiştir. Bizans kontrolünde bulunan Marmara, Trakya ve Balkan bölgelerinde kentler ekonomik ve demografik gelişmeyi on üçüncü yüzyıla kadar sürdürmüştür. Kentsel gelişmenin devam etmesine rağmen Bizans kentleri yedinci yüzyılda kaybettiği antik karakterini geri kazanamamıştır. Orta çağın sosyal ve askeri fenomenleri doğal olarak Bizans kentlerinin görüntüsünü değiştirmiştir. Orta çağ kentleri askeri ve Hıristiyan unsurlarla oluşturulmuştur ve büyük merkezlerin dışındaki kentler idari işlevleri olan köylerden farklı değildir. Decker'in belirttiği gibi en düşük seviyede ortalama bir Bizans kenti, kilisesi olan birkaç hektarlık alandan meydana gelmiştir.

Sonuç olarak Geç Antik dönemin sonu ve Orta çağlar boyunca Bizans kentlerinin yaşadığı dönüşüm, altıncı yüzyıl öncesine göre kent modelinde belirgin bir karşıtlık ortaya çıkarmıştır. Bu dönemde gelişen yeni kent modeli, kentsel odağın askeri ve dini yapılara doğru geliştiği, kamusal alanların parçalandığı, sokak planlarının yeni yapıların altında kaldığı ve Geç Antik dönemin anıtsal mimari anlayışının küçük ölçekli inşaat tekniklerine yerini bıraktığı, tahkimat ve kule sistemleri ile güçlendirilmiş bir kent modeline doğru evrimleşmiştir. Bu açıdan yedinci ve sekizinci yüzyıllar Bizans Devletinin kriz yıllarında yeniden örgütlenmesi sayesinde kentlerin dönüşümünde önemli bir dönüm noktası olarak işaretlenir. Diğer yandan klasik kentleşmenin sona ermesi, üçüncü yüzyıl krizinden itibaren geç Roma toplumunda yaşanan idari, ekonomik gelişmelere bağlı olarak kent elitlerinin değişen kültür ve rolleri ile yedinci yüzyılın savaş koşullarında geniş ölçekli bölgesel kayıpların üst üste düştüğü bir nedensellikler zinciri içerisinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde kentlerin fonksiyonları değişmesine rağmen her durumda kentler çevre ve tarımsal bölgeleri için bir odak noktası olmaya devam etmiştir. Kentsel fonksiyonlar asker, din adamı ve yeni hizmet elitlerinin yanı sıra tarımsal nüfus açısından sosyal hayatın merkezini oluşturmuştur. Bu açıdan Orta çağ merkezlerinde kamusal çalışma ve hizmetler gerçekleştirilmiş, daha küçük örneklerde bile kentler yerel nüfus için bir sığınak olmanın yanında ekonomik, kültürel ve dini aktivitelerin gerçekleştirildiği sosyal fonksiyonlara sahip olmuştur.

KAYNAKÇA

- Bakirtsiz, C. (2007). Imports, Exports and Autarky in Byzantine Thessaloniki from the Seventh to the Tenth Century. (Ed. By Brandes, W. others). *Millennium Studies in the Culture and History of the First Millennium C. E. Post-Roman Towns, Trade and Settlement in Europe and Byzantium*. Vol 2. (Ed. By Henning, J.). Walter DE Gruyter. Berlin, New York. 89-119.
- Bakirtzis, C. (2008). Secular and Military Buildings. *The Oxford Handbook of Byzantine Studies*. (Jeffreys, E. Ed.). Oxford University Press. 373-384.
- Bortoli, A. and Kazanski, M. (2002). Kherson and Its Region. *The Economic History of Byzantium From the Seventh through the fifteenth Century*. (Ed. Angeliki Laiou). Dumbarton Oaks Research Library and Collection. 647-654.
- Bouras, C. (2002). Aspect of the Byzantine City, Eighth-Fifteenth Centuries. *The Economic History of Byzantium From the Seventh through the fifteenth Century*. (Ed. Angeliki Laiou). Dumbarton Oaks Research Library and Collection. 497-528.
- Cameron, A. (2006). *The Byzantines*. Blackwell Publishing.
- Dagron, G. (2002). Urban Economy, Seventh-Twelfth Centuries. *The Economic History of Byzantium From the Seveth through the Fifteenth Century*. (ed. Laiou, A.) Dumbarton Oaks Research Library and Collection. Washington, D.C. 370-385.
- Decker, M. J. (2016). *The Byzantine Dark Ages*. Bloomsbury.
- Foss, C. and Scott, A. J. (2002). Sardis. *The Economic History of Byzantium From the Seventh through the fifteenth Century*. (Ed. Angeliki Laiou). Dumbarton Oaks Research Library and Collection. 615-622.
- Haldon, J. F. (2007). Bizans Tarih Atlası. (Özdamar, A. Çev.). Kitap Yayınevi.
- Haldon, J. F. (1993). *The State and the Tributary Mode of Production*. Verso.
- Harvey, A. (2002). *Economic Expansion in the Byzantine Empire 900-1200*. Cambridge University Press.
- Iverson, E. A. (2007). Amorium in the Byzantine Dark Ages. (seventh to ninth centuries). (Ed. By Brandes, W. and Others). *Millennium Studies in the Culture and History of the First Millenium C.E. Post-Roman Towns, Trade, and Settlement in Europe and Byzantium*. Vol 2. Walter DE Gruyter. Berlin, New York. 25-61.
- Iverson, E. A. (2012). Urban Renewal and Imperial Revival in Byzantium (730-1025). *Byzantinische Forschungen Internationale Zeitschrift für Byzantinistik*. (Ed. Kaegi, W. E.). Verlag. 1-46.
- Kazanaki-Lappa, M. (2002). Medieval Athens. *The Economic History of Byzantium From the Seventh through the fifteenth Century*. (Ed. Angeliki Laiou). Dumbarton Oaks Research Library and Collection. 939-646.
- Kazhdan, P. A. (Ed.). (1991). *The Oxford Dictionary of Byzantium*. (ODB). Oxford University Press. Newyork.
- Laiou, A. and Morrison, C. (2007). *Byzantine Economy*. Cambridge University Press.

- Lightfoot, C. S. (2012). Business as Usual? Archaeological Evidence for Byzantine Commercial Enterprise at Amorium in the Seventh to Eleventh Centuries. *Trade and Market in Byzantium*. (ed. Cécile Morrison). Dumbarton Oaks Research Library and Collection. 177-193.
- Magdalino, P. (2002). Medieval Constantinople: Built Environment and Urban Development. *The Economic History of Byzantium From the Seventh through the fifteenth Century*. (Ed. Angeliki Laiou). Dumbarton Oaks Research Library and Collection. 529-537.
- Ostrogorsky, G. (1959). Byzantine Cities in the Early Middle Ages. *Dumbarton Oaks Paper*. Vol. 13. 45-66. Dumbarton Oaks Trustees for Harvard University. <http://www.jstor.org/stable/1291128>
- Ousterhout, R. (2008). Constantinople and Medieval Urban Identity. (Ed. By Stephenson, P). *The Byzantine World*. Routledge. 334-352.
- Rheidt, K. (2002). The Urban Economy of Pergamon. *The Economic History of Byzantium From the Seventh through the fifteenth Century*. (Ed. Angeliki Laiou). Dumbarton Oaks Research Library and Collection. 623-629.
- Runciman, S. (1987). Byzantine Trade and Industry. *Cambridge Economic History of Europe Trade and Industry in the Middle Ages*. Volume II. (Ed. M. M. Postan and E. Miller). Cambridge University Press. 132-166.
- Sanders, G. D. R. (2002). Corinth. *The Economic History of Byzantium From the Seventh through the Fifteenth Century*. (ed. Angeliki Laiou). Dumbarton Oaks Research Library and Collection. 647-654.
- Saradi, H. (2008). Towns and Cities. *The Oxford Handbook of Byzantine Studies*. (Jeffreys, E. Ed.). Oxford University Press

Yazar tarafından potansiyel bir çıkar çatışması bildirilmemiştir.

AN ECOCRITICAL READING OF LYDIA MILLET'S "ZOOGOING"

* * *

LYDIA MILLET'İN ÖYKÜSÜ "ZOOGOING"İN EKO-ELEŞTİREL ANALİZİ

Gamze AR¹

ABSTRACT

Throughout history the world faces many destructions and misdeeds of humankind with the anthropocentric perspective that tries to dominate nature. This approach poses a great threat to the world in that the extensive misuse of natural sources affects each part of life. The deforestation, nuclear threat and torturing of animals are the essential problems of modern world, and the cycle of the mother earth becomes disordered ecological disaster at the end. As regarding to these issues, there arose new theories of analyzing the environmental subjects as the central point, and it is called as Ecocriticism. Ecocriticism is a well-known movement which deals with ecocritical outlook to the literary texts in the opposition of anthropocentrism. This paper seeks to reveal how the story "Zoogoing" written by Lydia Millet brings ecocritical literacy towards the rights of animals, especially predators. It analyzes the story from the anthropocentric and eco-centric aspects. This story provides to understand the eco-conscious process within animals and human's reactions. Thus, it is an interpretive ecocritical analysis of animals inside zoo and their instinctual behaviors towards the humankind. At that point, human behaviors and its perception towards animals construct a crucial analysis in Ecocriticism.

Keywords: *Ecocriticism; Environment; Animal Studies; Lydia Millet; "Zoogoing."*

ÖZ

Tarih boyunca dünya doğayı hakimiyeti altına almaya çalışan insan merkezli düşünce ile pek çok yıkıma ve insanların kötü davranışlarına maruz kalmıştır. Bu yaklaşım, hayatın her bölümünü etkileyen doğal kaynakların yaygın bir şekilde kötü kullanımı yönüyle dünya için büyük tehdit yaratmaktadır. Orman tahribatı, nükleer tehdit ve hayvanlara işkence modern dünyanın başlıca problemleri arasında yer alır ve dünya ananın döngüsü ekolojik felaketlere neden olmaya başlamaktadır. Bütün bunlar göz önüne alındığında, çevresel konuları merkez alan yeni teorileri analiz eden yaklaşım ortaya çıkar ve buna Ecocriticism* (Çevresel-Eleştiri) denir. İnsan merkezli bakış açısının aksine edebi eserlerdeki çevresel durumlar ile ilgilenen çok bilinen bir akımdır. Bu çalışma, Lydia Millet'in yazdığı öykü olan "Zoogoing"

¹ Doktora Öğrencisi, Bartın Üniversitesi.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8918-2124> • e-Mail: gamzear@bartin.edu.tr

adlı eserin nasıl hayvan haklarına özellikle yırtıcılara karşı çevresel bakış açısı getirdiğini gösterir. Çalışma, öyküyü insan merkezli ve çevresel bakış açısı ile eleştirmektedir. İnsan ve hayvan davranışlarına karşı oluşan çevresel bilinç sürecini anlamamızı sağlayan öykü, hayvanat bahçesindeki hayvanlara ve insanlığa karşı yorumcu çevresel kritik oluşturmaktadır. Bu noktada, insan davranışları ve onların hayvanlara karşı olan algılarını Çevresel Eleştiri noktasında inşa etmeye çalışır.

Anahtar Kelimeler: *Eko-eleştiri; Çevre; Hayvan Çalışmaları; Lydia Millet; "Zoogoing"*

Introduction

History and literature have made a great impact on each other throughout the years. Notwithstanding the different disciplines they belong to, literature has contained the overtones of history, and history has been discovered through literature, which became the main concern for the idea of New Historicism. This engagement is of great importance to understand the cultural context of the texts. American Literary historian Stephan Greenblatt, as one of the founders of New Historicism, described it as a tendency "to delve as deeply as possible into the creative matrices of particular historical cultures and at the same time to understand how certain products of culture could seem to possess a certain independence" (Greenblatt & Gallagher, 2000, 16). A text is seen as a component and epitome of culture. Culture, history, and text are in motion, and the creation of a text and social matters have interacted with each other, and thus any works of art could be historicized. The historical moment of literary works and turning them to "a historically informed base" has wide coverage in New Historicism (Hamilton, 2003, 151). Hereby, New Historicism for Louis A. Montrose has livened literary texts up "by the historicity a/texts, I mean to suggest the cultural specificity, the social embedment, of all modes of writing - not only the texts that critics study but also the texts in which we study them"².

Lydia Millet

The American writer Lydia Millet is a significant figure in the field of Ecocriticism because she is always inside the acts of environmental issues. Her literary sources are written in an ironical and dark humoristic style in that the nonhuman world is presented within harsh realities. She holds a master's thesis in the area of environmental policy from Duke University's Nicholas School of the Environment. She also worked for Natural Resources Defense Council for two years before joining the Center for Biological Diversity in 1999 as a staff writer.

Lydia Millet was born in Boston, Massachusetts and raised in Toronto, Canada. She holds a BA in Creative Writing with honors from the University of North Carolina at Chapel Hill and a master's degree from Duke University. Millet is the author of multiple novels as well as a story collection called *Love in Infant Monkeys* (2009), which was one of three fiction finalists for the Pulitzer Prize. 2011 saw the publication of a novel called *Ghost Lights*, named a New York Times Notable Book, as well as Millet's first book for middle readers. In 2012 she published *Magnificence*, the third book in the cycle which included *How the Dead Dream* and *Ghost Lights*. In 2012, she also won a John Simon Guggenheim Memorial Foundation Fellowship for her work. She now lives in the desert outside Tucson, Arizona, with her husband, son and daughter; and works as an editor and writer at a nonprofit group devoted to endangered-species protection in Tucson, Arizona. (from the website www.bookbrowse.com)

² Montrose, 2013, 20.

Her works of art are listed below:

- 1996 Omnivores: A Novel
- 2000 George Bush, Dark Prince of Love: A Presidential Romance
- 2002 My Happy Life
- 2005 Oh Pure and Radiant Heart
- 2005 Everyone's Pretty: A Novel
- 2008 How the Dead Dream
- 2009 Love in Infant Monkeys
- 2011 Ghost Lights: A Novel
- 2012 Magnificence: A Novel
- 2014 Mermaids in Paradise: A Novel
- 2016 Sweet Lamb of Heaven: A Novel
- 2018 Fight No More: Stories
- 2020 A Children's Bible: A Novel

Her awards and honors explicitly show how she is a great writer in the field of nonhuman world and children literature. These are mentioned-below in a listed way:

- 2003 PEN Center USA Award for Fiction for My Happy Life
- 2005 Arthur C. Clark Award shortlist for Oh Pure and Radiant Heart
- 2010 Pulitzer Prize finalist for Love in Infant Monkeys
- 2012 National Book Critics Circle Award finalist for Magnificence
- 2012 Los Angeles Times Book Prize finalist for Magnificence
- 2012 John Simon Guggenheim Memorial Foundation Fellowship
- 2019 American Academy of Arts and Letters Literature Award for Fight No More
- 2020 National Book Award for Fiction shortlist for A Children's Bible
- 2020 New York Times 10 Best Books of 2020 A Children's Bible

The Analysis of "Zoogoing" by Lydia Millet in the Perspective of Ecocriticism

Lydia Millet's "Zoogoing" is taken from her novel *How the Dead Dream* that synthesizes the two styles of Millet's fiction — the harrowing and the madcap — with a new elegance. (from *The San Francisco Chronicle*) *How the Dead Dream*, the first book in a trilogy, introduces T., a young developer with a reverence for money and the institutions of capital. Always restrained and solitary, he has just fallen in love for the first time when his orderly, upwardly mobile life is thrown into chaos by the appearance of his unbalanced mother, who comes to live with him after his father's sudden desertion. In the wake of a series of devastating losses, T. begins to nurture a curious obsession with vanishing species, and is soon breaking into zoos at night to be with animals that are the last of their kind.

The story is a great manifestation of ecocritical outlook in the context of animal studies in that Millet focuses on the egocentric human behaviors' devastated effect upon animals. She presents how the nonhuman world will face extinction although many people in the story behave in a senseless and indifferent way towards the environment. The story also emphasizes the significance of wild animals and their extinction. The balance of earth is imperiled, and Aldo Leopold states two important norms in the world as regard to the significance of balance: one of them is land physiology, other is wilderness. He states the significance of these two elements as' significances follows:

We have two available norms. One is found where land physiology remains largely normal despite centuries of human occupation. I know of only one such place: northeastern Europe. It is not likely that we shall fail to study it. The other and most perfect norm is wilderness. Paleontology offers abundant evidence that wilderness maintained itself for immensely long periods; that its component species were rarely lost, neither did they get out of hand; that weather and water-built soil as fast or faster than it was carried away. Wilderness, then, assumes unexpected importance as a laboratory, for the study of land-health. (Leopold, 196)

The land ethic is as crucial as wilderness in order to protect the cycle of nature and life, and so, as Leopold explicitly stated in his magnificent source *A Sand County Almanac and Sketches Here and There*, wilderness plays an important role in life because of persisting the health of land itself. However, in the story Millet emphasizes the danger of land ethic because selfish human behaviors destroy the land health. Millet presents the lives of wild animals with the use of satirical and ironical atmosphere. Her story expresses the zoo in the age of Anthropocene via its harsh and real practices. Besides the intrinsic values of human and nonhuman worlds, Millet indicates how the balance of human and animal is drawn within the borders. At that point, zoo makes the animals materialize and they turn into the entertaining objects in life. However, the main character T. tries to understand the animals in zoo and he gets connection with them. This perception carries the story from the human-centered perspective into the biocentric one.

In "Zoogoing," the first impression of the main character T. shows how the nature and environment are changed with the interruption of human beings, and this artificiality causes the selfishness of people towards nonhuman world: "in a series of arid gardens connected by pathways there was a hummingbird enclosure and an aviary, a beaver pond and a pool for otters; there were Mexican parrots squawking, bighorn sheep on artificial cliffs, an ocelot curled up in a rocky crevice and a sleek bobcat pacing restlessly." (Millet, 31) These descriptions indicate the artificial construction of humankind and Millet emphasizes the significance of holism because the universe is a holistic entity and this artificiality destructs the Gaia theory that is mentioned by Heise. Her following reference to Gaia in *Sense of Place and Sense of Planet* expresses the holistic aspect of earth in terms of strengthening unifying elements of universe as follows: "a complex entity involving the Earth's biosphere, atmosphere, oceans, and soil; the totality constituting a feedback or cybernetic system which seeks an optimal physical and chemical environment for life on this planet" (Gaia qtd in Heise, 24) As seen with the statement, the Earth is in a complex structure, but Millet criticizes the interruption of people in nature, and T. here reveals the ecocritical concerns with his deep interest towards the lives of wild animals. The story presents how people seem as if they are care takers and unconcerned in the same time.

The holistic point of view refers to the motto of "think globally, act locally," (Heise, 20) and it provides us to see the world from every aspect, and Heise's citation from Ursula K. Le Guin explicitly reveals the significance of interconnectedness of everything around the world: "Ursula K. Le Guin describes the encounter of a group of humans with an ecosystem that cannot be understood as encompassing anything less than an entire planet." (Heise, 17) The whole planet should be considered with a holistic aspect because everything is interconnected. For example, the extinction of wild

animals causes the environmental disorder and the animals in the zoo. Millet criticizes this issue in the following statement:

A few minutes later he stood bracing himself with his hands on a low wall over a moat. Across the moat slept a black bear on a sunny ledge. This was a zoo of animals native to the region, and though bears did not live in the hot flatlands, a handful of them still roamed the piney mountains that rose above the desert floor. He had read that every so often a bear was found dead atop a power pole, where it had climbed suddenly in terror, escaping from a car or a noise, and been electrocuted. (Millet, 31-32)

Bears are seen as being captivated under the egocentric worldview, and they are pushed to the low areas in contrast to their natural habitat located in upper sides. These bears are trying to adapt into the changing world order in addition to the acts of people. At that point, Derrida's *The Animal That Therefore I Am* explicitly reveals the self-identifications of animals and close look to their minds:

Since so long ago, can we say that the animal has been looking at us? What animal? The other. I often ask myself, just to see, who I am—and who I am (following) at the moment when, caught naked, in silence, by the gaze of an animal, for example, the eyes of a cat, I have trouble, yes, a bad time overcoming my embarrassment. (Derrida, 3-4)

Derrida's *The Animal That Therefore I Am* is significantly great source in the field of animal studies because of understanding the animals from their eyes and minds. The book reveals the diverse roles played acted by animals in Derrida's work and it is a deep philosophical investigation. It is also the critique of relegation of animal life that takes place as a result of the many controversies which are about the human's origins with the evolution theories. Thus, Derrida's source is a masterfully oriented book in animal studies. In this expression the animal is questioning about its selfness and otherness, and it is quite important to understand the animals as others or not. In the story the careless behaviors of people turn the world into a devastated area and they otherize the animals with their egocentric points of view. In the following expression Millet expresses how selfish human beings behave arrogantly and without they do not thinking the emotional and physical statements of animals.

Then the stillness was disturbed by yelling boys, hitting each other in the face. The father, in shorts, stood at T.'s elbow, looking down into his camera and adjusting a ring on the lens. A projectile—someone had lobbed a balled-up piece of litter. It hit the bear a glancing blow on the ear and he stirred, disoriented, turned around once and then settled down again. (Millet, 32)

The human-oriented point of view is dominantly seen in "Zoogoing," and this quotation indicates how people are in desire of their self-interests like taking photos. The disturbance to a bear can be considered as a tragedy of life because people have anthropocentric beliefs and they do not care about animals' presences. Heise supports how selfishness comes with the exploitative beliefs and the earth's sources are materialized by greedy humans. As Garrett Hardin stated, "many of the Earth's resources are subject to the same exploitation and lack of long-term foresight that in earlier centuries afflicted village commons open to use by all inhabitants led him to postulate the imminent tragedy of the "global commons." (Heise, 25) This exploitative perspective is reflected within a family in the story:

"Too soon, I wasn't set up yet. Missed the shot," said the man, shaking his head. "Go again." The wife looked around for something else to throw and T. felt heat filling his face. A tension bowed in him: he felt a rush of fury. "Are you kidding?" he asked, turning to the wife. She wore large mirrored sunglasses. "You're throwing garbage at the bear? For a picture?" "What's the big deal?" said the family man. "Don't do it," said T. His shoulders were fluid and nervy, his face shining. He was enraged. Or excited. But all here, he thought: and I will

kill them. Even though he knew it was a posture, he felt the anger and relished it. (Millet, 32)

This family's careless behaviors illustrate the capitalist interests of humanity, and as stated in Carson's epigraph in *Silent Spring* is stated, "man has lost the capacity to foresee and to forestall. He will end by destroying the earth." Albert Schweitzer who is a German humanitarian physician in 1900s clearly expresses how the world is inside the same desires of human. All insist on their values rather than the earth's ones. It shows the selfish and egocentric human beings unlike the main character T. in the story. T. reminds the man who has a sincere and close relationship with the octopus in a documentary film *My Octopus Teacher* (2020) that reveals the balance of nature with a special connection between human and nonhuman worlds. In the story, T. enters into the cages of animals and he realizes how people create the borders with the idea of constructing the safe spheres for themselves. In the modern world they are the symbolizations of safety and reliability in the minds of people. After he passes into the cages' restrictions, he sees the real sides of predatory animals: "in the dark he could imagine not only wolves but almost anything, a secret menagerie. He was filled with the rush of this, with the idea of myriad creatures materializing from the blackness. Their coats glowed, their faces were both benign and predatory. The faces of animals were amazing in that, tongues of velvet and claws of ice. What were they?" (Millet, 35) T.'s fear towards these animals shows how people compose a set of prejudices and physical preventions against animals. However, T.'s expressive language reveals the magnificence of animals that are regarded as the most important entities inside the ecosystem. The close observation of T. approaches him to the animals' world. He feels as if he is under threat somehow after having passed the grating, and so he thinks the idea of tamability that implies human beings' other kind of selfishness because they are always trying to change the nonhuman world instead of themselves. Millet states: "as though all wild animals could one day be tamed—as though this was an aspect of all of them, this one-day-tamable quality, and their wildness was nothing more than coyness or a mannerism. As though other animals should not only submit to people but behave like them, comport themselves with civility." (Millet, 36) The civilization can be exemplified with the idea of suitability for animals in that materialist world turn them into the entertaining objects. Aldo Leopold's following statement explicitly presents the devastating nature of human beings: "man always kills the thing he loves, and so we the pioneers have killed our wilderness. Some say we had to. Be that as it may, I am glad I shall never be young without wild country to be young in. Of what avail are forty freedoms without a blank spot on the map?" (Leopold, 148- 149) Leopold's expression involves the ironical situation about human nature in that their instinctual desire focuses on the destruction with their anthropocentric thoughts. Human beings are also otherizing the animals while seeing their different features. T. states this issue as follows: "and what about the endless differences of the animals, their strange bodies? Many legs, stripes, a fiery orangeness; curved teeth or tentacles, wings or scales or sky-blue eggs..." (Millet, 37) Millet attempts to show the differences can be normal between human and nonhuman worlds, and the most significant notion is to be understand and embrace these diversities. However, humankind tries to control and construct their hegemonic spheres like zoo in the story. They generally see animals as inferior beings and so push them into the marginalized areas. However, ecocriticism considers all the world as a holistic point of view, and it strengthens the idea of ecological balance. T. has special connections to animals, and one of them is with the old Mexican wolf. T. tries to empathize the wolf and he realizes the hypocrisy of mankind while observing the wolf's natural behaviors:

The old wolf's unwillingness to be near him was fully forgiven by the light of day and in fact the joke was on him. Wariness was simply its way of life, having nothing to do with him. It had not been robbed of this quality, though it was caged and it was solitary: it retained its essence. It did not attempt to ingratiate itself. It did not have diplomacy. He thought he recalled feeling, in the flash of

its eyeshine, a similar flash in himself—a fleeting awareness that in the wolf's gaze there was a directness unlike the directness of men. (Millet, 36)

The hegemonic egocentrism with the arrogance of human opposes the environmental awareness that supports the cyclical regulation in nature. T. expresses the naiveness of Mexican wolf in contrast to the human's anthropocentric desires. Ecological disasters can be seen as the results of human deeds as people consider their own self interests. In the story, Millet agonizes "the gray of human habitation," (37) and these colorless situations can be commented within ecocritical outlooks. As Adam Trexler and Adeliene John-Putra mention, "advocates of ecocriticism have hoped to do the same, using literary critique to show the shortcomings of our current environmental ideas, to draw attention to environmental issues, to develop new ways of thinking about the environment, and to energise environmental activism." (Trexler & Putra, 19) Human beings should consider the environmental issues in the context of changing world order, and so it is important to see the interconnectedness of human and nonhuman worlds.

Conclusion

In conclusion, ecocriticism creates an authentic perspective to see the relations between diverse entities all over the world. The networks of human and nonhuman worlds are commented within the context of ecocriticism, and "Zoogoing" reveals the anthropocentric framework inside animal studies. In the story, characters see themselves as superior than the nonhuman worlds except for the main character T. Ecocentrism considers the world with diverse perspectives in order to understand everything inside and outside nature. Anthropocentric perspective puts the human into the center unlike biocentric one. Lydia Millet's story is an important source for indicating how animals are captivated under the borders that are constructed by egocentric human thoughts and the main character T. tries to get contact with predatory animals in the story. T. looks for the meaning of community and environmental virtue in the field of animal studies. He also observes such destructive human deeds as the construction of zoo.

Lydia Millet presents diverse animals' stories in the Anthropocene age. While revealing these experiences, the main character T. approaches the predatory animals in a close way and it points out the eco-centric system perceives everything as a holistic process because the attempt of T. illustrates how everything is interconnected and T. wants to integrate with animals in the story. Unlike T., other human beings in the story are always in need of controlling the nonhuman worlds somehow, and this hegemonic human-oriented consideration can be a result of materialist interests and experiences. Millet's aim is to reveal the interactive relationship between human and nonhuman worlds. She emphasizes the human beings' egocentric deeds and she states people are creating their own empire that is full of destructions. The following quotation shows how human beings cause loneliness while creating the zoo in this context. They are also alone with their selfish and brutal ideas:

Empire only looked good built against a backdrop of oceans and forests. It needed them. If the oceans were dead and the forests replaced by pavement even empire would be robbed of its consequence. Alone, he thought—a word that came to him more and more, in singsong like a jeer. In the zoo the rare animals might have been orphaned or captured or even born in captivity. (Millet, 34)

Loneliness is a great problem of the modern world, and T. suffers from it. The most dilemmatic issue is that human beings cause this loneliness with their destructive acts, and after this egocentric deed, they face the environmental hostility like natural disasters or pollution all over the world. At that point, Heise comments how the capitalist and materialist perspectives create the catastrophic atmosphere, and he tells: "as a form of resistance to capitalism and specifically to the mass

consumerism that escalated in scale and scope after 1945, this paranoid vision of a global corporate conspiracy aiming to control the lives of individuals, communities, and nations, up to and including the triggering of world wars, was not in its original formulations specifically environmentalist.” (Heise, 26) All capitalist deeds make control humanity with their self-interests and they constitute the robotic behaviors without emotions.

Millet emphasizes how human is continuously interrupting the lives of animals, and the modern world’s tools focus on their use value rather than humanitarian ones and they cause extinction in the end. Their natural habitats are also exposed to the interferences of humankind because human-centered perspective is predominant like the construction of zoo. The following statement reveals that these animals are suffering from their vanishments and people’s indifferences at the same time at the same time: “The animals were very busy with dying, not only one at a time but in sweeps and categories. This he found increasingly distressing. He began to comb newspapers for the latest word about animals vanishing; he began subscribing to magazines.” (Millet, 37)

Historical references are full of unthoughtful human deeds such as hunting or using them as an entertaining stuff. In history, Teddy Roosevelt’s trip to Africa is known as The Smithsonian–Roosevelt African Expedition, and it is a shameful event for showing how the American president Roosevelt killed totally 512 predatory animals and brought them into the museum in order to show them up. Millet states this event in the story as follows:

The flocks of passenger pigeons that had once darkened the sky, Teddy Roosevelt on safari shooting hundreds of animals from a train . . . he saw a list from one of Roosevelt’s trips to Africa in 1909. Five hundred and twelve animals shot, including seventeen lions, eleven elephants, twenty rhinos, nine giraffes, forty-seven gazelles, eight hippos, and twenty-nine zebras. George V of England had killed a thousand birds in one day for sport; in a year the Roman emperor Titus had nine thousand captured animals killed in popular displays. (Millet, 37- 38)

The Smithsonian-Roosevelt African Expedition begins, led by former President Theodore Roosevelt and accompanied by his son Kermit, and three naturalists, Edgar Alexander Mearns, Edmund Heller, and J. Alden Loring. The specimens collected for the United States National Museum and National Zoological Park enrich the biological collections by some 11,400 items, including 1,000 skins of large mammals and 4,000 skins of small mammals. Some 5000 plant specimens were also collected. Some of the specimens were used for displays in the newly constructed United States National Museum. (from Smithsonian Institution Archives) It is an important example for revealing the Anthropocentric perspective and egocentric human deeds. Ecocritical considerations attempt to light on these issues and help to push people more considered into these kinds of issues as the nonhuman world is as significant as human one in that the balance of world is provided with an interactive thought system. Therefore, environmental virtue can be regarded as the most important point in order to develop the moral conscious on the nature and nonhuman lives. “Zoogoing” provides us to see how the human and nonhuman are interconnected, and Lydia Millet reveals the animal studies within the relation between the main character T. and predatory animals. While narrating the story, she uses the historical experiences as well as theoretical backgrounds such as ecocriticism and animal studies. Thus, it is a multidimensional source reflecting various aspects of life.

BIBLIOGRAPHY

- Aykanat, F. (2018). "Antroposen Çağı'nda Hayvanat Bahçeleri: Lydia Millet'in Hayvanat Bahçesine Gidiş [Zoogoing] Öyküsünde Ekolojik ve Duygusal İnsan-Hayvan Etkileşimleri." Şarkî Edebiyat ve Sanat Dergisi: Hayvan Çalışmaları Özel Sayısı. Adıyaman: Seçil Ofset.
- Book Browse, "Lydia Millet Biography." BookBrowse LLC. 1997-2021. Retrieved from https://www.bookbrowse.com/biographies/index.cfm/author_number/2242/lydia-millet
- Carson, R. (1962). *Silent Spring*. Greenwich: A Crest Book.
- Derrida, J., Marie-Louise M., and David W. (2008) *The Animal That Therefore I Am*. Print.
- Heise, U. K. (2008) *Sense of Place and Sense of Planet: The Environmental Imagination of the Global*. NY: Oxford University Press.
- Leopold, A. (1949). *A Sand County Almanac and Sketches Here and There*. NY: Oxford University Press.
- Millet, L. (2011). "Zoogoing." (Ed.) Mark Martin. *I'm With the Bears: Short Stories from a Damaged Planet*. The U.S.A: Verso.
- Mishra, S. K. (2016). "Ecocriticism: A Study of Environmental Issues in Literature." *BRICS Journal of Educational Research*. 6(4),168-170.
- "Smithsonian Institution Archives." Roosevelt African Expedition Collects for SI. Retrieved from https://siarchives.si.edu/collections/siris_sic_193
- Trexler, A. (2015). *Anthropocene Fictions: The Novel in a Time of Climate Change*. The USA: University of Virginia Press.

Yazar tarafından potansiyel bir çıkar çatışması bildirilmemiştir.

SMYRNA'DAN KADİFEKALE'YE İZMİR TEMALİ POSTA PULLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

* * *

AN EVALUATION ON POSTAGE STAMPS WITH THE THEME OF İZMİR FROM SMYRNA TO KADİFEKALE

Serkan AYCİL¹

ÖZ

Posta hizmetlerine işlerlik kazandırma ve ücretlendirmede oluşan kaçakları önleme işlevine sahip olan pullar, parasal değerlerinin ötesinde farklı bir takım fonksiyonel özellikleriyle iletişim sürecine katkı sunmaktadırlar. Önyüzü resim, şekil ve motifli olan bu değerli kâğıtlar zaman içerisinde birçok ülkenin iktisadi, siyasi, tarihi, turistik, toplumsal, sanatsal ve kültürel yönünü yansıtan bir gösterge olarak kullanılmıştır. Sanatsal ve kültürel birikimiyle, tarih öncesi çağlardan günümüze kadar gelen İzmir, Türkiye'nin örnek kentleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Çalışmanın amacı; İzmir temalı pul tasarım örnekleri üzerinden, kente dair görsel ve sanatsal bir değerlendirmede bulunmak ve kenti posta pulları üzerinden tanıtmaya çalışmaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden, doküman analizi üzerinden ilerletilen bu çalışma, yazılı ve görsel kaynaklar üzerinden kurgulanmıştır. Öncelikle literatür araştırması yapılmış, sonrasında konuyla ilgili pul örnekleri üzerinden içerik oluşturulmaya çalışılmıştır. Yazılı kaynaklar: İzmir ve çevresiyle özdeşleşen; taşınmaz kültür varlıkları ve somut olmayan kültürel miras örnekleri ekseninde, pul tercihleri ise yayınlanmış serilerdeki konu ile alakalı tasarımlar çerçevesinde şekillenmiştir. Literatür taraması ve pul görselleri üzerinden kurgulanan bu çalışma 1927 ile 2017 yılları arasında tedavüle çıkarılan posta pullarından alınan örnekler üzerinden oluşturulmuştur. 7 farklı araştırma alanı üzerinden ilerletilen bu çalışmada toplam 12 adet posta puluna yer verilmiştir. Çalışma iki ana başlık altında toplanmıştır. İzmir ili (merkez ilçeler dâhil) sınırları içerisinde yer alan: Kadifekale, İzmir Fuarı, Konak Meydanı, İzmir Saat Kulesi, Yalı Cami ve Tarihi Çarşıları betimlemek için İzmir Tarihi Liman Kenti. İl merkezi sınırları dışında kalan Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı, Asklepicion Örenyeri ve Efes Dünya Miras Alanı'nı terennüm etmek için ise İzmir Yöresi başlığı kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İzmir, Smyrna, Kadifekale, Efes, Bergama Akropolü, Posta pulu

¹ Muhasebe Tetkik, İstanbul PTT Bölge Başmüdürlüğü, Muhasebe ve Finans Müdürlüğü, İstanbul.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3540-5548> • e-Mail: sserkan.aycil@gmail.com

ABSTRACT

Stamps, which have the function of making postal services operational and preventing leakages in pricing, contribute to the communication process with a number of different functional features beyond their monetary value. These precious papers, which have pictures, shapes and motifs on the front, have been used as an indicator reflecting the economic, political, historical, touristic, social, artistic and cultural aspects of many countries over time. With its artistic and cultural background, İzmir, which has survived from prehistoric times to the present, is among the top exemplary cities of Turkey. The aim of the study; It is to make a visual and artistic evaluation of the city through İzmir themed stamp design examples and to try to promote the city through postage stamps. This study, which was developed through document analysis, one of the qualitative research methods, was built on written and visual sources. First of all, literature research was conducted, and then the content was tried to be created on the stamp samples related to the subject. Written sources: identified with İzmir and its surroundings; immovable cultural assets and intangible cultural heritage examples, stamp preferences have been shaped within the framework of the designs related to the subject in the published series. This study, which is based on literature review and stamp images, was created on samples taken from postage stamps that were put into circulation between 1927 and 2017. A total of 12 postage stamps were included in this study, which was developed through 7 different research areas. The study is grouped under two main headings. Located within the borders of İzmir province (including central districts): İzmir Historical Harbor City to describe Kadifekale, İzmir Fair, Konak Square, İzmir Clock Tower, Yalı Mosque and Historical Bazaars. The title of İzmir Region was used to sing the Bergama Multilayered Cultural Landscape Area, Asklepieion Ruins and Ephesus World Heritage Site, which are outside the borders of the city center.

Keywords: Izmir, Smyrna, Kadifekale, Ephesus, Pergamon Acropolis, Postage stamp

Giriş

Pullar, önyüzü desen, şekil veya resimlerden oluşan, arkası zamklı, biçim itibarıyla simetrik veya asimetrik olabilen değerli kâğıtlardır (Güven Bezaz, 2006, s. 293). Posta hizmetlerine işlerlik kazandırma ve postada oluşan ücret kaçaklarını önleme işlevine sahip olan pullar, sonraki süreçte birçok ülkenin iktisadi, siyasi, tarihi, turistik, toplumsal, sanatsal ve kültürel yönünü yansıtan bir gösterge olarak kullanılmıştır (Geçmişten Günümüze Posta, 2007, s. 284). Bu etkiyi Türkiye'nin pul emisyon programlarında görmek de mümkündür.

İzmir Enternasyonal Fuarı, İzmir temalı pul tasarımlarının öncüsü olarak görülebilir. Bu bağlamda oluşturulan ilk seri, 1927'de *Birinci İzmir Fuarı (Londra Baskısı Sürşarjlı² Seri)* olarak tedavüle çıkarılan seridir. Daha önceden Londra'da bastırılan pullar, sürşarj işlemine tabi tutulduktan sonra dolaşıma çıkarılmıştır. Bu nedenle görsellerde İzmir'e dair detaylar yer almamaktadır. 1928'de *İkinci İzmir Fuarı (Londra Baskısı Sürşarjlı Seri)* konulu yeni bir seri daha tedavüle çıkarılmıştır. Bu pullarda bir önceki seride uygulanan sürşarj işlemi devam ettirilmiştir.

1934'te *İzmir Fuarı (Sürşarjlı Seri)* olarak tedavüle çıkarılan üçüncü seri pullarda da bir önceki seride uygulanan sürşarj işlemine rastlanmaktadır. 9 seriden oluşan ve üzerinde İzmir 9 Eylül 1934 yazan pullar yirmi gün kadar kullanıldıktan sonra tedavülden kaldırılmıştır (Dadyan, 2018, s. 216). İzmir ve çevresine ait detaylar ilk olarak 1938'da Uluslararası İzmir Fuarı anısına tedavüle çıkarılan pullarda yer almaktadır. Baskı sayısı 100.000 olan bu seride 10 farklı pula yer verilmiştir. Türkiye'nin modern yüzünü ön plana çıkarmaya çalışan bu serideki pullarda genel olarak İzmir'i betimleyen öğeler kullanılmıştır. Atatürk Anıtı, İzmir fuar alanı, Kadifekale manzarası, zirai ürünler, İzmir Saat Kulesi, İzmir Kordonboyu'nun modern mimarisi, fabrikalar, üzüm salkımını tutan Anadolu kadını bu serideki ilk detayları oluşturmaktadır. Uluslararası yani ağır basan bu seride özellikle Türkiye'nin güçlü ve hazır bir devlet olduğu imajı çizilmiştir (Yılmaz, 2019, s. 243). İzmir'in sosyo ekonomik yaşamı üzerinde uzunca süreler etkili olan fuar olgusu 1927, 1928, 1934, 1938, 1940, 1941, 1943, 1950 ve 1956'da yayınlanan pul serileriyle Türkiye'de pul ve pulculuk faaliyetlerinin gelişmesine katkı sağlamıştır.

1953'te tedavüle çıkarılan ve 6 seriden oluşan *Efes Turistik Seri* konulu pul tasarımından sonra kentin turistik yönü de ön plana çıkmaya başlamıştır. Efes antik kentinin tanıtımına yönelik tasarlanan bu pullarda; amfi tiyatro, Meryem Ana'nın evi (Panaya Kapulu), kent meydanı ve henüz arkeolojik kazıların gerçekleştirilmediği alanlar betimlenmiştir. 1962'de Efes antik kentini ön plana çıkaran yeni bir seri daha yayınlanmıştır. *Meryem Ana Efes Turistik* serisi olarak yayınlanan bu seride 4 pula yer verilmiştir. Diğer tasarıma nazaran kapsamı daha da sınırlandırılan bu çalışmada genel olarak Meryem Ana heykeli ve Meryem Ana'nın evi (Panaya Kapulu) ön plana çıkarılmıştır.

1957'de tedavüle çıkarılan ve 2 seriden oluşan *Bergama Kermes Oyunları* konulu pullarda İzmir yöresinin folklorik yönü ön plana çıkarılmıştır. Bergama yöresinin tarihi ve kültürel yönünü vurgulayan bu pullarda; Asklepion Örenyeri'nde yöresel halkoyunlarını icra eden oyuncular ile Bergama Akropolü ve şehrin genel görünümü betimlenmiştir. 1966'da *Konulu Pul Turistik Seri* olarak tedavüle çıkarılan 5'li puldan 1'inde İzmir ve çevresi tema olarak kullanılmıştır. Yaz turizmini betimleyen bu çalışmada İzmir'in şehir silüeti ve İzmir Kordonboyu görsel olarak ön plana çıkarılmıştır. 1967'de *İzmir 67* serisi olarak yeni bir pul tedavüle çıkarılmıştır. 2 puldan oluşan bu seride ilk pulda Türkiye haritası üzerinden İzmir ve çevresine vurgu yapılmıştır. İkinci pulda ise dalgalı bir deniz ve üzüm salkımı ön plana çıkarılmıştır. 1972'de *Türk Ordusunun İzmir'e Girişinin 50. Yılı* anısına tedavüle çıkarılan pulda; askerlerin önünde arabasıyla İzmir'e giriş yapan Atatürk ve silah arkadaşları tema olarak kullanılmıştır. 2013'te tedavüle çıkarılan *EXPO 2020 İzmir Adaylığı* konulu pulda Konak Meydanı ve İzmir Kordonboyu ön plana çıkarılmıştır. Görselde tempolu yürüyüş yapan iki kişi dikkat çekmektedir.

² Pul veya diğer değerli kâğıtların üzerine ikinci bir baskı yapılarak üzerinde yazan değer değiştirilmesi işlemidir (Filateli, 2016).

2014'te tedavüle çıkarılan ve *Altay Spor Klübünün 100. Yılı* anısına tasarlanan pullarda ise ilk defa kentin sportif yönüne vurgu yapılmıştır. 2017'de farklı tarihlerde yayınlanan pullarda ise yine kentin simgesi haline gelen saat kulesi ve tarihi Kemeraltı Çarşısı tema olarak kullanılmıştır.

Ayrıca 2016'da PTT A.Ş. ve Türkiye Filateli Dernekleri Federasyonu (TFDF) tarafından 4-12 Kasım günleri arasında Narlıdere Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi'nde *İzmir 2016 Milli Pul Sergisi* organize edilmiştir. Özellikle öğrencilerin rağbet ettiği sergiyi 17 bin kişi ziyaret etmiştir (T.C. İzmir Valiliği, 2016). İzmir, konulu pul tasarımları üzerinden görsel bir içerik oluşturmayı hedefleyen bu çalışmanın önemli bir araştırma ögesi olarak ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

1. İZMİR TARİHİ LİMAN KENTİ

İzmir'i kentsel bir olgu olarak ele almanın bir takım zorlukları bulunmaktadır. Mevcut zorlukları aşmak ve daha sağlıklı bir çıkarımda bulunmak için kategorik bir sıralamaya ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle çalışma iki ana başlık altında toplanmıştır. İzmir ili (merkez ilçeler dâhil) sınırları içerisinde yer alan: Kadifekale, İzmir Fuarı, Konak Meydanı, İzmir Saat Kulesi, Yalı Cami ve Tarihi Çarşıları betimlemek için *İzmir Tarihi Liman Kenti*. İl merkezi sınırları dışında kalan; Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı, Asklepieion Örenyeri ve Efes Dünya Miras Alanı'nı betimlemek için ise *İzmir Yöresi* başlığı kullanılmıştır.

Arkeolojik kazılardan elde edilen buluntular, İzmir'in tarihi temellerinin İ.Ö. 3000 yıllarına kadar uzandığına işaret etmektedir. Kentin, kuruluş yeri konusu ise tartışmalı bir takım bilgileri beraberinde getirmektedir. Buna rağmen bugün Bayraklı semtinin sınırları içerisinde yer alan ve önceki dönemlerde yarımada olduğu düşünülen örenyeri, eski İzmir'in kuruluş yeri olarak kabul edilmektedir. Bir yerleşim alanı olarak ortaya çıkan ve en erken dönemlerde Samorna veya Smurna sonrasında ise uzunca seneler Smyrna ismiyle anılan kent, Türkler tarafından fethedildikten sonra artık İzmir olarak telaffuz edilmeye başlanmıştır. Mevcut isme (Smyrna) eklenen "i" sesi, zamanla dönüşmüş ve kentin bugünkü ismi olan İzmir ortaya çıkmıştır (Yılmaz ve Yetkin, 2002, s 21-25).

Şekil 1. İzmir kent yaşamı, 26 x 36 mm. (Pulhane, 2015).

Şekil 1'de, 2015'te tedavüle çıkarılan ve *Turizm* konulu çalışmayı oluşturan 5'li serideki pullardan birine yer verilmiştir. Baskı sayısı 720.000 olan ve 2.50 TL bedelle satışa çıkarılan bu pul serisinin grafik tasarımcısı Nuray Çalı'dır (Pulhane, 2015). Karma bir temanın kullanıldığı bu tasarımda kent merkezini betimleyen öğeler ön plana çıkarılmıştır. Kompozisyonda, aşağıdan yukarıya doğru; saat

kulesi, İzmir Kordonboyu, İzmir Limanı, Konak-Karşıyaka seferini yapan vapurlar, Kızlarağası Hanı, İzmir Cumhuriyet Meydanı ve İzmir'in akşam manzarası tema olarak kullanılmıştır. Ayrıca degradeli bir şekilde yerini deniz mavisinden gökyüzü mavisine ve son olarak da beyaz renk tonuna bırakan tasarımın üstündeki boşluğa Türkiye Cumhuriyeti ve İzmir ifadeleri yerleştirilmiştir.

1.1. Kadifekale

İran seferi başlarında, Anadolu'daki Pers İmparatorluğu'nun bir kolunu yendiği rivayet edilen Makedonyalı Büyük İskender, ordularıyla birlikte buradan Efes'e doğru ilerlemeye başlar. Bu harekât sırasında İzmir'e ulaşan Büyük İskender, bugünkü Kadifekale civarına geldiğinde ilahi bir işaret alır ve bulunduğu alana yeni bir kent kurar. Eski Smyralıların soyundan gelenler ise bu kentin ilk sakinlerini oluşturmaktadır (Yılmaz ve Yetkin, 2002, s. 21-25). Dolayısıyla kentin tarihi üzerine yapılan araştırmalar ve tarihi kayıtlar en eski kent merkezinin Pagus Dağı ismiyle anılan Kadifekale eteklerine kurulduğunu doğrular niteliktedir. Önceleri Müslüman Türklerin yaşadığı bu alana Cumhuriyet döneminden sonra Girit ve çevresinden gelenler yerleştirilmiştir. Bakla ve üzüm yetiştiriciliğinin yaygın olduğu tarlalar 1950'lerden sonra imara açılmıştır. Sonraki süreçte yaşanan iç göçlerle birlikte Kadifekale'nin sosyo-politik yapısı tamamen değişmiştir (Çetin, 2011, s. 55-57).

Şekil 2. Kadifekale-İzmir Körfezi, 26 x 41mm. (Geçmişten Günümüze Posta, 2007, s. 328).

Şekil 2'de 1938'de tedavüle çıkarılan ve *Uluslararası İzmir Fuarı* konulu çalışmayı oluşturan 10'lu serideki pullardan birine yer verilmiştir. Baskı sayısı 100.000 olan ve 8 Kuruş bedelle satışa çıkarılan bu pul serisi Courvoisier S.A./İsviçre'de bastırılmıştır (Pulko, 1938). Dikey bir kompozisyonun tercih edildiği bu tasarımda İzmir Körfezi ve bugünkü İzmir Cumhuriyet Meydanı sivri kemerli çerçevenin içerisine konumlandırılmıştır. Ayrıca tasarımda yer verilen kale girişi kapısı, doğal bir çerçeve görünümüyle sanatsal bir obje olarak sunulmuştur.

1.2. İzmir Enternasyonal Fuarı

Kurtuluş Savaşı sürecinde yaşananlar ve 1922 tarihli büyük yangın hadisesi İzmir'in kent dokusu üzerinde ciddi tahribatlara neden olmuştur. Kentsel formu zedelenen ve bu süreçteki kaybı yalnız sosyal ve mimari alandaki yıpranmışlıkla sınırlı kalmayan kent, aynı zamanda ekonomik açıdan da önemli kayıplara uğramıştır. Lozan Görüşmeleri'nin kesintiye uğradığı ve siyasi gerginliğin arttığı bu dönemde, kent Türkiye İktisat Kongresi'ne ev sahipliği yapmıştır. 17 Şubat 1923'te toplanan ve 4 Mart 1923'e kadar devam eden iktisat kongresi, yalnızca ekonomik nitelikli kararların alındığı bir kongre değil aynı zamanda ülkeyi masada mağlup etmeye gayret eden emperyalistlere karşı gösterilen tepkinin doğal bir reaksiyonu olarak var olmuştur (Kaya, 2016, s. 12-14). Kongrenin gerçekleştirildiği Aram

Hamparsumyan Han'da eş zamanlı düzenlenen "Numune Sergisi" ise hem bugünkü kent vizyonunun oluşmasında hem de kentin sonraki süreçte artık fuar sözcüğüyle birlikte anılmasına etken olmuştur. Ticari faaliyette bulunanları bir biriyle kaynaştırmaya çalışan bu sergide küçük sanayi ürünlerinin yanı sıra; portakal, tütün, incir, zeytinyağı, şeker kamışı, halı, pamuk kozası, makarna, mobilya, ayakkabı, sabun, kolonya gibi ulusal nitelikli ürünler yer almıştır (Dadyan, 2018, s. 206; Gülbudak, 2022, s. 139). Numune Sergisinden alınan ilham üzerine 4 Eylül 1927'de İzmir Valisi Kazım (Dirik) Paşa'nın desteğiyle İzmir Sanatlar Mektebi'nde 9 Eylül Sergisi düzenlenmiştir. Sergiye 71 resmi kuruluşun yanı sıra 195'i yerli 72'si ise ABD, Almanya, İtalya, Rusya, Fransa ve İsviçre gibi ülkelere ait olan firmalar katılmıştır. Yerli ve yabancı ürünlerin bir arada sergilendiği uluslararası nitelikli bu organizasyon, İzmir Enternasyonal Fuarı'nın ilki kabul edilmektedir. Bundan başka iki mekânsal değişim daha yaşanmıştır. Bunlar bugünkü Swiss Otel Grand Efes'in bulunduğu alanda faaliyetleri sürdürülen 9 Eylül Panayırıları ve 1936'dan günümüze kadar devam eden Kültürpark ve İzmir Fuar alanıdır (Karpat, 2009, s. 201).

Şekil 3. İzmir İktisat Kongresi, 26 x 41 mm. (Pulhane, 2013).

Şekil 3'te, 2013'te tedavüle çıkarılan ve 5. İzmir İktisat Kongresi konulu çalışmayı oluşturan 1.10 Krş bedelli pula yer verilmiştir. Baskı sayısı 100 olan bu pulun grafik tasarımcısı Tuğba Yazıcı'dır (Pulhane, 2013). Yatay bir kompozisyonun tercih edildiği bu tasarımda çalışma alanı $\frac{1}{3}$ 'lük paylara bölünmüştür. Altın sarısı renk tonuyla doğal bir çerçeve görünümü kazandırılmaya çalışılan bu tasarımda dantellere kadar baskı yapılmıştır. Solda yer alan ve temsili beş farklı renge boyanarak, çizgi grafik biçimi verilen göstergelerin hemen altına beyaz renkli saat kulesi konumlandırılmıştır. Sağındaki, mavi küre üzerinde yer alan Türkiye görseli ise turuncu renk tonuyla ön plana çıkarılmıştır. İllüstratif açıdan beyaz renk tonunun hâkimiyetini sürdürdüğü bu çalışmanın üstün kısmındaki boşluğa Türkiye Cumhuriyeti orta kısmına ise 5. İzmir İktisat Kongresi ifadeleri yerleştirilmiştir.

Şekil 4. İzmir Enternasyonal Fuarı. (Geçmişten Günümüze Posta, 2007, s. 330).

Şekil 4'te, 1943'te tedavüle çıkarılan ve *İzmir Fuarı* konulu çalışmayı oluşturan 6'lı serideki pullardan birine yer verilmiştir. Görseldeki pulun satış bedeli 13,50 krş'tur. Baskı sayısı 100.000 olan bu pullar Alaeddin Kıral Matbaası tarafından İstanbul'da bastırılmıştır (Pulko, 1943). Dikey bir kompozisyonun tercih edildiği bu tasarımda; İzmir yöresinde yaşayan kadınların ekonomik hayata sundukları katkılar ön plana çıkarılmıştır. Görselde, geleneksel kıyafetli bir yöre kadınının, tuttuğu salkımından aldığı bir üzüm tanesini yemeye çalıştığı görülmektedir.

1.3. Konak Meydanı, İzmir Saat Kulesi ve Yalı Cami

Modern kent olgusunun oluşmaya başladığı XIX. yüzyılda İzmir'in kamusal mekânları da ortaya çıkmaya başlamıştır. Günümüzde Konak Meydanı olarak bilinen alan adımı, Katipoğlu ailesinin konağından almaktadır. O dönemde konakta Katipoğlu Mehmet Ağa ikâmet etmekteydi. Konağın, cümle kapısının önündeki boşluk ise günümüzdeki Konak Meydanı'nı oluşturmaktadır. 1829'dan sonraki süreçte bu konak, idari bir bina olarak hizmet vermeye başlamıştır (Yılmaz ve Yetkin, 2002, s. 60; Yılmaz, 2003, s. 10). İzmir'in sembolleri arasında yer alan İzmir Saat Kulesi ise Konak Meydanı'nın denize bakan tarafına konumlandırılmış sembolik bir yapıdır. Sultan II. Abdülhamid'in tahta çıkışının 25. yıldönümü anısına inşa ettirilen ve kent mimarisinin, oryantalist eğilimli yapıları arasında yer alan saat kulesi 1 Eylül 1901'de törenler eşliğinde açılmıştır (Ersoy, 2000, s. 278; Yılmaz, 2003, s. 16). Kütahya çini sanatının etkisini yansıtan Yalı Cami'nin 18. ila 19. yüzyıllar arasında Konak Meydanı'na inşa edildiği düşünülmektedir. Günümüzde müstakil olarak saat kulesine yakın bir konumda bulunan Yalı Cami, yanı başındaki Yeni Medrese ile birlikte (zaman içerisinde yıkılmıştır) Ayşe Hanım adındaki bir hayırsever tarafından yaptırılmıştır (Taş, 2019, s. 35-36).

Şekil 5. *İzmir Saat Kulesi*, 36 x 78 mm. (PTT Life, 2017, s. 109).
mm. (Geçmişten Günümüze Posta, 2007, s. 335).

Şekil 6. *Yalı Cami*, 41 x 26 mm.

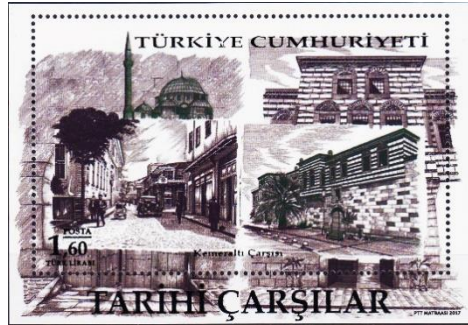

Şekil 7. *İzmir Kordonboyu*, 36 x 26 mm. (Geçmişten Günümüze Posta, 2007, s. 335).

Şekil 5'te, 2017'de tedavüle çıkarılan *Tarihi Saat Kuleleri-İzmir Saat Kulesi* konulu çalışmayı oluşturan 1.80 Krş bedelli pula yer verilmiştir. Baskı sayısı 100.000 olan bu pulun grafik tasarımcısı Bülent Ateş'tir (Pulhane, 2017a). Dikey bir kompozisyonun tercih edildiği bu tasarımda karma bir tema kullanıldığı görülebilir. Saat kulesinin ön plana çıkarıldığı bu tasarımda arka fonda, kentin maviliklerine ve kültürel mirasına yer verilmiştir. Şekil 6'da, 1966'da tedavüle çıkarılan ve *Milletlerarası Fuarlar Birliğinin 33. Kongresi* konulu çalışmayı oluşturan 3'lü serideki pullardan birine yer verilmiştir. Baskı sayısı 200.000 olan bu pullar ofset usulüyle oluşturulmuştur (Pulhane, 1966b). Anılan tarihte çekilmiş olan bir fotoğraf, doğrudan görsel olarak kullanılmıştır, Yalı Cami ve merkeze konumlandırılan saat kulesi, Konak Meydanı'nın o dönemdeki halini yansıtmaktadır. Şekil 7'de 1966'da tedavüle çıkarılan ve *Turistik Seri 1966* konulu çalışmayı oluşturan 5'li serideki pullardan birine yer verilmiştir. Baskı sayısı 1.000.000 olan bu pullar ofset usulüyle oluşturulmuştur (Pulhane, 1966a). Anılan tarihte çekilmiş olan fotoğraf, modern kent merkezine dair bir takım detayları da barındırmaktadır. Bu fotoğrafta; İzmir Kordonboyu'nda yürüyüşe çıkan iki kişi ile klasik otomobiller, iki yönlü işleyen trafik ve palmiye ağaçları dikkat çekmektedir. Ayrıca henüz imara açılmamış Bayraklı civarındaki yerleşim alanları da başka bir detay olarak gözükmektedir.

1.4. Tarihi Çarşılar

Beden ile kentsel mekânlar arasında bir bağ olduğunu düşünen Salisburyli John, yönetim merkezlerini ve dini yapıları baş; çarşı ve pazarları mide; mahalle ve evleri ise el ve ayaklar olarak tasavvur etmiştir. Bu nedenle insanlar idari ve dini mekânlarda yavaş ve kontrollü davranmakta, çarşı ve pazarlarda ise daha hızlı hareket etme ihtiyacı duymaktadırlar. Dolayısıyla çarşılar ve pazarlar, bir kentin sindirim sistemi olarak imgelemektedir (Sennett, 2018, s. 18-19). İzmir'deki ticari mekânlar, Kemeraltı bölgesi ve Frenk Sokağı olmak üzere ikiye ayrı kategoride değerlendirilmekteydi. Eski iç liman boyunca uzanan ve geleneksel ticari ilişkilere göre şekillenen Kemeraltı bölgesi, daha çok yerli unsurlara hitap etmekteydi. 16. İla 17. yüzyıllardan kalma birçok eseri (mescit, cami, hamam, han vb.) bünyesinde barındıran Kemeraltı Çarşısı ismini, Kemeraltı Camisi'nin inşası sırasında yapılan kemerli bir köprüden almıştır. Kapalı ve açık mekânlardan oluşan çarşıda 230 farklı işkolunda faaliyetlerini ilerleten 15 bin civarında işyeri bulunmaktadır (Ege Genç İşadamları, 2015, s. 6-8).

Şekil 8. Tarihi Kemeraltı Çarşısı, 95 x 65 mm. (PTT Life, 2017, s. 130).

Şekil 8'de, 2017'de tedavüle çıkarılan ve *Tarihi Çarşılar-Kemeraltı Çarşısı* konulu çalışmayı oluşturan bir pula yer verilmiştir. Baskı sayısı 100.000 olan bu pulun grafik tasarımını Boray Yenipazar el çizimiyle yapmıştır (Pulhane, 2017b). Yatay bir kompozisyonun tercih edildiği bu çalışmada marja kadar baskı yapılmıştır. Yan yana konumlandırılan iki zemin üzerine ayrıca iki farklı görsel daha yerleştirilmiştir. Sol alanda yer alan zeminde Kemeraltı Cami yer alırken, hemen üzerine yerleştirilen görselde çarşının tarihi bir görünümüne yer verilmiştir. Pul sanatını nostaljiyle birleştiren bu kurguda tarihe dair detaylar ortaya çıkarılmıştır. Sokakta yürüyen insanlar, taş sokaklar ve klasik otomobiller, ilgili dönemdeki kent yaşamına dair bir takım yaşanmışlığı gözler önüne sermektedir. Ayrıca solda yer

alan iki kişinin şapkasız olduğu sağdaki resmi kıyafetli beyefendinin ise fötr taktığı anlaşılmaktadır. Sağda yer alan görselin zeminine Kızlarağası Hanı, hemen üzerindeki alana ise Kızlarağası Hanı Çuha Bedesteni yerleştirilmiştir.

2. İZMİR YÖRESİ

2.1. Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı ve Asklepieion Örenyeri

2014'te Dünya Miras Listesi'ne alınan Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı, bünyesinde; Helenistik, Roma, Doğu Roma ve Osmanlı Dönemlerine ait tabakaları barındırmaktadır. Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı toplam 9 kısımdan oluşmaktadır. Bunlar; Pergamon Akropolü, Tavşantepe, A Tepe, Yığıma Tepe, İlyas Tepe, X Tepe, Maltepe, Kibele Kutsal Alanı ve İkili Tümülüsleridir. Kale Dağı'nın tepesine konumlandırılan Pergamon Akropolü, anıtsal mimarisiyle Helenistik döneme ait şehir planlamacılığının farklı örneklerini yansıtmaktadır (İzmir İl Kültür Turizm Müdürlüğü, ty). Athena Tapınağı, Dionysos Tapınağı, Trajan Tapınağı, en dik tiyatro yapısı, Agora, kütüphane, Athena Tapınağı, Dionysos Tapınağı, Trajan Tapınağı, Heroon ve Zeus Sunağı Pergamon Akropolü'nde yer alan başlıca yapılardır (Üreten, 2004, s. 186-202). Bergamanın seçkinlerinden olan Aristaikhmos'un oğlunun geçirdiği kaza sonucu M.Ö. 370 civarlarında kurulan Bergama Asklepieion'u Akropolün batısında yer alan şifalı su kaynaklarının yanı başına konumlandırılmıştır. Dönemin önemli sağlık merkezlerinden biri olan bu yapı topluluğu; kutsal yol, Propilon, Zeus-Asklepios Tapınağı, kaplıca binası, kaya havuz, çeşme, yeraltı geçidi, sütunlu avlu, tören alanı ve tiyatro gibi yapıları bünyesinde barındırmaktadır (Akça, 2013, s. 25-28). Ayrıca İzmir folkloruna önemli derecede katkılar sunan Bergama yöresi, barındırdığı Kozak yayla kültürü ile zengin bir birikime de ev sahipliği yapmaktadır.

Şekil 9. Pergamon Akropolü, 26,5 x 41 mm. (Geçmişten Günümüze Posta, 2007, s. 320). Şekil 10. Bergama Asklepieion'u ve halk oyunları, 26,5 x 41 mm. (Geçmişten Günümüze Posta, 2007, s. 320).

Şekil 9'da, 1957'de Bergama Kermes Oyunları anısına tedavüle çıkarılan 2'li serideki pullardan ilkinde yer verilmiştir. Baskı sayısı 1.000.000 olan bu pullar, ofset usulüyle iki renkte bastırılmıştır (Pulhane, 1957). Sepya renk tonunun hâkim olduğu bu tasarımda Pergamon Akropolü ve şehir konsepti oluşturulmaya çalışılmıştır. Şekil 10'da, 1957'de Bergama Kermes Oyunları anısına tedavüle çıkarılan 2'li serideki pullardan sonuncusuna yer verilmiştir. Bergama Asklepieion'unun tema olarak kullanıldığı bu tasarımda aynı zamanda yörenin folklorik öğeleri de ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalgıcıların görünmediği bu tasarımda, iki erkek ve iki kadın folklorcunun Bergama yöresine ait halk oyunlarını icra ettiği görülmektedir.

2.2. Efes Dünya Miras Alanı

2015'te Dünya Miras Listesi'ne alınan Efes, tarih öncesi dönemden itibaren, Helenistik, Roma, Doğu Roma, beylikler ve Osmanlı Dönemlerine kadar yaklaşık 9000 yıl boyunca kesintisiz devam eden bir yerleşim alanı olarak var olmuştur. Efes Dünya Miras Alanı toplam 4 bileşenden oluşmaktadır. Bunlar; Ayasuluk Tepesi, Çukuriçi Höyük, Meryem Ana Evi ve Efes Antik Kenti'dir (Efes Yönetim Planı, t.y: 25-32).

Şekil 11. *Meryem Ananın Evi*, 36 × 26 mm. (Geçmişten Günümüze Posta, 2007, s. 335).

Şekil 12. *Efes Antik Kenti*, 26 x 36 mm. (Pulhane, 2015).

Şekil 11’de, 1962’de tedavüle çıkarılan ve *Meryem Ana-Efes Turistik* konulu çalışmayı oluşturan 4’lü serideki pullardan birine yer verilmiştir. Baskı sayısı 600.000 olan bu pullar, fotogravür usulüyle çok renkli bastırılmıştır (Pulhane, 1962). Diğer benzer çalışmalardan farklı olan bu tasarımda Meryem Ana Evi’nin iç görünüşü yer almaktadır. Şekil 12’de, 2015’te tedavüle çıkarılan ve *Turizm* konulu çalışmayı oluşturan 5’li serideki pullardan bir diğerine yer verilmiştir. Dikey kompozisyonda kurgulanan bu çalışmada karma öğeler yer almaktadır. Aşağıdan yukarıya doğru tasarımın yaklaşık ½’li kısmını oluşturan alana tiyatro ve Büyük Artemis Heykeli, hemen üstündeki merkeze karşılık gelen alana August Kapısı ve Celsus Kütüphanesi, en üst kısmındaki boşluğa ise *Türkiye Cumhuriyeti* ve *İzmir* ifadeleri yerleştirilmiştir.

3. AMAÇ VE ÖNEM

Çalışmanın amacı; İzmir temalı pul tasarım örnekleri üzerinden kente dair görsel ve sanatsal bir değerlendirmede bulunmaya çalışmaktır. İzmir yöresini; tarih, sanat, folklor ve sosyokültürel boyutuyla ele alan bu çalışmanın önemli bir araştırma ögesi olarak ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

4. YÖNTEM

Nitel araştırma yöntemlerinden, doküman analizi üzerinden ilerletilen bu çalışma, yazılı ve görsel kaynaklar üzerinden kurgulanmıştır. Öncelikle literatür araştırması yapılmış, sonrasında konuyla ilintili pul örnekleri üzerinden içerik oluşturulmaya çalışılmıştır. Yazılı kaynaklar: İzmir ve çevresiyle özdeşleşen; taşınmaz kültür varlıkları ve somut olmayan kültürel miras örnekleri ekseninde, pul tercihleri ise yayınlanmış serilerdeki uygun içerikli tasarımlar çerçevesinde şekillenmiştir.

4.1. Araştırma Verileri

Bu araştırmanın görsel verilerini İzmir temalı posta pulları oluşturmaktadır. Tablo 1’de çalışmada kullanılan pullara ilişkin temel veriler yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışmada Yer Verilen Pullara Ait Veriler

Araştırma alanı	Kullanılan pul sayısı	Tema ve içerik
İzmir Kent Merkezi	1	Saat kulesi, Kadifekale, vapur iskelesi, İzmir Kordonboyu, Kızlarağası Hanı
Kadifekale	1	İzmir Körfezi, Kadifekale giriş kapısı
İzmir Enternasyonal Fuarı	2	5. İzmir İktisat Kongresi, kadın ve üzüm
İzmir Karma Tema	3	Saat kulesi, Yalı Cami, İzmir Kordonboyu
Tarihi Çarşılar	1	Kızlarağası Hanı, Kızlarağası Hanı Çuha Bedesteni, Kemeraltı Cami
Bergama Antik Kenti	2	Pergamon Akropolü, Bergama, Asklepion'u, halk oyunları
Efes Antik Kenti	2	Meryem Ana Evi, tiyatro

7 farklı araştırma alanı üzerinden geliştirilen bu çalışmada toplam 12 posta puluna yer verilmiştir. Pul sayısının 12 ile sınırlı tutulduğu bu çalışmada konu-görsel uyumuna dikkat edilmiştir.

4.2. Verilerin Toplanması

Doküman analizi ve görsel araştırma tekniğinin bir arada kullanıldığı bu çalışmada iki farklı yöntem kullanılmıştır. Doküman analizi; dergi, tez, rapor, kitap, elektronik ve basılı yayınlar üzerinden. Görsel araştırma ise farklı zamanlarda tedavüle çıkarılan İzmir konulu pul tasarımları üzerinden kurgulanmıştır.

5. BULGULAR

Literatür taraması ve posta pulları üzerinden oluşturulan bu çalışma 1927 ile 2017 yılları arasında tedavüle çıkarılan pullardan alınan örnekler üzerinden tasarlanmıştır. Yapılan çalışmada toplam 23 konu başlığında İzmir ve çevresinin tema olarak kullanıldığı görülmüştür. Konu başlıklarının; 11'i İzmir Fuarı'yla, 4'ü İzmir konulu karma temalarla, 2'si Efes Antik Kenti'yle, 1'i Bergama Antik Kenti'yle, 1'i Türk ordusunun İzmir'e girişiyle, 1'i İzmir İktisat Kongresi'yle, 1'i sportif faaliyetlerle, 1'i saat kulesiyle, kalan 1'i ise tarihi çarşılarla ilintilidir.

Tablo 2'de farklı konu başlıklarıyla ön plana çıkan İzmir'in, zengin içerik ve kültürel birikimiyle pul emisyon programında önemli bir yer edindiği anlaşılmaktadır. Konu başlıklarının önemli bir bölümünü İzmir Fuarı konulu pullar oluşturmaktadır. Ancak 1953'te yayınlanan Efes Turistik Serisi'nden sonraki tasarımlarda artık kentin sanatı, tarihi, sosyokültürel özellikleri ve mimari yapısı da ön plana çıkarılmaya başlamıştır.

Tablo 2. 1927 ile 2017 Yılları Arasında Tedavüle Çıkarılan İzmir Temalı Pul Tasarımlarına İlişkin Veriler

Konusu	İçerik	Seride ki Pul Sayısı	Basım Yılı	Basım Sayısı
Birinci İzmir Fuarı (Londra baskısı sürşarjlı seri)	Kurt, demiryolları, Ankara Kalesi, Atatürk	11	1927	10.000
İkinci İzmir Fuarı (Londra baskısı sürşarjlı seri)	Kurt, demiryolları, Ankara Kalesi, Atatürk	14	1928	30.000
İzmir Fuarı (Sürşarjlı seri)	Kurt, demiryolları, Ankara Kalesi, Atatürk	9	1934	-
Uluslararası İzmir Fuarı	Saat kulesi, kadın, zeytin, üzüm, tütün, İzmir Kordonboyu Kadifekale, anıt, Atatürk	10	1938	100.000
İzmir Fuarı (Sürşarjlı seri)	Atatürk	3	1940	75.000
İzmir Fuarı	İzmir Limanı, Fuar Alanı, kadın, anıt, üzüm	6	1941	80.000
İzmir Fuarı	Fuar Alanı, kadın, üzüm	6	1943	100.000
Uluslararası İzmir Fuarı	Kadın-erkek, bitkiler, tütün, İzmir	5	1950	100.000
Efes Turistik Seri	Meryem Ana, tiyatro, Efes	6	1953	100.000
XXV. Uluslararası İzmir Fuarı	Fuar alanı	2	1956	500.000
XXV. Uluslararası İzmir Fuarı Özel Seri	İzmir, Alsancak	2'li	1956	150.000
Bergama Kermes Oyunları	Bergama Akropolü, Bergama Asklepieion'u	2	1957	1.000.000
Meryem Ana Efes Turistik	Meryem Ana karma tema	4	1962	600.000
Konulu Pul Turistik Seri 5'li Pul	İzmir Kordonboyu, klasik araba	1	1966	200.000
Milletlerarası Fuarlar Birliğinin 33. Kongresi	İzmir Büyük Efes Oteli, Yalı Cami, İzmir Fuarı	3	1966	200.000
İzmir	Türkiye haritası, İzmir, üzüm	2	1967	300.000
Türk Ordusunun İzmir'e Girişinin 50. Yılı	Askerler, İzmir, Mustafa Kemal ve silah arkadaşları	1	1972	400.000
İzmir 83	Atatürk	6'lı	1983	550.000
İzmir İktisat Kongresi	Karma tema	1	1992	600.000
EXPO 2020 İzmir Adaylığı	Kadın-erkek, İzmir Kordonboyu, Konak Meydanı	3'lü	2013	100.000
Altay Spor Kulübü'nün 100. Yılı	Altay Dağları, futbol, basketbol, yüzme	4	2014	100.000
Tarihi Saat Kuleleri	İzmir Saat Kulesi	1	2017	100.000
Tarihi Çarşılar	Kemeraltı Çarşısı	1	2017	100.000

Kaynak: (Pulko, 1938; Pulko, 1943; Pulhane, 1957; Pulhane, 1966; Pulhane, 2015; Pulhane, 2017; Dadyan, 2018, s. 206-216).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Posta İdaresi tarafından tedavüle çıkarılan tasarımlarda, sıklıkla illüstrasyon ve grafik çözümler kullanılmaktadır. İzmir konulu pul tasarım çalışmalarında ise teknik olarak fotoğraflara yer verildiği görülmektedir. Tasarım çalışmalarında kullanılan fotoğraflar, estetik ve işlevsel açıdan birçok sorunu ortaya çıkarmaktadır. Bir fotoğrafın, herhangi bir illüstratif çözümlmeye tabi tutulmadan, doğrudan pul formuna yansıtılması, hem yoruma açık kısımları sınırlandırmakta hem de konunun somutluğu bağlamında ortaya çıkan bir takım anlamsal kayıpları gözler önüne sermektedir. İlk baskıdan itibaren 1970'lere kadar devam eden tasarımların tamamına yakınında bu etki açık bir biçimde görülmektedir. Sonraki süreçte, tedavüle çıkarılan pullarda ise daha özgün ve daha renkli bir çizginin takip edildiği fark edilmektedir. Ancak buna rağmen yayınlanan yeni serilerde yine bilinçli bir biçimde fotoğraf kullanımına devam edildiği görülmektedir.

1927'de başlayan ve 1950'lere kadar devam eden tasarım çalışmaları genellikle, tek bir konu ekseninde şekillenmekteydi. Tasarım çalışmaları üzerine yapılan incelemelerde ise çalışmaların tamamına yakınında renk tercihinin ikiye bazen de teke indirildiği görülmektedir. Renk kullanımı konusuna getirilen bu sınırlama; sanatsal bir obje olarak kabul gören pullardaki, simgesel ve sembolik anlatımın çekiciliğini ortadan kaldırmaktadır. Dolayısıyla iletişim, kültür, sanat, tarih, mimari ve tasarım olguları üzerinden kültürlerarası bir etkileşime vurgu yapan pullar, bu yönüyle, evrensel boyutlu bir sanat olmaktan uzaklaşmaktadır. Yalnız tasarımcılar değil aynı zamanda pulları sosyal bir etkinlik aracı olarak gören diğer bireyler de bunun farkındadır. Tasarım ve kurgu süreciyle başlayan bu olgu nihai aşamaya kadar devam etmektedir. Bu nedenle iletilmek istenen mesajın dolaysız ve anlaşılabilir bir forma getirilerek sanatsal bir üslupla sunulması gerekmektedir.

İzmir ve çevresini posta pulları üzerinden betimleyen tasarım örneklerine ilişkin öneriler aşağıda sıralanmıştır;

- Birgi Tarihi Kenti konulu bir çalışma yayınlanabilir.
- Çandarlı, Çeşme ve Foça Kaleleri temalı bir pul serisi tasarlanabilir.
- İlk kurşun konulu bir tasarım çalışmasının oluşturulması fayda sağlayabilir.
- İzmir'de İncir Bayramları konulu bir temanın oluşturulması İzmir'in kent kültürüne katkı sağlayabilir.
- İzmir Tarihi Liman Kenti konulu bir pul albümü yayınlanabilir.
- Yelken sporlarını konu alan bir çalışmanın yayınlanması İzmir'in kent turizmine katkı sağlayabilir.
- Tarihi asansör konulu bir tasarım çalışması oluşturulabilir.
- Şirince ve Matematik Köyü temalı bir tasarım çalışması hazırlanabilir.

İzmir'i sanat ve estetik boyutuyla ele alan bu çalışmanın sonraki süreçte oluşturulacak bilimsel nitelikli çalışmalara kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akça, T. (2013). *Bergama Asklepieionu'nun Tıbbi Bakış Açısı İle Değerlendirilmesi*. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Çetin, İ. (2011). Kentiçi Bir Çöküntü Alanı Örneği Olarak Kadifekale'de Mekân Sosyolojisi Denemesi. *Sosyoloji Dergisi*, 25, 53-80.
- Dadyan, S. (2018). *Babamın Pulları/My Father's Stamps "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Pul HİKâyeleri*. İstanbul: Siyah Kitap.
- Efes Yönetim Planı 2014-2019*. (t.y.). URL: <http://kulturvarliklari.gov.tr/Eklenti/57319,efes-yonetim-planipdf.pdf?> (E.T.: 17.08.2022)
- Ege Genç İşadamları Derneği. (2015). *Kemeraltı Raporu EGİAD 2015*. URL: <https://www.egiad.org.tr/wp-content/uploads/kemeralti-raporu/kemeralti-raporu.pdf> (E.T.: 05.07.2022)
- Ersoy, İ. K. (2000). İzmir Saat Kulesi. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 5, 277-287.
- Filateli. (2016). *Filateli Terimleri*. URL: https://www.filateli.gov.tr/page/sol_menu/filateli_sozluk/2016_filateliterimler.pdf (E.T.: 02.12.2022)
- Geçmişten Günümüze Posta*. (2007). Ankara: PTT Genel Müdürlüğü.
- Gülbudak, Ö. (2022). Le Petit Journal'da Yayınlanan Bir Türk Geleneği: İzmir İncir Bayramı. *Art Vision*, 28(49), 138-144. doi 10.5152/ArtVis.2022.222487
- Güven Bezaz, Y. (2006). *Haberleşme ve Tarihçesi*. Ankara: Türkiye Haber-İş Sendikası Yayınları.
- İzmir İl Kültür Turizm Müdürlüğü. (ty). *Dünya Miras Listesinde İzmir*. URL: <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-152083/dunya-miras-listesinde-izmir.html> (E.T.: 02.07.2022)
- Karpat, G. (2009). *İzmir Kültürpark ve Fuar Alanının Tarihsel Gelişim Sürecinin Araştırılması ve Geleceğe Yönelik Tasarım Programının Oluşturulması*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tez
- Kaya, A. (2016). *Harabeler Üzerinde Cumhuriyet Abidesi İzmir Fuarı*. İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi.
- PTT Life. (2017 Nisan). *Tarihi Çarşılar Konulu Anma Pulu İzmir'de Tanıtıldı*. 6, 128-130.
- PTT Life. (2017 Ekim). *Güzel İzmir'e Layık Anma Pulu ve Sergi*. 12, 108-112.
- Pulhane. (1957, Mayıs 24). *Bergama Kermes Oyunları*. URL: <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k195704.html> (E.T.: 27.06.2022)
- Pulhane. (1962, Aralık 08). *Meryem Ana Efes Turistik*. URL: <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k196208.html> (E.T.: 27.06.2022)
- Pulhane. (1966, Mayıs 25a). *Turistik Seri 1966*. URL: <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k196605.html> (E.T.: 27.06.2022)

- Pulhane. (1966, Ekim 18b). *Milletlerarası Fuarlar Birliği'nin 33. kongresi*. URL: <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k196613.html> (E.T.: 27.06.2022)
- Pulhane. (2013, Ekim 10). *5. İzmir İktisat Kongresi*. URL: <https://www.pulhane.com/PulSayfalari/p201329.html> (E.T.: 27.06.2022)
- Pulhane. (2015, Mart 20). *Turizm*. URL: <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k201506.html> (E.T.: 27.06.2022)
- Pulhane. (2017, Eylül 09a). *Tarihi Saat Kuleleri-İzmir Saat Kulesi*. URL: <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k201718>. (E.T.: 27.06.2022)
- Pulhane. (2017, Nisan 04b). *Tarihi Çarşılar-Kemeraltı Çarşısı*. URL: <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k201704.html> (E.T.: 27.06.2022)
- Pulko. (1938, Ağustos, 20). *İzmir Fuarı (20 Ağustos 1938)-Türkiye Cumhuriyeti pul koleksiyonu*. URL: <https://www.pulko.com/urun/izmir-fuari-20-agustos-1938-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu> (E.T.: 27.06.2022)
- Pulko. (1943, Ağustos, 20). *İzmir Fuarı*. URL: <https://www.pulko.com/urun/izmir-fuari-20-agustos-1943-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu> (E.T.: 27.06.2022)
- Sennett, R. (2018). *Ten ve Taş Batı Uygarlığında Beden ve Şehir*. T. Birkan (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Taş, Y. (2019). XVIII. Yüzyılda İzmir'de Hayırsever Bir Kadın: Mehmed Paşa Kızı Ayşe Hanım ve Vakfı. *Cihannüma Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 33-64.
- T.C. İzmir Valiliği. (2016). *Vali Ayyıldız, İzmir 2016 Milli Pul Sergisi Ödül Töreni "Palmares"e Katıldı*. <http://www.izmir.gov.tr/vali-ayyildiz-izmir-2016-milli-pul-sergisi-odul-toreni-palmares-e-katildi> (E.T.: 01.07.2022)
- Üreten, H. (2004). Helenistik Dönem Pergamon Kenti Tanrı ve Kültleri. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 23(35), 185-214. doi: 10.1501/Tarar_0000000182
- Yılmaz, F. ve Yetkin, S. (2002). *İzmir Kent Tarihi*. İzmir: İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü.
- Yılmaz, F. (2003). *Tarihsel Süreç İçerisinde Konak Meydanı*. İstanbul: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı.
- Yılmaz, M. (2019). Erken Cumhuriyet Dönemi'ndeki Değişimi Posta Pulları Üzerinden Okumak. *Milli Folklor*, 31 (124), 230-245.

Yazar tarafından potansiyel bir çıkar çatışması bildirilmemiştir.

TÜRKÇE'DE GEORGES SIMENON

* * *

GEORGES SIMENON IN TURKISH

Ahu Selin ERKUL YAĞCI¹

ÖZ

Georges Simenon yirminci yüzyılın en üretken ve en tanınan yazarlarından biridir. Sade biçemi, yarattığı polis müfettişi Maigret dizisinde yazdığı polisiye romanları ile sıradan insanların nasıl bir suçluya dönüştüğünü anlattığı psikolojik gerilim romanlarıyla tanınmış, eserleri birçok dile çevrilip büyük okur kitleleri tarafından rağbet görmüştür. Simenon Türkiye’de de büyük ilgi görmüş, romanları özellikle 1980’lere kadar Sait Faik Abasıyanık, Bilge Karasu, Oğuz Haluk Alplaçın gibi ünlü yazarlar tarafından Türkçe’ye çevrilmiş, 1990’lardan sonra Maigret dizisinden birçok kitabı çevrilmeye devam etmiştir. Everest Yayınları tarafından 2016-2017 yıllarında yeniden basılan “Georges Simenon Ustaların Türkçesiyle” adlı dizideki çevirileri inceleyen bu makalenin iki temel amacı vardır. İlk amaç Simenon’u Türkçe’ye çeviren ilk çevirmenlerin hem yazar kimlikleri hem de seçilen eserler ve çevirilerde kullandıkları ve kendilerini yansıtan biçem ve dil özelliklerinin nasıl farklı Simenon algılarını ortaya çıkarmaktır. İkinci amaç ise Simenon’un Türkçe’de yazar/çevirmenler tarafından yapılan çevirilerinin nasıl bu yazar/çevirmenlerin kendi biçem ve dil özelliklerini yansıttığını tartışmaktır. Bu çalışmada, hem metinsel hem de yanmetinsel öğeler kullanılarak söz konusu çevirilerin Simenon’un Türkiye’deki çevirilerinde nasıl bir algı oluşturduğu incelenecektir. Simenon her zaman nitelikli çevirmenler tarafından çevrilse de bu çalışmanın amacı gereği ilk dönem çevirilerinden sadece dört tanesi ele alınacak ve çevirilerde kullanılan ve çevirilerin birbirinden oldukça farklı olmasına yol açan stratejiler kaynak metinle karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Çeviribilim, Georges Simenon, Biçem.

ABSTRACT

Georges Simenon was perhaps the most widely published author of the 20th century. His total literary output (including novels written under several pseudonyms) consisted of about 425 books that were translated into at least fifty-five languages and which sold more than six hundred million copies worldwide. Such a prolific oeuvre and widespread fame have led to diverse interpretations of Simenon, his style and his characters. Simenon is famous for its simple but effective style which he reached by deliberately omitting

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, İzmir.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2184-9498> • e-Mail: ahu.selin.erkul.yagci@ege.edu.tr

all polished sentences that have no use in his writings. This style made him famous and somehow challenged his translators.

In Turkey, not only Georges Simenon as an author but his translators were so famous especially until the 1980s. Simenon's translations were serialized in daily newspapers and published in book form, all translated by very famous translators and men of letters. Sait Faik Abasıyanık, Oktay Akbal, Bilge Karasu, Tahsin Yücel, Nuurullah Ataç and Çetin Altan may be cited among these translators who were also well-known authors of Turkish literature. When the literary translator is a prominent author, their enhanced visibility tends to endow their translations with higher visibility and status as well. It was clearly the case with Simenon whose works were not chosen for retranslation into Turkish, instead these first canonized translations were published many times throughout the years.

In 2016- 2017, Everest Publishing House republished these translations under the series "Georges Simenon Ustaların Türkçesiyle" by adding prefaces and notes. The prefaces or introductory texts were written by well known editors and scholars. According to these extratextual materials, one of the main characteristics of these editions is the fact that they were published without any alterations on the first translations. Indeed, these first translations were republished with some textual modifications (simplifying the language and replacing archaic expressions with more contemporary ones) earlier in 2006-2008 by Kabalıcı Publishing House.

This article aims to discuss two interrelated characteristics of Georges Simenon's translations into Turkish. The first aim is to reveal the different presentations of Simenon in Turkey through the first canonized translations carried out by famous authors and translators by examining the style and language characteristics that reflect them in these translations. The second aim is to discuss how Simenon's translations made by authors/translators in Turkish are used by these authors/translators as a practice tool for their own style and language. In this study, these first translations that formed a canon in Simenon's translations in Turkey will be studied by using both textual and paratextual elements. Although each translation in this series has its own idiosyncracies and literary value, four Simenon translations are chosen to be examined as a representative corpus since they are quite different from each other in terms of topic and style. The questions which author chose which Simenon's novel and why, how he translated it, and how these translations created stylistic differences are aimed to be answered. These are Sait Faik Abasıyanık's *Yaşamak Hırsı*, Bilge Karasu's *Bella'nın Ölümü* by Oğuz Haluk Alplaçın, *Manhattan'da Üç Oda* by Oktay Akbal, each published by Everest Publishing with a preface..

Keywords: *Translation Studies, Georges Simenon, Style*

Giriş

Georges Simenon, 20. yüzyılın en üretken yazarlarından biridir. Kullandığı mahlaslarla yazılmış romanlar dahil en az elli beş dile çevrilmiş ve dünya çapında altı yüz milyondan fazla satmış dört yüzün üzerinde kitap yazmıştır. Böylesine üretken ve tanınan bir yazar olan Simenon'un biçemi, özel hayatı ve karakteriyle ilgili birçok araştırma yapılmış ve yazılar çıkmıştır. Simenon, yazılarından hiçbir işlevi olmadığını düşündüğü tüm güzel ve edebi cümleleri bilerek çıkararak ulaştığı basit ama etkili biçimiyle tanınır. Edebi imzası haline gelen bu biçem Simenon'u dünya çapında tanınır bir yazar haline getirirken yapıtlarını farklı dillere çeviren çevirmenleri için de hem çekici hem dezorlayıcı olmuştur.

Türkiye'de özellikle 1980lere kadar sadece Georges Simenon değil, yapıtlarını Türkçe'ye çeviren çevirmenleri de çok ünlüydü. Bu dönemde Simenon'un çevirileri günlük gazetelerde tefrika edildi ve kitap halinde yayınlandı, neredeyse hepsi çok ünlü çevirmenler ve edebiyatçılar tarafından çevrildi. Türk edebiyatının tanınmış yazarları olan bu çevirmenler arasında Sait Faik Abasıyanık, Oktay Akbal, Bilge Karasu, Tahsin Yücel, Nurullah Ataç ve Çetin Altan sayılabilir. Dönemin önde gelen kısa öykü yazarlarından biri olan ve az sayıda çeviri yapan Sait Faik Abasıyanık'ın, yaşamı boyunca kitap olarak yayınlanan tek çevirisi Georges Simenon'dan çevirdiği *Yaşamak Hırsı* 'dır (1954). Sait Faik romanı ilk okuduğunda çevirmeye karar verdiğini söylemiştir. Kendisini Simenon'un biçimine ve hikayeye çok yakın hissettiğini ve bu hikayeyi Türkçe (yeniden) yazmak istediğini belirtmiştir (Şahin 2016, 11) . Bu durum Simenon'un romanlarına olan tutkuya varan beğenilerini açıklayan diğer çevirmenlerin çoğu için de geçerliydi. Kendileri de tanınmış yazarlar olan çevirmenlerinin edebiyat alanındaki görünürlükleri ve ünleri Simenon çevirilerine diğer polisiye çevirilerden farklı bir pozisyon kazandırmış, bu ilk ve klasikleşen çeviriler yıllar boyunca birçok kez yayınlanmış ve Simenon'un Türkiye'deki temsilini oluşturmuşlardır.

2016-2017 yıllarında Everest Yayınevi, bu çevirileri "Georges Simenon Ustaların Türkçesiyle" dizisi altında önsöz ve notlar ekleyerek yeniden yayımladı. Önsöz veya giriş metinleri tanınmış editörler ve edebiyat araştırmacıları tarafından yazılan bu dizi Simenon'u tekrar gündeme getirdi. Yan metin öğelerinde bu baskıların temel özelliklerinden birinin çevirilerde herhangi bir değişiklik yapılmadan yayınlanmış olmaları olduğu belirtilmektedir. Bu ilk çeviriler daha önce 2006-2008 yıllarında Kabalcı Yayınevi tarafından bazı metinsel değişikliklerle (dili sadeleştirerek ve eski ifadeleri daha çağdaş olanlarla değiştirerek) yeniden yayımlanmıştı.

Georges Simenon'un Türkçe'ye çevirileriyle ilgili birkaç çalışma yapılmıştır. Erol Üyepazarcı, Türkiye'de polisiye edebiyatın tarihi ile ilgili ayrıntılı çalışmasında Georges Simenon'a ayrı bir bölüm ayırır ve cinayeti kimin işlediği üzerinde durulan klasik polisiye anlayışının ötesine geçen insan psikolojisinin derinliklerini anlatan romanlarının edebi değerine dikkat çeker (2008: 936-950). Lale Özcan Arslan ve Pınar Güzelyürek Çelik Simenon'un Türkiye'de polisiye edebiyat tarihindeki yerini ele almışlardır (2016, 172-184). Ayrıca Simenon çevirmenleri ile ilgili yaptıkları başka bir çalışmada ise bibliyografyalardan topladıkları tüm çevirileri ve çevirmenleri listelemişler ve Simenon çevirilerini iki döneme ayırmışlar ve çevirmenlerin değişen sosyolojik profilleriyle birlikte Türkçe edebiyat alanındaki Simenon imgesinin nasıl değiştiğini irdelemişlerdir (2016, 165-192). Simenon çeviri ve çevirmenlerine genel bir bakış sağlayan bu çalışma birçok açıdan büyük önem taşımaktadır. Hem tüm çevirileri kronolojik bir şekilde bir arada görebilmemize imkan tanımakta hem de çevirmenlerinin profilleri ve çeviri yapılan Türkçe edebiyat alanındaki değişimi yansıtmaktadır. Son olarak Semra Taydaş Osman Simenon çevirilerini metinsel olarak incelediği doktora çalışmasında yazarın biçiminin çevirilerde nasıl yansıtıldığını göstermek amacıyla çevirileri kaynak metinlerle karşılaştırmalı olarak incelemiştir (2020). Mevcut tüm çalışmalarda Simenon'un Türkiye'de özellikle edebiyat çevrelerinde

çok beğenilen bir yazar olduğu belirtilmiş ve Türkçe'ye çeviren çevirmenlerin Türk yazınındaki öneminin altı çizilmiştir.

Simenon'u Türkçe'ye çeviren ilk çevirmenlerin hem yazar kimlikleri hem de seçilen eserler ve çevirilerde kullandıklarını ve kendilerini yansıtan biçem ve dil özellikleri farklı Simenon algıları yaratmıştır. Bu makalenin bu temel savı tartışan iki amacı vardır. İki temel amacı vardır. İlk amaç Türkçe'deki Simenon temsilinin dünyadaki polisiye yazarı Simenon 'dan hangi yönlerle farklı olduğunu irdelemektir. İkinci amaç ise Simenon'un Türkçe'deyazar/çevirmenler tarafından yapılan çevirilerinin nasıl bu yazar/çevirmenlerin kendi biçem ve dilleri için bir pratik yapma aracı olarak kullandıklarını tartışmaktır.

Bu çalışmada, hem metinsel hem de yan metinsel öğeler kullanılarak bu ilk çevirilerin Simenon'un Türkiye'deki çevirilerinde nasıl bir Simenon algısı oluşturduğu incelenecektir. Simenon her ne kadar her zaman nitelikli çevirmenler tarafından çevrilse de bu çalışmanın kapsamı gereği ilk dönem çevirilerinden sadece dört tanesi ele alınacak ve kaynak metinle karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

Georges Simenon ve Türkçe'ye Çevirileri

Georges Simenon (1903-1989) yaşadığı ve romanlarını yazdığı dönemde Avrupa'da ve Amerika'da çok popüler bir yazardı. Yazarlığı hakkında özellikle de kısa zamanda çok sayıda roman yazma ünü nedeni ile farklı yorumlar bulunmasına rağmen André Gide ve François Mauriac olmak üzere birçok yazar Simenon'u "20. yüzyılın Fransızca yazan en büyük romancılarından biri, hatta birincisi" olarak tanımlamışlardır (Bajoméé 2003, 12)². Simenon polisiye romanının edebi bir tür olarak kabul görmesinde çok önemli bir katkıda bulunmuştur. İnsan doğası ve davranışın derinlerine indiği romanları Dostoyevski'ye özgü kahramanları ile birçok araştırmacı için inceleme konusu olan Simenon'un (Alovoine 1998, Assouline 1992). Polisiye roman yazmaya 1929 yılında başlamıştır. Özellikle birçok dile çevrilen *Pietr le Letton* (1931) adlı romanında yarattığı Komiser Maigret karakteriyle ünlenmiştir. Maigret karakteri yazarın 1930'lardan 1970'lere kadar birçok romanında yer almış ve okurlardan büyük ilgi görmüştür. Simenon "ağır roman" (roman dur) adını verdiği Maigret dışı romanları yazmayı tercih etse de okurların isteği doğrultusunda birçok kez Maigret dizisini devam ettirmiştir. İlgi çekici bir şekilde Simenon'a ününü kazandıran bu ilk Maigret kitabı Türkçe'ye uzun yıllar sonra 2012 yılında çevrilmiş ve Feniks Yayınları tarafından yayınlanmıştır.

Simenon Türkçe'de özellikle de ilk yıllarda daha çok Maigret dışındaki romanlarıyla tanınır. Bunlar insan doğasını ve zayıflıklarını anlatan psikolojik "ağır romanları"dır. Simenon'un ilk bakışta fazlasıyla sade gibi görünen dili ve biçemi, taşrada küçük Fransız kentlerindeki havayı çok iyi yansıtan güçlü karakter, olay örgüsü ve yer tercihleri onun romancılığının önemli noktalarıdır (Üyepazarcı 2008, 940). Simenon gazetecilik de yapmıştır, 1933 yılında Troçki ile röportaj yapmak için Türkiye'ye gelir. 1935'te Türkiye'deki izlenimlerini Türkçe'ye *Eminönü'nde Avrenos'un Meyhanesi* adıyla çevrilen *Les Clients d'Avrenos* adlı romanında yazar. Ayrıca birkaç romanında daha Türkiye'deki deneyimleri ile ilgili yazar. Özel hayatındaki çalkantılar ve II. Dünya Savaşı sırasında işgalci Almanlara karşı yeterince direniş göstermediği gerekçesiyle şiddetle eleştirilen Simenon 1945 yılında Amerika'ya taşınır. On yıl sonra geri döner. Amerika'daki yaşamının izleri *Trois Chambres a Manhattan* (1946) (Manhattan'da Üç Oda) ve *La Mort de Belle* (1952) (Bella'nın Ölümü) adlı romanlarında açıkça görülür.

Simenon'dan Türkçe'ye ilk çeviri Adnan Tahir Tan tarafından 1944 yılında çevrilip tefrika edilen *Pranga Kaçağı*'dir (L'Evadé), kitap sonrasında *Kaçak* adıyla 1959'da Tahsin Yücel tarafından yeniden çevrilmiştir. 1950-1960 yılları arasında çeşitli dergilerde birçok tefrika Simenon çevirisi yayınlanır.

² Aksi belirtilmedikçe yabancı dil tüm kaynaklardan yapılan çeviriler bana aittir.

1949'da Sait Faik Abasıyanık *Gece Yarısı Trenleri*'ni tefrika eder. Bu çeviri 1954 yılında *Yaşamak Hırsı* adı altında yayınlanır. Bu kitap birçok kez yeniden basılır ve birçok kaynakta Sait Faik Abasıyanık külliyyatının bir parçası olarak ele alınmaktadır. Üyepazarıcı Abasıyanık'ın iki farklı Simenon romanı daha tefrika ettiğini belirtir ama bu tefrikaların hangi dergi ya da gazetelerde yayınlandığı hakkında bilgi vermez. (.

Bilge Karasu'nun 1952'de *Bella'nın Ölümü* çevirisi önce tefrika sonra kitap olarak yayınlanır. 1955'te Nurullah Ataç *Kiralık Oda* çevirisi yayımlanır. Bu yıllarda Oktay Rıfat, Oktay Akbal, Hikmet Bil, Oğuz Alplaçın, Erhan Bener gibi edebiyat dünyasının önemli isimleri Simenon çevirilerini arka arkaya yayımlarlar. Peyami Safa 1956'da *Sabaha Karşı* adlı romanı önsözünde de belirttiği gibi yazarın biçimine sadık kalarak adapte edip yayımlar. Bu roman 1972'de Okşan Tanca tarafından yeniden çevirilmiştir. 1971'de Fikrat Obey'in *Oynayan Gölgeler* çevirisinden sonra Simenon çevirileri bir duraklama dönemi geçirir. 1986 yılından sonra ününün büyük bir kısmını borçlu olduğu Maigret romanlarının çevirileri basılmaya başlar. 1941'de 1946 yılında Çetin Altan tarafından çevirilen ve Türkiye'de geçen Evronos Meyhanesi Selahattin Bağdatlı tarafından 1991'de yeniden çevrilir. 1992'de Nisan Yayınevi Maigret dizisinden çeviriler yayınlamaya başlar. Bu dönemin çevirmenleri arasında Ümit Moran Altan, Erhan Bener, Tahsin Yücel, Hüseyin Boysan, Sosi Dolanoğlu'yu sayılabilir. Özcan Arslan ve Güzelyurt Çelik'in'in ilk dönem olarak adlandırdıkları 1986'ya kadar geçen dönemde Simenon'un çevirmenleri genelde ünlü yazar edebiyat çevresinden isimlerden, ikinci dönemde ise daha az tanınmış Fransızcadan çeviri yapan çevirmenlerden oluşuyor (Arslan Özcan ve Güzelyürek Çelik 2016, 181-82). 1986 yılından sonraki ikinci dönemde okurlarda bir Simenon okuma alışkanlığı oluşturmak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ilk dönem çevirilerinin yeniden çevirileri ya da yeniden basımları yerine Simenon'un ününü borçlu olduğu Maigret çevirileri arka arkaya yayınlanır. Kültür ve edebiyat çevresinde bu çeviriler büyük bir heyecan uyandırsa da okurlar arasında yine de beklendiği ve istendiği kadar tanınmaz (Altan 1981)

Simenon'un Türkçe çevirileri ister kronolojik olarak isterse biçimsel ve dilsel yönden incelendiğinde farklı Simenon'ların var olduğunu söyleyebiliriz. Avrupa'da daha çok popüler dedektif romanları yazan bir yazar olarak alınırsa da Türkiye'de özellikle ilk dönem çevirileri bambaşka Simenon temsilleri yaratmıştır. Örneğin, iki dönemde de Simenon çevirmeye devam eden ve sade ve yalın biçimiyle tanınan Tahsin Yücel Simenon'un polisiye romanı "derinlemesine yenileyerek gerçeksek yazınsal bir türe dönüştürdüğünü belirtmektedir" (2016, 4). Nurullah Ataç ve Peyami Safa Simenon'u çok ve hızlı yazmakla eleştirirler (Eren 2016a) ama yine de yazdıklarını beğendiklerini saklamazlar ve yazardan çeviriler yaparlar. Özellikle Peyami Safa Simenon'un biçimine dikkat ederek bir uyarılama yaptığının altını çizer. Simenon'u sıradan bir polisiye yazarı olarak kabul etmez (Safa 1956). Ülkü Tamer de "Simenon'u polisiye romanı yazarı olarak nitelemek pek içimden gelmiyor, bence düpedüz edebiyatçı" (2003) diye yazarak Simenon'un romancılığının farklı yönlerinin altını çizer. Yan metinlerde sıklıkla karşımıza çıkan Simenon ile ilgili ve biçimi öne alan bu açıklamalar Simenon'un bu yazar/çevirmenler için bir deneme tahtası, çeviri yoluyla biçim uygulama alanı olduğunu gösterir niteliktedir. İleride daha detaylı bir biçimde çevirileri incelenecek olan çevirmen yazarlar için de benzer bir sav ileri sürülebilir.

Çeviri ve biçim arasındaki ilişki çeviribilimde çeşitli açılardan ele alınmıştır. Bunlardan başlıcaları arasında kaynak metnin biçiminin yanısıra çevirmenin biçiminin de "parmak izi" olarak ele alınmasının önemini vurgulayan Mona Baker (2000: 242-4), çevirinin kalitesi üzerine odaklanırken biçimini de bir bileşen olarak ele alan House (1981 [1977]), bireysel yazarların biçimlerini inceleyen Parks (1998) ve biçimi daha çok toplumsal açıdan inceleyen Trosborg (1997) sayılabilir. Josep Marco çeviri ve biçim arasındaki ilişkiye bir boyut daha ekleyerek çeviride biçim denilince sadece kaynak metnin biçiminin aktarılması değil ayrıca çevirmenlerin biçiminin erek metne yansımalarının da üzerinde durulması gereken bir konu olduğunu altını çizer (2004). Türkiye'de çeviri eserlerde kaynak metnin ve yazarın biçiminin çeviri yoluyla nasıl aktarıldığını gösteren çalışmalar vardır (Erkazancı Durmuş

2018, Dinçel 2010). Adı anılan bu çalışmaların bir çoğu Geoffrey Leech ve Mick Short'un (1981) biçembilim metodolojisini kullanmış ve dört biçemsel kategorisini temel almıştır. Bunlar sözcüksel, dilbilgisel, değişmeceli dil ve bağlaşıklık kategorileridir (Leech & Short, 1981, s. 61-64). Bu makale kapsamında incelenen dört çeviride öncelikle Leech ve Short'un sözlüksel ve değişmeceli dil kategorilerine bakılacaktır yazar/çevirmenlerin erek metinlerdeki sözcük tercihleri incelenecektir. Ayrıca yan metinlerde sıklıkla söz edilen eksiltme ve çıkarma stratejisini nasıl kullandıkları ve ortaya çıkan erek metinlerde kendi parmak izlerini nasıl bıraktıkları tespit edilmeye çalışılacaktır.

Hangi yazarın hangi Simenon'u seçtiği, nasıl çevirdiği ve nasıl biçemsel farklılıklar oluşturduğunu incelemek için makalenin bundan sonraki bölümünde dört Simenon çevirisi üzerine odaklanacağız. Bunlar Everest Yayınları tarafından Ustaların Türkçesiyle Simenon serisinde bir önsözle yayınlanan Sait Faik Abasıyanık'ın *Yaşamak Hırsı*, Bilge Karasu'nun *Bella'nın Ölümü*, Oğuz Haluk Alplaçın'den *Üç Kardeşiler*, Oktay Akbal'dan *Manhattan'da Üç Oda* adlı romanlardır. Bu kitapların seçilmesinin en önemli nedenleri arasında Everest Yayınları tarafından Ustaların Türkçesiyle serisinde yayınlanmalarının yanı sıra romanların hem konularının hem de biçemsel özelliklerinin birbirlerinden epeyce farklı olması sayılabilir.

Yaşamak Hırsı ve Sait Faik Abasıyanık

Simenon'un Hollanda- Belçika – Fransa üçgeninde geçen romanlarından olan *L'homme Qui Regardait Passer Les Trains* 1938 yılında yayınlanmıştır. Romanın kahramanı Kees Poppinga orta sınıf, evli ve çocuklu sıradan bir adamdır. Patronunun bir dolandırıcı olduğunu ve karısını aldattığını öğrendikten sonra birden bambaşka bir insana dönüşür, derinlerde bastırıldığı istekleri ortaya çıkar. İçinden geldiği gibi davranmaya başlar, bir cinayet işler ve kaçır. Bu kurgu Simenon'un birçok eserinde rastladığımız bir yapıdır. Katil ilk sayfalarda cinayet işler sonrasında katilin psikolojisi üzerinde durulur ve cinayet sosyolojik bir olgu olarak ince ince işlenir. Roman 1952 yılında *The Man Who Watched Trains Go By* adıyla Harold French tarafından filme aktarılır ve oldukça beğenilir.

Roman Türkçe'de *Yedigün* dergisinde 1949-1950 yılları arasında Sait Faik Abasıyanık (1906-1954) çevirisiyle tefrika edilmiştir. 1954 yılında *Yaşamak Hırsı* başlığıyla kitap olarak basılmıştır. Sait Faik'in kitaba *Geceleri Yalnız Yatamayan Adam* başlığını koymak istediği ama yayıncı tarafından başlığın değiştirildiği bilinmektedir (Şahin 2016: 12). *Yaşamak Hırsı* sonraki yıllarda Sait Faik'in bir çevirisi olmanın ötesine geçmiş yazarın külliyatı içinde anılır olmuştur ve 1948 yılında çıkan *Lüzumsuz Adam* adlı eserindeki kahramanla *Yaşamak Hırsı*'nin kahramanı arasında benzerlikler dikkat çekicidir (a.g.e 13). Yalın dili, sıradan karakterleri ve modern öykücülüğü ile Türk Edebiyatında çok önemli bir yere sahip olan Sait Faik Abasıyanık az sayıda çeviri yapmıştır. Bir eseri çevirmesi için beğenmesi ve kendini yakın hissetmesi gerekmektedir. Yukarıda da anıldığı gibi Simenon'u beğendiği için çevirmiştir. *Yaşamak Hırsı* yazar yaşarken kitap olarak yayınlanan tek çevirisidir. Fransız gazete ya da dergilerinde okuduğu ve hoşuna gittiğini söylediği altı çeviri ve dokuz uyarılma öykü ölümünden sonra *Müthiş Bir Tren Bütün Eserleri Çeviriler ve Uyarlamalar* adı altında yayınlanmıştır (1989).

Sait Faik'in *Yaşamak Hırsı* çevirisinde birçok cümleyi atıp/kısalttığını kendisi ifade etmiştir (Şahin 2016, 12). Everest Yayınları kitabın başına ekledikleri bir nota bu eksiltme ve çıkartmaların farkında olduklarını ama Sait Faik'in çevirisi üzerinde herhangi bir değişiklik yapmadıklarını belirtmektedir. Taydaş Osman da çalışmasında eksik kısımları dikkate almadığını belirtir (2020, 65). Sıklıkla bahsedilmesine rağmen incelenmemiş olan bu kısımları tespit etmek için kaynak metin ve erek metni detaylı bir şekilde karşılaştırdığımda kitapta paragraf düzeyinde atlamadan çok kısaltma ve eksiltme stratejisinin uygulandığı görülmektedir. Örneğin gemicilikle ilgili kısımlarda gemicilik terimleri ve denizin yolculuğa izin verip vermeyeceği ile ilgili paragraflarda kelime ve cümle düzeyinde eksiltmeler yapılmıştır (2016, 23-37). Kaynak metinde detaylarıyla verilen tren yolculukları ya da adreslerin erek metinden çıkartıldığı görülmektedir. Paragraf düzeyindeki çıkartmalar sayıca çok

fazla değildir, birkaç cümleden daha uzun atlamalar da genelde hikayenin kahramanı M. Poppinga'nın aynı zamanda hikayenin anlatıcısı olarak verdiği detaylardır. Bu detayların atılması hikâyede bazı yerlerin eksik kaldığı duygusunu vermektedir. Örneğin hikayenin sonunda akıl hastanesinde doktorla satranç oynadıkları sahnede satrançın Poppinga'ya hatırlattığı olayın anlatıldığı paragrafın atılması Doktor ile Poppinga arasındaki diyalogun anlamsızlaşmasına yol açmıştır (220-221). Bunun gibi ana olay örgüsüne çok da fazla katkı sağlamayan ama bize Poppinga'nın düşüncelerini ve iç dünyasını anlatan detayların kısaltılarak çevrilmesi ya da atılmasının Simenon'un öyküsünün bazı kısımlarının anlamsızlaşmasına ve tam olarak anlaşılmasına yol açtığı söylenebilir.

Bu eksiltme ve çıkarmaların yanı sıra metinde dönemde yaygın olarak kullanılan bazı yerelleştirme stratejileri de kullanılmıştır. Özellikle metindeki diyaloglarda karşımıza “Allah Allah” (221), “Afedersiniz beyim ayıp olacak ama beraber geldiğiniz efendiyi tanıyor muydunuz?” (197), “Pek kibar, efendiden biri değil mi?” (173) “Vallahi doğru” (121) “Allah rahatlık versin ” (112) gibi yerli karşılıklar sıklıkla çıkmaktadır. Ayrıca sözcük seçimlerinde Sait Faik'in kendi eserlerinde olduğunun aksine daha eski sözcük ve ifadeleri tercih etmesi dikkat çekicidir. Bu eski sözcükler Simenon'un ve Sait Faik'in sade biçemleriyle bir tezat oluşturmaktadır.

Bella'nın Ölümü ve Bilge Karasu

La Mort de Belle (1952), yazarın Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşadığı dönemin izlerini taşımaktadır. Amerika toplumunun orta sınıfından Spencer Ashby'nin evinde işlenen bir cinayet sonrasında yaşadığı gerilimi yüksek iç değişimi anlatmaktadır. Yukarıda ele alınan Poppinga karakterinde olduğu gibi Ashby de bir anda hayatında olan biten birçok şeyi farklı gözle görmeye başlar. Roman 1961 yılında sinemaya uyarlanmış ve psikolojik bir gerilim olarak oldukça ilgi çekmiştir.

Türkçe çevirisi Bilge Karasu tarafından 1952 yılında yayınlanır. Türk edebiyatının en özgün yazarlarından olan Karasu'nun Simenon'dan başka William Faulkner, Emil Ludwing, Jean Cocteau ve Jean Renoir'dan dört çevirisi vardır. Karasu'nun kitabı Fransızca'dan mı yoksa bir aradilden (İngilizce'den) mi çevirdiği tam olarak bilinmemektedir. Karasu'nun hangi kaynak metinden çeviri yaptığını tam olarak tespit etmek mümkün olmadığı için *Bella'nın Ölümü*'ndeki seçimlerinin bu ara dildeki çeviri metne bağlamak da olasıdır.

Sait Faik'in çevirisiyle hemen hemen aynı yıllarda basılmış olmasına rağmen *Bella'nın Ölümü* Türk okurlara bambaşka bir Simenon kitabı sunar. Bu farklılığın en önemli nedeni çevirmen Karasu'nun sözcük seçimleridir. Karasu kitabın başlığında Fransızca güzel anlamına gelen “Belle” ismini Batı dillerinde sıklıkla kullanılan Bella ile değiştirmiştir. Karasu, kitabı İngilizce aradilden çevirmiş olsa bile kitabın İngilizce çevirisindeki başlık da Fransızca “Belle”dir. Bu nedenle başlık seçiminin Karasu'ya özgü olduğunu söyleyebiliriz. Karasu özgün yapıtlarında olduğu gibi bu çevirisinde de öz Türkçe birçok sözcüğe yer verir (küşümlemek, gerçeklemek, erkinlikçi vb). Bu sözcük seçimi günümüz okuru için bile oldukça yadırgatıcı bir okuma deneyimi yaratmaktadır. Romanın konusu, Ashby'nin giderek daha çok duyulan tekinsiz iç sesi ve bu öz Türkçe sözcük seçimleri birleştiğinde romanı okumanın oldukça güçleştiği söylenebilir. Özellikle Simenon'un olabildiğince sade ve anlaşılır bir dil kullanmayı tercih ettiği bilindiğinden yazarın biçeminin Karasu çevirisiyle değişikliğe uğradığı söylenebilir.

Sait Faik çevirisinin aksine yanmetinlerde Karasu çevirisinde herhangi bir kısaltma ya da eklemeye bahsedilmemektedir. Ancak kaynak metin ve erek metin üzerinde yaptığım incelemede Karasu'nun da benzer bir şekilde kısaltma stratejisine başvurduğu görülmektedir. Kitabın baş kahramanı Spencer'in hiç susmayan iç sesi, etrafında gördüğü her şeyin çocukluk ve gençlik yıllarındaki

anılarla bağlantısı, komşularla ilgili detaylar cümle düzeyinde metinden atılmış ya da kısaltılmıştır. Yapılan kısaltma ve eksiltmeler Sait Faik çevirisinde olduğu kadar yoğun olmamakla beraber olay örgüsünde zaman zaman eksiklik hissi yaratmaktadır.

Karasu Sait Faik kadar olmasa da bazı diyaloglarda yerleştirme stratejisine başvurmuştur. Genelde diyaloglarda görülen “Allah rahatlık versin” (24), sağolsun (14),” Allah aşkına” (31) gibi ifadeler Karasu’nun öz Türkçe sözcük seçimleriyle zıtlık oluşturmaktadır. Karasu bazı yerlerde ise Tanrı bilir (8), Tanrı vere (135) gibi kaynak kültürün ve karakterlerin yabancılığını belirginleştiren “yabancı bırakma” stratejisini kullanmıştır.

Ayrıca *Bella’nın Ölümü* Amerika Birleşik Devletleri’nde geçtiği için yazarın İngilizce olarak kullandığı sözcük ve ifadeler de vardır. Karasu bunları aynen İngilizce olarak bırakmıştır. Böylelikle günlük dilde fazla kullanılmayan öz Türkçe sözcükler, İngilizce sözcük ve ifadeler, zaman zaman kullanılan yerleştirme ve yabancı bırakma stratejileriyle çok katmanlı bir Simenon çevirisi ortaya çıkmıştır. *Yaşamak Hırsı* gibi bu çeviriye de önsöz yazan Seval Şahin *Bella’nın Ölümü* ile Karasu’nun kendi eserleri arasındaki konu benzerliğine dikkat çeker (2016, 11).

Üç Kardeşiler ve Oğuz Haluk Alplaçın

Orijinal ismi *Les Freres Rico* (1952) olan *Üç Kardeşiler* (1962) de benzer bir şekilde Simenon’un Amerika’da geçen romanlarından biridir. *Üç Kardeşiler* mafya için çalışan Eddie’nin kendini ve ailesini kurtarmak için kardeşinin yerini bulmak için çıktığı seyahati ve iç hesaplaşmasını konu alır. Mafya romanı türünün ilk örneklerinden olan roman (Üyepazarcı 2008, 940) Eddie, Gino ve Tony adında İtalyan kökenli Amerikalı üç kardeşin hikayesini en büyük ağabey Eddie’nin gözünden anlatır. Roman sade üslubuyla okura Eddie’nin iç dünyasını tüm açıklığıyla sunmaktadır. Simenon’un diğer birçok eseri gibi sinemaya da aktarılmıştır.

Romanı Hayalet Oğuz lakabıyla tanınan ve İngilizce’den birçok çeviri yapan çevirmen ve yazar Oğuz Haluk Alplaçın çevirmiştir. Alplaçın’ın Fransızca bildiğiyle ilgili bir kayıt olmadığı için romanın ara dil İngilizceden çevrildiği düşünülmektedir. Roman başarılı çevirisinin de etkisiyle Türkiye’de en çok tanınan ve beğenilen Simenon romanlarından biri olmuştur. Çevirmenlik ve yazarlığının yanı sıra üretken bir senaryo yazarı olan Alplaçın erek metne sinematografik bir tat katmıştır.

Alplaçın’ın İngilizce aradilden çeviri yaptığı varsayılarak İngilizce çevirisi *The Brothers Rico* (1957), Fransızca kaynak metin erek metin karşılaştırıldığında bu çeviride de kısaltma ve eksiltmeler olduğu kadar eklemeler de göze çarpmaktadır. Yukarıda incelenen iki kitapta olduğu gibi bu romanda da kısaltma ve eksiltmeler olay örgüsünü bozmaktan çok Eddie’nin iç hesaplaşmalarıyla ilgili detaylardır. Bu kısaltma ve eksiltmelerin Eddie karakterinin derinliğini azalttığını söylemek mümkündür. Eddie’nin çocukluğu ve gençliğiyle ilgili anıların ve ailesiyle ilişkilerini gösteren bazı detayların atılması Eddie’nin yolculuğu boyunca yaşadığı iç hesaplaşmasını hafifletip okurun mafya arası ilişkilere ve olaya odaklanmasına sebep olmuştur.

Erek metne yapılan eklemeler diğer çevirilerde de görülen yerleştirme stratejisiyle bağlantılıdır. Karakterler arasındaki diyaloglara akıcılık katmak amaçlı kullanıldığı düşünülen yerleştirme stratejisine “bülbül kesilmek” (25), “taş gibi sağır” (27), “gözbebeği” (24), “eyvallah” (34) ya da sıklıkla kullanılan güzelim, canım gibi ifadeler örnek gösterilebilir. *Bella’nın Ölümü* gibi bu roman da Amerika Birleşik Devletleri’nde geçmektedir ve kaynak metinde İngilizce olarak kullanılan birçok sözcük vardır. Karasu’nun aksine Alplaçın bu kelimeleri de Türkçe’ye çevirmeyi tercih etmiştir. Tahmin ettiğimiz gibi çeviri İngilizceden yapıldıysa İngilizce çeviride, Fransızca kaynak metnin bazı yerlerinde İngilizce kullanılan kelime ve ifadeler italik olarak yazıldığı ve bunların aslında İngilizce olduğu belirtilmediği için Alplaçın’ın de bunları farketmeden tüm metni Türkçeye çevirdiği

düşünülebilir.. Sonuç olarak, Alplaçın'ın çok daha kolay okunan okuru bir mafya filmi izlercesine heyecanlandıran akıcı bir çeviri ortaya çıkmıştır.

Manhattan'da Üç Oda ve Oktay Akbal

Bu makale kapsamında incelenecek dördüncü Simenon eseri *Trois Chambres a Manhattan* 1946 yılında yayınlanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'ne gittiği ilk yıllarda yazdığı bu romanda cinayet işlenmez. İnişli çıkışlı ve gerilimli bir aşk hikayesinin anlatıldığı roman Simenon'un özel hayatından izler taşır. Romandaki François ve Kay'in tanışması ve aralarındaki tutkulu ilişki yazarın ikinci eşi Denyse'le tanışmasının ve ilişkilerinin de hikayesidir. Bu roman da Marcel Carné tarafından 1965'te sinemaya uyarlanmıştır. Everest Yayınları tarafından yeniden basılan Akbal çevirisine Ceyhan Usanmaz kapsamlı bir giriş yazısı yazmıştır. Bu yazıda Manhattan'da Üç Oda'nın Simenon'un romancılığındaki yerini ve yazarın hayatından taşıdığı otobiyografik öğeleri detaylı bir şekilde okura sunmuştur. Ayrıca kitabın film uyarlaması hakkında detaylı bilgiler vermiştir (2017, 6-12).

Manhattan'da Üç Oda adıyla Oktay Akbal tarafından 1972 yılında Türkçeye çevrilmiştir. Bir yıl önce 1971'de Simenon'dan *Cinayetler Limanı* adında bir Maigret romanı çeviren Akbal bu romanı çevirdiğinde ikisi Simenon'dan olmak üzere birçok çevirisi vardı. Gazete ve dergilerde edebiyat eleştirmenliği yapıyor, denemeler ve kitap tanıtım yazıları yazıyordu. Sait Faik'e hayranlığıyla bilinen Akbal'ın çevirmek için Simenon romanlarını seçmesi pek de şaşırtıcı değildir. Sıradan insanların hayatına dair yazdığı hikayeler ve sade biçimiyle tanınan Akbal, çevirdiği üç Simenon romanında da aynı biçemi sürdürmüştür. Bu makale kapsamına alınmasa da Akbal'ın diğer üç Simenon çevirisini de incelediğimizde sade ve akıcı dili göze çarpmaktadır. Akbal yaptığı çevirilerde ve yazdığı tüm yazılarda anadil Türkçe'yi bilmenin çevirmen ve yazarlarda aranması gereken en önemli özellik olduğunun altını çizer (Akbal 1961, 788).

Kaynak metinle erek metin karşılaştırıldığında incelenen diğer üç romandan daha az sayıda kısaltma ve eksiltmenin yapıldığı görülmektedir. Ayrıca metine Türkçe günlük konuşma diline uygun ve son derece akıcı bir şekilde çevrilmesine rağmen yukarıda incelenen üç çeviride görülen yerleştirme stratejilerine çok başvurulmamıştır. Erek metnin Fransızca ile karşılaştırmalı incelendiğinde metnin büyük bir sadakatle kaynak metni takip ettiği, okuru yadırgatıcı hiçbir öge barındırmamakla birlikte aynı zamanda son derece sürükleyici olduğu görülmektedir. Türkçe çevirinin en önemli özelliklerinden biri batı dillerinden yapılan diğer çevirilerde de sıklıkla rastlanılan bir şekilde cinsiyet gösteren kişi zamirleriyle kurulmuş (Fransızcada il/elle) tüm tümcelerın "adam" ve "kadın" öznesiyle çevrilmesidir. Türk okurlar göz önüne alınarak metnin anlaşılabilirliğini artırmak için kullanılan bu seçim metne, François ve Kay'in hikayesine evrensel bir boyut da kazandırmıştır. *Manhattan'da Üç Oda* adından da anlaşılacağı gibi New York'ta geçer ve sokakların ve mekanların isimleri olmasa dünyanın herhangi bir yerinde geçebilecek son derece tutkulu hatta gerilimli bir aşk hikayesidir. Akbal'ın Simenon'un sade biçimini çok başarılı bir şekilde aktardığı görülmektedir. Okur kitap boyunca özellikle François'ın artan kıskançlığını, adam ve kadın arasında değişen dengeleri hiç azalmayan bir heyecanla takip eder. Bu anlamda çok başarılı bir çeviri olduğu sonucuna varılabilir. Usanmaz, Everest Yayınları'ndan yayınlanan önsözde Oktay Akbal'ın daha sonraki yıllarda yazdığı romanların sadeliği ve içselliğinin bu çeviriyle bağlantılarına dikkat çeker (2017, 11). Bu Simenon çevirisinin Akbal'ın sıradan insanların hayatına dair yazdığı hikayelerini ve sade biçimini çok iyi yansıttığı da açıktır.

Sonuç

Georges Simenon dünyada daha çok polisiye yazarı olarak tanınmaktadır. Maigret romanları ve çevirileri külliyatında çok önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye’de ise özellikle ilk dönemde daha çok Maigret dışı ağır romanlarıyla tanınır. Ayrıca bu kadar çok ünlü yazar tarafından çevrilmiş belki de tek yazardır. Dünya çapında milyonların okuduğu bir polisiye yazarıken Türkiye’de daha çok belli bir kitle tarafından beğenilen ve okunan bir yazar olarak tanınması belki de bu nitelikli çevirmenlerden kaynaklanmaktadır. Bu makale kapsamında sadece dört tanesine değinilmesine rağmen diğer ünlü yazar/çevirmenlerin kendi eserleriyle çevirileri arasında benzerlikler çoktur. Bir yazı makinesi gibi fazla düşünmeden, hazırlık yapmadan yazması ve çok çabuk yayınlaması eleştirmelerine rağmen bu eleştirileri yapan Tahsin Yücel, Oktay Rıfat, Nurullah Ataç, Peyami Safa ve diğer tüm çevirmenleri Simenon romanlarını çevirmişler biçimlerini ve bu makale kapsamına alınmasa da yapılan karşılaştırmalı okumalarda Türkçe’de dünyada tanınan polisiye romanı Georges Simenon’dan başka bir Simenon temsili yaratmışlardır. Çevirilerin ortak noktası kısaltma ve eksiltmenin tüm çevirmenler tarafından farklı yoğunlukta da olsa yapılması ve yerleştirme stratejilerinin kullanılmasıdır. İncelenen dört metinde bu stratejileri en az kullanan çevirmenin Oktay Akbal olduğu tespit edilmiştir. Benzer çeviri stratejileri kullanmalarına rağmen çevirilerin birbirinden bu kadar farklı Simenonlar ortaya çıkarmasının nedeni çevirmenlerin sözcük seçimlerinde aranabilir. Örneğin aynı yıllarda yayınlanmalarına rağmen Sait Faik ve Bilge Karasu çevirileri dil bakımından birbirinden tamamen farklıdır. Alplaçın çevirisi metni Türk okuruna yaklaştırırken Akbal çevirisi romana adeta evrensel bir anlatı yönü kazandırır. Metinler üzerinde yaptığım karşılaştırmalı inceleme ve yakın okuma ise çevirilerde yapılan kısaltma ve eksiltmelerin olay örgüsünde kesintilerden ziyade romanlarda büyük öneme sahip karakterlerin derinlikleri ve düşünce tarzlarının tam olarak anlaşılmasına yol açtığı söylenebilir. Simenon’un dünyada daha meşhur olduğu Maigret dizisi yerine ağır romanlarının çeviri için seçilmesi sonra romanlardaki psikolojik tahlillerin atılması bir çelişki gibi görünmektedir. Bunu yazar –çevirmenlerin Simenon’un çok beğenerek çevirdikleri romanlarında Türkiye’deki okur kitlesini de göz önüne alarak kendi parmak izini bırakma biçimleri olduğu iddia edilebilir. Bu ilk çevirilerin edebiyat alanında tuttuğu yer göz önüne alındığında Simenon’un Türkçede alımlanmasını etkilediği düşünülebilir.

Makalenin amacı ve kapsamı nedeniyle sınırlı tuttuğum metin inceleme yöntemi Simenon’dan yapılan diğer çeviriler ve özellikle ikinci dönem olarak tanımlanan günümüze daha yakın dönemlerdeki Maigret çevirileri üzerine de uygulandığında Simenon çevirilerinin yıllar içindeki değişimini görmek mümkün olabilir.

KAYNAKÇA

- Akbal, Oktay. (1961). *Günlüklerim*, Temmuz 1961, C: X, S: 118, s. 788-789, Deneme Özel Sayısı, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi.
- Alavoine, Bernard (1998). *Georges Simenon: Parcours d'une œuvre* Amiens: Encrage.
- Altan, Çetin. (1981). "Simenon Bizde Neden Okunmaz?" *Milliyet* 10 Şubat 1981: 5.
- Bajomée, Danielle (2003). *Simenon: une légende du XXe siècle* (Tournai: La Renaissance du livre.
- Baker, Mona. (2000). 'Towards a Methodology for Investigating the Style of a Literary Translator', *Target* 12(2): 241–66.
- Birkiye, Atilla. (2017). "Bu Kez Aşkın Çalkantılı Halleri" <https://t24.com.tr/k24/yazi/bu-kez-askin-firtinali-halleri,1390>
- Celal, Metin (2017). "Suç hep Suçlunun Yanına Kar mı Kalır?" <https://okudugumkitaplar.blogspot.com/2017/12/suc-hep-suclunun-yanna-kar-kalir-m.html>
- Dinçel, Burç İdem. (2010). "From *Motherless Brooklyn* to *Öksüz Brooklyn* Translating the Sttyle of Jonathan Lethem" *İ.Ü Çeviribilim Dergisi* 2010, 51-65.
- Eren, Oğuz. (2016). "Giriş" *Üç Kardeştiler*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Eren, Oğuz. (2016a) "Simenon Okumak Ayrıcalıktır" <https://t24.com.tr/k24/yazi/georges-simenon,969>
- Erkazancı Durmuş, Hilal. (2018) "William Faulkner'ın *The Sound and The Fury* Eserinde Düşünce Biçiminin Türkçeye Aktarılması" *Çeviribilim ve Uygulama Dergisi* Sayı 25 (2018 Güz). 51-70.
- House, Julian. (1981 [1977]). *A Model for Translation Quality Assessment*. Tübingen: Narr.
- Marco, Josep. (2004). "Translating style and styles of translating: Henry James and Edgar Allen Poe in Catalan" *Language and Literature* 13(1):73-90.
- Özcan Arslan, Lale Pınar Güzelyürek Çetin. (2016) "Panorama des Traductions en Turc Des Oeuvres de Georges Simenon" *Traduire la littérature belge francophone. Itinéraires des oeuvres et des personnes*, ed by. Catherine Grave, Université de Mons (UMONS), Mons, ss.165-192.
- Parks, Tim. (1998) *Translating Style: The English Modernists and their Italian Translators*. London: Cassell.
- Şahin, Seval. (2016). "Giriş" *Yaşamak Hırsı*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Şahin, Seval. (2016). "Önsöz" *Bella'nın Ölümü*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Safa, Peyami. (1956). "Sabaha Karşı Önsözümü" *Milliyet* 23 Temmuz 1956:4.

Trosborg, Anna ., ed. (1997) Text Typology and Translation. Amsterdam and Philadelphia, PA: John Benjamins.

Uludoğan, Onur. “Cinayeti kimin işlediğinin çözülmeye çalışıldığı bir polisiye değil “Kirliydi Kar””
<https://www.edebiyathaber.net/cinayeti-kimin-islediginin-cozulmeye-calisildigi-bir-polisiye-degil-kirliydi-kar-onur-uludogan://www.radikal.com.tr/kitap/yeryuzu-kitapligi-855148/>

Usanmaz, Ceyhan. 2017. “Giriş” *Manhattan’da Üç Oda*. İstanbul: Everest Yayınları.

Tüzel, Mustafa. (2017). “Yazar mı Çevirmen mi? Simenon Çevirileri” <https://www.ekdergi.com/yazar-mi-cevirmen-mi-simenon-cevirileri/>

Usanmaz, Ceyhan. (2017). “Giriş” *Manhattan’da Üç Oda*. İstanbul: Everest Yayınları.

Üyepazarcı, Erol. (2008). *Korkmayınız Mister Sherlock Holmes! Türkiye’de Polisiye Romanın 125 Yıllık Tarihi (1881- 2006) Cilt 2*. İstanbul: Oğlak Yayınları.

Yazar tarafından potansiyel bir çıkar çatışması bildirilmemiştir.

AMAÇ

Ege Sosyal Bilimler Dergisi, araştırmacılar tarafında sosyal/beşeri bilimlerin tüm dallarında üretilen bilimsel makaleleri bilim dünyasına ve topluma ulaştırmak, bilimsel bilgi birikimine katkıda bulunmak, yeni bulguların ve gelişmelerin tartışılıp değerlendirilmesine olanak vermek üzere yılda iki kere periyodik yayın yapma amacı taşır.

KAPSAM

Derginin kapsamı, sosyal bilimlerin Alman Dili ve Edebiyatı, Amerikan Kültürü ve Edebiyatı, Arkeoloji, Coğrafya, Endüstriyel Tasarım, Felsefe, Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İktisat, İngiliz Dili ve Edebiyatı, İşletme, Kadın Çalışmaları, Moda Tasarım, Mütercim Tercümanlık, Psikoloji, Radyo, Televizyon ve Sinema, Reklamcılık, Sanat Tarihi, Sosyoloji, Tarih, Temel İşlam Bilimleri, Turizm İşletmeciliği, Turizm Rehberliği, Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili ve Lehçeleri, Türk Dünyası Edebiyatları, Türk Dünyası Sosyal, Ekonomik ve Siyasal İlişkiler, Türk Halk Bilimi, Türk Halk Oyunları, Türk Sanatı, Türk Müziği, Türk Tarihi, Uluslararası İlişkiler bilim dalları ve onların alt dalları kapsamındaki konuları işleyen “araştırma” ve “derleme” türünde özgün makalelerden oluşur.

Bununla birlikte, yayın kurulunun uygun gördüğü çevirilere ve bilimsel yayınları ele alan tanıtım yazılarına (“hakemsiz” statüsünde ve DOI atanmadan) yer verilebilir.

(Arkeolojik kazı raporları, yüzey araştırması raporları, çeşitli kurumlar için hazırlanmış restorasyon raporları; inceleme ve kapsamlı bilimsel değerlendirme içermeyen envanter çalışmaları vb. çalışmalar kabul edilmemektedir.)

ETİK İLKELER VE YAYIN POLİTİKASI

Etik İlkeler ve Yayın Politikası

1- Ege Sosyal Bilimler Dergisi değerlendirilmek üzere dergiye iletilen tüm çalışmaları sadece DergiPark tarafından sunulan sistem ile kabul etmektedir. Posta, faks, e-posta veya diğer yollar ile iletmeye çalışılan çalışmalar değerlendirilmeye alınmamaktadır.

2- Yazar(lar), çalışmalarını Ege Sosyal Bilimler Dergisi'nin internet sitesinde ilan edilmiş olan formata uygun şekilde hazırlamak ve istenilen tüm belgeleri (Telif Hakkı Devir Formu, Etik Kurul Onay Belgesi vs.) dergiye sunmakla yükümlüdürler. Yazar isimleri, kurum bilgileri, iletişim adresleri ve ORCID bilgileri eksiksiz ve doğru verilmeli, bu bilgilerde bir değişiklik olması durumunda en kısa sürede dergi yetkilileri ile iletişime geçilmelidir.

3- Yayınlanmak üzere gönderilen makalelerin, derginin yazım kurallarına; yanı sıra, yazıldıkları dilin imla, noktalama ve genel kurallarına uygun olmaları beklenmektedir. Çalışmalarda kullanılan tüm kaynakların eksiksiz ve doğru biçimde, dergi yazım kurallarına uygun olarak gösterilmiş olması gerekmektedir.

4- Dergiye gönderilen makaleler öncelikle editör ve yayın kurulu tarafından söz konusu kriterler çerçevesinde incelenip uygun bulunduktan sonra, çeşitli tarama yazılımları [güncel olarak iThenticate programı] yardımıyla “intihal” taramasından geçirilir. Bibliyografya ve referanslar hariç tutularak, makalenin ana metni için yapılan tarama neticesinde, kaynak göstermeksizin başka metinlerle benzerlik %20 oranını geçmemelidir.

5- Ege Sosyal Bilimler Dergisi'ne değerlendirilmek üzere iletilen çalışmalarının özgün olması beklenmektedir.

6- Ayrıca, dergiye gönderilen makalelerin YÖK'ün “BİLİMSEL ARAşTIRMA VE YAYIN ETİĞİ YÖNERGESİ”ne ve COPE ilkelerine uygun olması beklenmektedir.

SÜREÇ İŞLEYİŞİ:

“Ön değerlendirme” sürecinin olumlu tamamlanması durumunda; makale, “kör hakemlik” ilkesine uygun olarak iki hakeme gönderilir. İki hakemin birbirinden farklı görüşler bildirmesi halinde üçüncü bir hakeme görüş sorulur.

Makalelerin yayın programına alınması, belirlenen bilimsel danışman/hakemlerden gelecek en az iki “olumlu rapor” ile mümkündür. Olumlu ve olumsuz hakem görüşlerinin denk sayıda kalması ya da tereddütler yaşanması halinde, Editör ve Yayın Kurulu kararları, sonucu belirleyebilir. Söz konusu değerlendirme sürecinde, yazardan, makalede gerekli görülen değişiklik ve düzeltmeleri yapması istenebilir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BİLDİRİMİ:

Dergimizde yayınlanacak makalelerin değerlendirilmesi için hakem olarak davet edilen araştırmacılar ve/veya uzmanların, değerlendirmeleri istenilen çalışmanın yazar(lar)ı ile her hangi bir çıkar çatışması içerisinde olmaları durumunda, bunu en hızlı şekilde alan editörü veya dergi editörüne iletilmeleri gerekmektedir.

—

İÇERİK KULLANIM ve PAYLAŞIM İLKESİ

(CC BY-NC-ND 4.0)

Ege Sosyal Bilimler Dergisi'nin içeriğindeki tüm makaleler Creative Commons ile lisanslanmıştır.

Derginin içeriğini oluşturan makaleler veya makalelerin bazı bölümleri tam metin olarak okunabilir, pdf dokümanı olarak indirilebilir, dağıtılabilir, içeriklerinde arama-tarama yapılabilir, link olarak paylaşılabilir, kopyalanabilir, kaynak göstermek kaydıyla alıntılanabilir.

Ancak değişikliğe uğratılıp varyasyonu türetilemez ve ticari amaçlarla kullanılamaz.ıntı-gayriticari-türetilemez>

Ticari nitelikli kullanım ve paylaşımlar konusunda izin ve teklifler için yazar ve yayıncıyla iletişim kurulmalıdır.ıntı-gayriticari-türetilemez>

Akademik-bilimsel-yazınsal yayınlardaki kullanımlarda alıntı ve esinlenmeler konusunda kullanıcıların etik ilkeler ve telif hakları açısından dikkatli ve saygılı olmaları beklenmektedir. ıntı-gayriticari-türetilemez>

İntihal Politikası, Etik Hususlar, Değerlendirme Süreç ve İlkeleri*

Yayınlanmak üzere gönderilen makalelerin, derginin yazım kurallarına; yanı sıra, yazıldıkları dilin imla, noktalama ve genel kurallarına uygun olmaları beklenmektedir. Dergiye gönderilen makaleler öncelikle editör ve yayın kurulu tarafından söz konusu kriterler çerçevesinde incele-nip uygun bulunduktan sonra, çeşitli tarama yazılımları [güncel olarak iThenticate programı] yardımıyla “intihal” taramasından geçirilir. Bibliyografya ve referanslar hariç tutularak, makalenin ana metni için yapılan tarama neticesinde, kaynak göstermeksizin başka metinlerle benzerlik %15 oranını geçmemelidir. %10 ile %30 arasındaki oranlarda yazarla iletişim kurularak durumun düzeltilmesi rica edilebilir. Ancak %30 oranını aşan kaynak gösterimsiz benzerliklerde, makale ret edilir. Benzerlik oranı, kaynak gösteriliyor olsa dahi, %35'ten fazla ise, çalışmanın özgünlük ve alana katkı açısından zayıf olduğu değerlendirilerek makale ret edilebilir.

(Güncel olarak, benzerlik raporunun yazar tarafından alınması ve makale gönderimi sırasında yüklenmesi istenmektedir. Benzerlik taramasında, tarama tercihlerinde herhangi bir sözcük

sınırlaması yapılmamalıdır. Tırnak içindeki alıntılar (quotes) tarama kapsamında kalmalıdır. Sadece “Kaynakça” taramadan hariç tutulabilir. Tarama tercihen iTHENTICATE yazılımı ile yapılmalıdır ancak Turnitin ile kesinlikle yapılmamalıdır.)

! Makale metninde alıntı usulünde şu hususlara da dikkat edilmelidir:

Herhangi bir kaynaktan doğrudan aktarım yapılacağına, aktarılan ifadeler tırnak içine alınmalı ve hemen bitimlerine referans bilgisi (kaynak ve sayfa no.) verilmelidir. Herhangi bir kaynaktan dolaylı aktarma yapılacağına ya da gönderme yapılacağına, her aktarma ya da gönderme ifadesinin sonuna ilgili referans bilgisi verilmelidir.

Makale sahiplerinin, bir veya daha çok yazarın farklı yayınlarda yer alan çeşitli cümlelerinden, aynı yayında ama farklı farklı sayfalarda yer alan cümlelerinden ve düşüncelerinden ardışık olarak alıntılar, harmanlamalar yaparak, yer yer kendi yorumlarını da katarak ve paragrafın ancak sonuna bir referans vererek meydana getirdikleri “kolaj” tarzındaki alıntı/göndermeler dergimizce tasvip edilmemektedir.

Alıntı ve göndermeler muğlak olmamalı, araştırmacıya, söz konusu kaynağı-kökünü-bağlantıyı herhangi bir yanılgıya sebebiyet vermeyecek şekilde net olarak göstermelidir.

! Konusu resmi müze, kütüphane, arşiv veya kazı malzemesi olan yahut konu kapsamında müze, kütüphane, arşiv veya kazılara ait orijinal eser/durum/meکان görseline yer veren çalışmalarda, yazarların ilgili kurumdan aldıkları bir yayınlama izin belgesi/yazışması ibraz etmeleri gerekir. Yine, Etik Kurul Onayı gerektiren çalışmalar için de bu onay belge nüshasının sunulması gerekir.

Söz konusu belgelerin ibraz edilememesi, çalışmanın ret gerekçesi olabilir.

! Ayrıca, dergiye gönderilen makalelerin [YÖK](#)'ün “[BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ YÖNERGESİ](#)”ne ve [COPE ilkelere](#) uygunluğu da gözetilir. Dergi de Editoryal açıdan ve hakemlikler konusunda COPE ilkelere riayet eder.

Süreç İşleyişi

“Ön değerlendirme” sürecinin olumlu tamamlanması durumunda; makale, “kör hakemlik” ilkesine uygun olarak iki hakeme gönderilir. İki hakemden birbirine tezat görüşler bildirilmesi durumunda üçüncü bir hakeme görüş sorulur. Hakemler, derginin Akademik Danışma Kurulu'nda olan isimler arasından, uzmanlık alanlarına göre belirlenmektedir. Listede ismi bulunan bilim insanlarının uzmanlık alanına girmeyen spesifik konulu bir makale gelmesi durumunda ya da kurul üyelerinin uygun olmaması durumunda, konuyla ilgili başka bilim insanlarına başvurulmaktadır. Ancak her durumda hakem, konuyla ilgili çalışmaları-uzmanlığı bulunan isimlerden seçilmektedir. Çok elzem olmadıkça yazarların hakem önerileri dikkate alınmamaktadır. Ne var ki olası çıkar/alan çatışmaları yahut önceden var olan ve değerlendirmeyi subjektifleştirecek durumlar var ise, yazarın bu konudaki gilgilendirme ve uyarıları dikkate alınır, ancak her durumda çift taraflı kör hakemlik ilkesine uygun şekilde, dergi yönetiminin karar verdiği hakemler seçilir. Makalelerin yayın programına alınması, belirlenen bilimsel danışman/hakemlerden gelecek en az iki “olumlu rapor” ile mümkündür. Olumlu ve olumsuz hakem görüşlerinin denk sayıda kalması ya da tereddütler yaşanması halinde, Editör ve Yayın Kurulu kararları, sonucu belirleyebilir. Söz konusu değerlendirme sürecinde, yazardan, makalede gerekli görülen değişiklik ve düzeltmeleri yapması istenebilir.

YAZIM KURALLARI ve TEKNİK HUSUSLAR*

1. Ege Sosyal Bilimler Dergisi'nin sayfa boyutu A4'tür. Dergiye gönderilecek makalelerin A4 boyutlarında MS Word dokümanı olarak hazırlanması gerekmektedir. Sayfada, üstten 3,5 cm, alttan 4cm, soldan 3 cm ve sağdan 2 cm boşluk (marj aralığı) bırakılmalıdır.

(Gönderi dosyalarımız arasında "EgeSBD makale şablonu" adlı makale şablon dosyamız bulunmaktadır. Yazarların çalışmalarını bu şablon üzerinde hazırlamaları beklenmektedir.)

2. Makalenin başlığı, makale şablonumuzda görüldüğü şekilde, Türkçe ve İngilizce (ya da diğer yabancı dilde) verilmelidir.

- Ardından, Türkçe ve İngilizce (ya da diğer yabancı dilde) öz / abstract bulunmalıdır. Öz/abstract, makalenin giriş, yöntem, bulgular, değerlendirme, sonuç, tartışma ve öneriler gibi ana kısımlarının her birinin kısa özetlerini içeren bir düzende olmalı; okuyucunun, makalenin içeriğini anlamasına, kendi ilgi alanlarıyla ilişkisini saptamasına olanak vermelidir. Makalenin kendi dilindeki öz, en az 150, en fazla 250 sözcük olmalıdır. Bu bölümlerde dipnot, tablo, fotoğraf vb kullanılmamalıdır ve makale sayfalarına gönderme yapılmamalıdır.

- Makalenin yabancı dilindeki "Öz/Abstract", makalenin kendi dilindeki "Öz/Abstract"a göre daha uzun olmalıdır: Bu bölüm en az 300 ve en çok 500 kelime olmalıdır.

- "Öz / Abstract", makalenin gerekçesine, bulgularına ve sonuçlarına ilişkin özlü ifadelerle inşa edilmelidir. "Öz/Abstract"a makalenin giriş, bulgular (katalog), tartışma/değerlendirme ve sonuç bölümlerinin ana hatları yansımalıdır. Ağırlık, bulgular ve daha çok sonuçlardan yana olmalıdır. Mümkün mertebe, makalenin içinden kopyala-yapıştır yapılmamalı, özgün olarak yazılmalıdır.

- "Öz" ve "Abstract" bölümlerinin hemen altında beşer adet anahtar kelime/keywords yer almalıdır. Anahtar kelimeler, örneğin "Türkiye", "sanat", "istatistik" gibi çok genel ifade/kavramlar olmamasına ve uzun kelime öbeklerinden oluşmamasına dikkat edilmelidir.

3. Yazar ismine/isimlerine verilecek dipnotlarda, yazarın unvanı, kurum bilgileri, ORCID ID numarası ve e-mail adresi yer almalıdır.

4. Yazının tüm kısımları Times New Roman yazı tipinde olmalıdır. Ana başlıklar 12,5 pt, tümü büyük harf ve ortalı; yazar adı 10,5 pt ve sağa yaslı; Öz/Abstract başlık ve metinleri ile anahtar kelimeler/keywords 10,5 pt; yazının gövde (ana) metinleri 11 pt ve iki yana yaslı; birinci seviye alt başlıklar 11,5 pt, bold ve sola yaslı, ikinci seviye alt başlıklar 11 pt, bold ve sola yaslı olmalıdır. Paragraf ayarlarında paragraf araları "sonra 6 nk" ve satır araları ise "tek satır aralığı" uygulanmalıdır. Dipnot metinleri 9,5 pt ve iki yana yaslı olmalıdır. Yazarlar çeşitli manuel yöntemlerle farklı mizanpajlar yapılmış dosya göndermemelidir.

5. Metin hazırlanırken satır başı girintisi, paragraf geçişi vb uygulamalar asla çok kez tab'a basmak ve/veya space/boşluk butonuna çok ve uzun basmak suretiyle yapılmamalıdır! Paragraf

giriş ve satır boşluğu oluşturmak için enter, satır girintileri oluşturmak için word programının “girinti ayarları” kullanılmalıdır.

6. Dipnotlar MS Word’ün “başvurular” kısmındaki “dipnot ekle” özelliği ile eklenmiş otomatik ve kendi içinde tutarlı bir numaralandırmaya sahip olmalı; sayfa altında verilmeli, “son not” şeklinde düzenlenmemelidir. (Times New Roman ve 9,5 pt.)

7. Makale eğer daha önce bir sempozyum ya da kongrede sunulan bir bildiriye dayanıyorsa, tam metin olarak yayınlanmamış olması esas olmak şartıyla, bu hususlar ve sempozyum/kongrenin adı, yeri ve tarihi, makale başlığına iliştilirilecek dipnot ile belirtilmelidir. Aynı şekilde; makale, bir kurum tarafından desteklenen bir araştırma ise ya da bir projenin ürünü ise, destekçi kuruluşun adı ve proje numarası belirtilmelidir. Çalışma, doktora veya yüksek lisans tezinden üretilen bir çalışma ise bu husus da, danışman ve tez başlığı bilgileri yazılarak belirtilmelidir.

8. Makale içeriğinde Latin alfabesi dışında bir alfabe ile yazılmış metinler yer alıyorsa, örneğin Kiril, Arap, Grek harflerini destekleyen özel bir yazı fontu kullanılmışsa, söz konusu fontun editöre belirtilmesi ve mümkünse font dosyasının ayrıca gönderiye eklenmesi önem arz etmektedir.

9. Makale metninin sonunda “KAYNAKÇA” bulunmalıdır. Yazıda kaynaklara yapılacak gönderme (atıf) usul ve biçimleri ve Kaynakça’daki yazım biçimleri “EgeSBD makale sablonu” dosyasında gösterilmiştir.

- Dergimizde tercih edilen atıf stili APA 6’dır. Usul ve biçimleri “EgeSBD makale sablonu” dosyasında gösterildiği üzere; göndermeler metin içinde parantez arasına alınarak verilmelidir. Parantez içinde birden fazla referans verileceğinde, art arda verilen referanslar arasına noktalı virgül [;] konulmalıdır.

10. Kaynakça kısmında, makalede hiçbir şekilde bahsi geçmeyen kaynakların listelenmemesine, verilmiş olan kaynakların makalede gerçekten değerlendirilmiş olmasına özen gösterilmelidir.

11. Bir kaynaktan yapılan doğrudan alıntılar (doğrudan aktarılan tüm ifadeler, cümleler, paragraflar) mutlaka tırnak içine alınmalı, sonunda da kaynak belirtilmelidir. 2 satırdan fazla olan alıntılar, aynı ilkeler geçerli olmak üzere, ayrı bir paragraf olarak, soldan 2 cm ve sağdan 1,5 cm girintili verilmelidir.

Kaynakça ve dipnot (gönderme/atıf) yazımı için örnekler bu metnin en sonunda verilmiştir.

12. Hazırlanan makale dokümanında, yazıda yer alacak görsel materyaller (fotoğraf, resim, şekil, çizim vb) metin içerisine ya da metnin sonuna yerleştirilebilir. Fakat yayın aşamasında çeşitli düzenlemeler neticesinde olası kaymalar söz konusu olursa editörlük tarafından nihai mizanpajda küçük değişiklikler yapılabilir. Görsel materyal kullanılacak olan bir makalenin dergiye gönderilen word dosyasında da bu görseller mutlaka eklenmiş olmalıdır. Görselli makalelerde, MS-word dosyasının görselleri içermemesi halinde, eklenmesi için yazara iade edilir.

Tüm görsel materyallerin, tabloların ve grafiklerin altında adı/açıklama bilgisi bulunmalıdır. İsimlendirmelerde sıralı bir numaralandırma olmalıdır. (Ör.: Fot. 1: ...; Fot. 2: ...; Fot. 3: ...; Şek. 5: ...; Şek. 6: ...; Şek. 7: ...; Tab. 1: ...; Tab. 2: ...; Tab. 3: ...) Makale metni içinde, ilgili yerlerde bu görsellere/grafik yahut tablolara göndermeler yapılmış olmalıdır. Kullanılan görsel/grafik eğer bir alıntı ise, kaynağı tıpkı metin referansları gibi, açıklama metninin sonunda parantez içinde verilmelidir. (“EgeSBD makale sablonu”da örneği bulunmaktadır.)

13. Makaleler değerlendirme sürecini olumlu tamamlayıp yayına hazırlık adımına geldiğinde, yazarların görsel materyalleri jpeg, png, tiff gibi formatlarda, iyi kalitede (tercihen 300 dpi) ayrı dosyalar olarak maille göndermeleri istenebilir.

14. Makalede kullanılan kısaltmaların yazımında (Örneğin MÖ, M, H, öl., cm), makalenin yazıldığı dilin (Türkçe veya İngilizce) genel-geçer, resmi kısaltma dizinlerine uyulmalıdır. (Dergimizde benimsenen bazı kısaltmalar şöyledir: Bk.= Bakınız; BOA= Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi; Çiz.= Çizim; Fot.= Fotoğraf; Res.= Resim; Şek.= Çizim, plan, kompozit grafik nesne vb.; KVKK: Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu; VGM: Vakıflar Genel Müdürlüğü) Kılavuz ve dizinlerde bulunmayan özel/kişisel kısaltmalar ise Kaynakça'dan sonra bir başlık altında belirtilmelidir.

15. Yukarıda nicelik ve nitelikleri hakkında açıklamalar yapılmış olan word formatındaki makale dosyası, DergiPark sistemi üzerinden yüklenerek gönderilmelidir. [Bunun için yazarların Dergi Park sistemine üyelik kaydı yapmaları, ardından sistem üzerinde Ege Sosyal Bilimler Dergisi sayfasına gelerek “makale gönder” butonuna basıp yükleme adımlarını takip etmeleri gerekir.

- Makale gönderme işlemi sırasında “Tam metin dosyası” ile “Benzerlik Raporu” dosyası yüklenmesi zorunludur. Makaleler için “Benzerlik/İntihal” taraması Turnitin yazılımı ile yapılmalıdır. Turnitin gönderileri geçersiz sayılacaktır. Tercihen iTHENTICATE ile tarama yapılmalıdır.

- Gönderilecek olan makalelerin [özellikle tablo, italik/bold vb yazılmış kısımlar, Arapça, Osmanlıca, Grekçe, Çince gibi özel fontlar içeriyorlarsa] ayrıca bir PDF kopyasının oluşturulması ve gönderiye eklenmesi, Word belgesindeki olası uyumsuzluklara karşı bir önlem olarak önerilir.

16. Gönderilecek makaleler için kesin bir sayfa ve görsel materyal sınırlaması yoktur, fakat, yukarıda belirtilen ölçülerde hazırlanacak dokümanın toplamda 30 sayfayı geçmemesine özen gösterilmelidir.

17. Yazar yükleme esnasında en az 3 hakem önerisinde bulunmalıdır. Önerilen hakemlerin makale konusu alanında çalışan akademisyenler olması, yazarla ve birbirleriyle herhangi bir akrabalık ilişkileri olmaması, yazardan ve birbirlerinden farklı kurumlarda bulunmaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA ve DİPNOT YAZIM ÖRNEKLERİ

• KİTAP:

Kaynakça:

Luther, U. M. (1989). Historical Route Network Of Anatolia 1550's to 1850's: A Methodological Study. Ankara: Atatürk Supreme Council for Culture (AKM), Language and History Publications of Turkish Historical Society.

Referans:

(Luther, 1989, 385.)

• BİR YAZARIN AYNI TARİHLİ ESERLERİNİN YAZIMI:

Kaynakça:

Baykara, T. (1988a). Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş - I. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.

Baykara, T. (1988b). Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş - II. Ankara. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.

Referans:

(Baykara, 1988a, 56; Baykara, 1988b, 78.)

• İKİ YAZARLI BİR ÇALIŞMA:

Kaynakça:

al-Hassan, A. Y., & Hill, D. R. (1986). Islamic Technology - An Illustrated History. Cambridge, London, New York, Paris: Cambridge University Press & Unesco.

Referans:

(al-Hassan & Hill, 1986, 127.)

• YAZAR SAYISI ÜÇ VE DAHA FAZLA OLAN ÇALIŞMA:

Kaynakça:

Öney, G., Ünal, R. H., Demir, A., Kuyulu, İ., Bulut, L., Demiralp, Y., Çakmak, Ş., Daş, E. (2002). El Arte Islámico en el Mediterráneo: Los Inicios del Arte Otomano: La herencia de los emiratos. Vienna: MWNF.

Referans:

(Öney, et al., 2002, 78.)

Türkçe olacaksa : (Öney, ve diğerleri, 2002, 78.)

• BELİRLİ BİR YAZARI OLMAYAN, BİR KURUM-KURULUŞ TARAFINDAN YAYINLANMIŞ ESER:

Kaynakça:

Aydın Kültür Envanteri. (2012). Ankara: T.C. Aydın Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.

Referans:

(Aydın Kültür Envanteri, 2012, 284.)

• ÇEVİRİ KİTAP:

Kaynakça:

İbn Battûta Tancî, E. A. [2004]. İbn Battûta Seyahatnamesi (C.1). (Çev.: A. S. Aykut). İstanbul: YKY.

Referans:

(İbn Battûta Tancî, 2004, 89.)

• EDİTÖRLÜ KİTAP:

Kaynakça:

Oleson, J. P. (Ed.). (2008). The Oxford Handbook of Engineering and Technology in the Classical World. Oxford & New York: Oxford University Press.

Referans:

(Oleson, 2008)

• KİTAP BÖLÜMÜ:

Kaynakça:

Tanman, M. B. (2005). 14. ve 15. Yüzyılların Anadolu Türk Mimarlığında Gotik Etkiler. Afife Batur'a Armağan - Mimarlık ve Sanat Tarihi Yazıları (s. 213-225), (Ed.: A. Ağır, D. Mazlum, & G. Cephaneçigil). İstanbul: Literatür Yayınları.

Referans:

(Tanman, 2005, 217.)

• ANSİKLOPEDİ MADDESİ:

Kaynakça:

Beydilli, K. (1991). Bağdat Demiryolu. TDV İslam Ansiklopedisi (C.4, 442-444). İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi.

URL: <https://islamansiklopedisi.org.tr/bagdat-demiryolu> (E.T.: 25.07.2020)

Referans:

(Beydilli, 1991, 443.)

• DERGİ MAKALESİ:

Kaynakça:

Mutluer, M. (1997). Orta Gediz Havzasında Yerşekilleri ve Toprak Anamateryalinin Tarım Faaliyetleri Üzerine Etkisi. Ege Coğrafya Dergisi, 9(1), 267-282.

Referans:

(Mutluer, 1997, 271.)

- GAZETE HABERİ/MAKALESİ (yazarı belirsiz):

Kaynakça:

Cumhuriyet Gazetesi. (1980, Mart 30). Adana'da Sel Felaketi. s. 9. URL:<https://www.cumhuriyetarsivi.com/katalog/192/sayfa/1980/3/30/9.xhtml> (E.T.: 23.09.2021)

Referans:

(Cumhuriyet Gazetesi, 1980.)

- GAZETE HABERİ/MAKALESİ (yazarı belirli):

Kaynakça:

Gürkan, M. (2015, Eylül 02). 6 Asırlık Dandalaz Köprüsü Restorasyonda Yıkıldı. Hürriyet Gazetesi – Ege. URL: <http://www.hurriyet.com.tr/ege/6-asirlik-dandalaz-koprusu-restorasyonda-yikildi-29970182> (E.T.: 03.04.2018)

Referans:

(Gürkan, 2015.)

- ELEKTRONİK KAYNAK - VERİ TABANINDA MAKALE

Kaynakça:

Aydın, S. (2020, 10 09). Taammüden Anakronizm: Dizilerde Tarihin Politik Kullanımları. e-Skop Dergi (17). URL: <https://www.e-skop.com/skopdergi/taammuden-anakronizm-dizilerde-tarihin-politik-kullanimlari/5897> (E.T.: 10.25.2021)

Referans:

(Aydın, 2020.)

- İNTERNET ÜZERİNDE ARŞİV vb.

Kaynakça:

Gertrude Bell Archive. [2014]. Newcastle University Library. <http://www.gerty.ncl.ac.uk/> (E.T.: 01.16.2018)

Referans:

(Gertrude Bell Archive, 2014)

- TEZLER:

Kaynakça:

Çelikpençe, B. (2021). 1999-2005 Arasında Türkiye-Almanya İlişkilerinde Avrupa Birliği Söyleminin Almanya'da Yaşayan Türkler Üzerine Etkileri. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Referans:

(Çelikpençe, 2021, 143.)

- BİLDİRİ (yayımlanmış):

Kitap bölümü gibi.

- BİLDİRİ (Yayımlanmamış):

Kaynakça:

Özby, E. (2013). A Folk Hero From Antakya Cemil Hâyek And The Folk Epic Overtold About Him. 1st International Symposium on Spoken Arabic Dialects and Their Oral Literature in Turkey (17-19.05.2013). Mardin: Mardin Artuklu University & University of Heidelberg & University of Bergen.

Referans:

(Özby, 2013.)

- RAPOR:

Kaynakça:

KGM. (2015). Faaliyet Raporu 2014. Ankara: Karayolları Genel Müdürlüğü. URL: <https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Kurumsal/FaaliyetRaporu.aspx> (E.T.: 02.03.2016)

Daş, E. (2017). Tire Rahmanlar Köyü Camii (Yıkık Minare) Kazı Ve Restorasyon Çalışmaları. Kazı Ve Restorasyon Çalışmaları Sanat Tarihçisi Raporu. İzmir: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu.

Referans:

(KGM, 2015; Daş, 2017)

- OSMANLI ARŞİV BELGESİ vb.:

Kaynakça:

BOA. (ŞD.3213-19). Devlet Arşivleri Başkanlığı - Osmanlı Arşivi. URL: <https://katalog.devletarsivleri.gov.tr> (E.T.: 08.012.2020)

Referans:

(BOA, ŞD.3213-19)

- HARİTA vb.:

Kaynakça:

Kiepert, R. (1912). Afiun Karahisar. Karte von Kleinasien C2 - Massstab 1:400000, in 24 Blatt [1908-1914], 2nd Edition. Berlin: Dietrich Reimer (Ernst Vohsen).

Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Haritaları. (1927). İzmir (1:100000). Müdafaa-i Milliye Vekaleti Harita Müdüriyyet-i Umumiyesi Matbaası.

Referans:

(Kiepert, 1912)

(Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Haritaları, 1927.)

- FOTOĞRAF-RESİM vb.:

Kaynakça:

Solakian, G. K. (1901). Konya Antalya Tarihi'nin Akyokuş kısmında müteahhid vasıtasıyla inşa ettirilen 1 metre açıklığında kargir köprü [Fotoğraf]. [Hanya Gureba, Mamuratulaziz Askeri ve Hereke Dokuma Fabrikası Hastahanesi, Söğüt Kasabası, Kırşehir ve Afyonkarahisar'a ait fotoğraflar ile Köprülere ait albüm]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi / II. Abdülhamid Koleksiyonu (Yıldız Albümleri). [URL: <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/FOTOGRAFI/779-58---0014.jpg>]

Preziosi, A. (1845-1855). Old Turkish Scrivener. V&A. Victoria and Albert Museum Collections. Victoria and Albert Museum, London.

Referans:

(Solakian, 1901.)

(Preziosi, 1845-1855.)

- GÖRÜŞMELER:

Mektup, telefon görüşmesi gibi kişisel görüşmeler kaynakçaya eklenmezler. Görüşmelere yalnızca metin içinde gönderme yapılır

